

**VREME
VREME**

Nadaljevalo se bo razmeroma toplo vreme, v popoldanskem času so še vedno možne nevihte.

**V PRIHODNEM
VESTNIKU**

Srečanje z zdamskim strokovnjakom mag. Marjanom J. Žižkom iz Radence, ki je eden od strateških načrtovalcev (senior staff planer) v možganskem središču mednarodne računalniške firme IBM z laboratoriji v Endicottu (New York, ZDA), Böblingenu (ZR Nemčija) in Torontu (Kanada).

Še prosta mesta za srednješolce

V četrtkovi številki dnevnika Delo je bil objavljen vpis v šole srednjega usmerjenega izobraževanja za šolsko leto 1989/90. Zanimiva so seveda vpisna mesta v pomurskih srednjih šolah. Tako ima Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava 3 prosta mesta v programu strojništva in 6 za pedagoški poklic. Pri slednjem gre za dvojezično usmeritev. Na Srednji družboslovni in naravoslovni šoli Fran Miklošič Ljutomer imajo za zdaj 8 prostih mest v družboslovnem in kulturnem programu. Za skrajšani program kmetovanja na Srednji kmetijski šoli Rakičan je še 18 prostih mest, delovna enota Srednje šole elektrotehnike in računalniške usmeritve Maribor pa ponuja 2 mesti za elektrotehniko. In še Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota: v programu strojništva se lahko vpiše 15 mladih in 24 odraslih, v skrajšanem programu pridobivanja, pridelave in obdelave kovin pa je prostih še 8 mest. Zadnji rok vpisovanja v vse omenjene programe je 31. avgust.

-še

VESTNIK

Murska Sobota, 27. julija 1989 • Leto XLI • Št. 29 • Cena 6500 din

**Izseljenski nagelj
v gumbnici Slovenije**

Zgovorna Staničkova misel — »Kdor materin jezik ne spoštuje, mater zaničuje!« — ki jo je izustil eden od mlajših izseljenskih rojakov, nam je izhodilše za anketo s člani skupine Nagelj iz kanadskega Toronta, ki jo objavljamo na kulturnih obzorjih.

stran 9

PRESEKATI GORDIJSKI

VOZEL NENEHNIH

PODRAŽITEV

Zaradi povečanih prodajnih davkov so se v minulih dneh precej podražili cigarete, nekateri kemični izdelki, steklo, plastika, gradbeni material in drugo blago splošne porabe. Za več izdelkov so dvignili davke z 8 na 10 odstotkov. To se je zgodilo pri keramičnih izdelkih, silikatni opeki, pri gradbenem materialu iz t. i. plinjenega betona (različna opeka itd.), termoizolacijskem materialu, pluti, bitumu in še kje. Zaradi dviga prometnih davkov z 8 na 10 odstotkov so se podražili tudi stavbno pohištvo, pohištvo, televizorji, radijski sprejemniki, gramofonske plošče, videokasete, hladilniki, pomivalni in pralni stroji, bojlerji, likalniki, štedilniki, sesalniki in šivalni stroji. Od 12 na 14 odstotkov se je povešal prometni davek pri izdelkih iz usnja in skaja, za kolesa, motorna kolesa, otroške vozičke in nekatere gumijaste izdelke. Davke se je za prav toliko povečal tudi za milo, brivske kreme in pršila, za zobno kremo, puder, olje in mleko za nego otrok, kopeli za otroke ter pri šamponih za lase in kopeli. Zajel je tudi marmor in granit ter izdelke iz omenjenega kamna, ki se uporabljajo v stavbarstvu, pa tudi okrasni kamen. Za več izdelkov, ki so namenjeni splošni porabi, pa se je temeljni prometni davek povečal s 3 na 4 odstotke.

Gre za tkanine, obleko, obutev in pralne praške. Od 4 na 5 odstotkov se je povečal prodajni davek za vse vrste lesenih plošč, pa tudi za oplemenitene lesne plošče.

Ta spisek je zares ogromen, ponazarja pa, da se je v bistvu podražilo skorajda vse, kar lahko te dni kupite v prodajalnah. Se ob tem, mislimo predvsem na izdelovalce, ki iz dneva v dan dvigujejo cene svojih izdelkov, še kdo sploh sprašuje, kako bo te podražitve prenesel velik del prebivalstva, ki v teh težavnih gospodarskih razmerah tuhta, kje bi se dalo kaj prihraniti, da ne bi preveč pretresel družinskega proračuna. Marsikje je namreč že ogrožena socialna varnost delavcev, ki jih zdaj najbolj skrbi, kako zagotoviti dovolj denarja za nakup najosnovnejših življenjskih potrebščin. V takih razmerah se skuša kar se da znati tudi trgovina, ki ponuja razne ugodnosti za kupce, predvsem za dražje izdelke, za katere so preizkušne že mesečne plače.

Po drugi strani pa je zvezna vlada naenkrat prepovedala nakup na odlog, ki naj bi v preteklosti povzročal največ glavobola pri zmanjševanju inflacijske stopnje. To je kajpada povzročilo nezadovoljstvo trgovcev in izdelovalcev, ki se bojijo, da se bo prodaja zmanjšala in da se bodo zaloge povečale. Očitno pa se bo morala v prizadevanjih za uveljavljanje tržnega gospodarstva bolj pokazati uspešnost vsakega posameznega kolektiva, ki na račun svojih notranjih slabosti ne bi smel ustvarjati nenehnih podražitev in jih prenašati na breme porabnika. Toda kaj, ko imamo še vedno opraviti z dvojno moralo in bo treba ta gordijski voz, ki je že resno zarezal tudi v našo zavest, čim prej presecati, sicer se bomo srečevali še z večjimi težavami kot doslej. Tega pa si nedvomno nihče ne želi!

Milan JERŠE

Žetev bo te dni končana. Na nekaterih predelih Goričkega se kljub mehanizaciji še lotijo idilične mlačve, kajti do nedostopnih njiv kombajni ne pridejo. Tudi pri Slamarjevih pri Gradu so minulo soboto mlatili; ob pomoči sosedov je šlo hitreje, pristen običaj, ki je danes vse redkejši, pa je svojevrstno doživetje.

ŽETEV JE V DRUGI POLOVICI

Teško bi že sedaj govorili o žetvi v občini Ljutomer, saj se je prevesila šele v drugo polovico. Tudi podatki o količini nažetega zrnja v enem hektarju so tako različni, da bo končni seštevek možen šele čisto na konca. Kakšno pa je trenutno stanje (podatki so bili zbrani v ponedeljek, 24. julija) na ljutomerskih poljih?

Na območju kmetijske zadruge Ljutomer—Križevci so zasebniki poželi vseh 280 hektarjev njiv, zasejanih s pšenico. Doslej so pripeljali v silose KZ okoli 520 ton pšenice, ki je v glavnem druge kakovosti. V kmetijski zadruzi računajo, da bodo od zasebnikov odkupili skupno 600 ton pšenice. Ugotavljajo, da so posamezne sorte pšenice zelo razočarale, saj niso obrodile toliko zrnja, kot so pričakovali. Povprečno so zasebniki poželi okoli 40 deciton na hektar.

Nekoliko bolje je v družbenem sektorju. Tam so s pšenico

posejali 280 hektarjev polj. Doslej so jih poželi okoli 150, računajo pa, da bodo z žetvijo končali šele v začetku prihodnjega tedna. Povprečni pridelek je okoli 50—60 deciton na hektar, računajo pa, da bo na koncu žetve hektarski pridelek v povprečju pod 60 decitonami na hektar. Na križevskem polju so recimo našli 59 deciton pšenice na hektar, na cezanjevskem pa le med 51—52 decitonami na hektar.

Tudi Ljutomerčan se ukvarja s poljedelstvom. V tozdu Koooperacija so sklenili pogodb za okoli 180 hektarjev s pšenico poseja-

nih polj. Zasebnikom je ostalo nepožetih le še okoli 30 hektarjev. V tozdu Mešalnica so do nedelje odkupili skoraj 1.000 ton pšenice.

V tozdu Poljedelstvo pa so imeli s pšenico zasejanih 120 hektarjev polj. Doslej so jih poželi 70 in pridelali 400 ton pšenice, to pa pomeni, da je povprečni pridelek okoli 55 deciton na hektar.

Če govorimo o poteku žetve do tega trenutka, bi lahko rekli, da je nekako v okvirih, ki so bili pričakovani. Pridelki so povprečni, kakovost slabša kot lani (le v KZ Križevci—Ljutomer so bolj zadovoljni kot lani), precej težav pa imajo tudi s kmetijskimi stroji. Če k temu prištetjemo še ceno pšenice, ki nikakor ni spodbudna (po najnovejših podatkih stane kilogram otrobov v ljutomerski mešalnici 4.500 dinarjev — to pa je toliko kot kilogram pšenice druge kakovosti s premijo, v trgovini pa stane kilogram otrobov že 5.000 dinarjev!), potem lahko rečemo, da bo letošnja žetev za kmeta še eno veliko razočaranje.

Dušan Loparnik

Da se Dravsko polje ne bi ponovilo na Murskem polju?

»Zgroženi smo nad ekološko katastrofo na Dravskem polju, ki jo je povzročila človekova malomarnost in nestrokovnost ob ravnanju s pesticidi!« V tem smislu je društvo za varstvo okolja Pomurja naslovilo na vse štiri občinske izvršne svete in druge pristojne oz. odgovorne organe, organizacije in ustanove v pokrajini odprto pismo z več konkretnimi zahtevami.

Dejstvo je namreč, da je ogrožena tudi tukajšnja podtalnica, saj so sledovi pesticidov najdeni v pitni vodi nekaterih vaških vodovodov.

Zato naravovarstveniki terjajo poostren nadzor nad ravnanjem s pesticidi v kmetijstvu od prodaje do uporabe. So za nadzorovano odlaganje oz. zbiranje embalaže od uporabljenih pesticidov. Kmetijski pridelovalci naj tovrstna sredstva uporabljajo v kar najmanjših količinah in na strokoven način.

Potrebno je dosledno izvajanje določil odlokov o zavarovanju varstvenih pasov okrog zajetij pitne vode, zlasti kar zadeva uporabo pesticidov in mineralnih gnojil. Območja pitnih virov morajo biti ustrezno označena in nedostopna za nepooblaščenca.

Občinske skupščine in pristojne organizacije naj čimprej izdelajo kataster divjih odlagalšč in program sanacije odlagalšč na prodnati naplavini in v opuščeni gramoznicah. Nujno potrebno je spremljati kakovost vode v vodnjakih vse leto in pripraviti ustrezne ukrepe, če pride do onesnaževanja. O analizah vode oz. rezultatih vzorčenja je treba obveščati javnost prek medijev javnega sporočanja.

K tem konkretnim zahtevam pomurski okoljevarstveniki dodajajo moralni poduh s pripombo: »Danes so to pesticidi, jutri je to lahko živovsebrna baterija, odvzeta bladičnik, pralni stroj ali akumulator.«

B. Ž.

MAR JE PRODAJA NA ODLOG S ČEKI GLAVNI VZROK INFLACIJE? — Tako se te dni sprašujejo mnogi ljudje, ko so zvedeli za najnovejšo uredbo o pogojih za dajanje posojil občanom, ki jo je izdala zvezna vlada. V njej je med drugim rečeno, da posojilodajalec sme dati posojila vsem občanom za nakup blaga in storitev z vračilnim rokom do 6 mesecev. Če bo to bistveno pomagalo k zmanjšanju visoke inflacije, bomo lahko zadovoljni prav vsi. Ž željo, da bi se ob nenehnih podražitvah to zgodilo čim prej.

foto: N. Juhov

Več pa lahko preberete na 5. strani.

Odkupili že 26.000 ton pšenice

Do torka so v Pomurju odkupili 26.000 ton pšenice. Od tega 14.000 ton od kmetov in 12.000 ton od družbenega sektorja. Glede na to, da je požeto 85 odstotkov pšenice, načrtujejo, da bodo plan 28.000 ton izpolnili in celo presegle.

Prvi denar temeljnimi združnim organizacijam in kmetom so že nakazali.

Tri dni so potrebovali beneški smetarji, da so pospravili okoli 300 ton najrazličnejših odpadkov in izmečkov, ki jih je tam »odložila« dvestotisočglava množica pobesnelih udeležencev koncerta rockerjev Pink Floyd. S čistiljivih beneških palač so se zaradi trušča krušili kosi marmorja. Beneški župan je po tej »bitki« ponudil odstop. Na Trgu sv. Marka so še naslednji dan ležale drogirane in pijane skupine »ljubitelj glasbe« (na sliki).

Inflacija žre dinar

Jeseni leta 1988 so iz obtoka vzeli kovance, ker je bila kovina, iz katere so bili narejeni, dražja od njihove vrednosti. Kovancec za 10 din je tako dobil najnižjo denominacijo jugoslovanske valute — piše Süddeutsche Zeitung. Narodna banka je istega dne, ko je bila objavljena majska stopnja inflacije, dala v obtok dolgo pričakovani bankovec za 100.000 din, toda prepozno, saj je bil vreden le še 13,80 marke. Jugoslovani namesto denarnice nosijo torbe, pri blagajnah pa porabijo zelo veliko časa za štetje denarja. Medkrajnih pogovorov ni več mogoče opraviti v javni govorilnici. Minuta pogovora med Beogradom in Münchnom stane 16.300 dinarjev, pa bi morala v avtomat natresti 163 kovancec po 100 din, tega pa še rokohitrec ne bi zmogel. Stari avtomobili imajo cene v markah. V Srbiji se na podeželju krave, ovce in tudi svinje prodajajo le za marke.

Povedano mimogrede

Roswitha Scholles iz zahodnonemškega Mainza je trgovka kot tisoče drugih. V časopis pa je prišla njena slika zato, ker je pri prodaji jajc uporabljala že rabljeno embalažo. Predpisi Evropske skupnosti namreč zahtevajo originalno embalažo, z oznako cene. Pristojni inšpektor je Schollesovo kar ob prodajnem pultu kaznoval s 100 markami kazni.

Takole — mimogrede povedano — pri nas so trgovci k ceni pripisali dve ničli in šele ob dokazovanju kupca, da je ista roba v trgovini čez cesto za dve ničli cenejša, so »napako« popravili in prečrtali dve ničli. Kako enostavno in brez nekakšnega inšpektorja!

In še kakšen primer? Recimo ta — mimogrede — Na embalaži je tiskano: Datum izdelave: (datum seveda ni). Potem pa sledi — spet natiskano: Rok uporabe: najmanj 12 mesecev, kar pomeni, da je predmet uporaben tudi milijon let. Težava je le v tem, od katerega datuma naj začnemo ta milijon odšteti? ... Da ne bo skrivnosti, gre za lepilo mekol iz slovenske Sežane.

Volitve prihodnje leto

Član politbiroja in predsedstva madžarske partije ter državni minister za politična vprašanja Imre Pozsgay je v pogovoru za Delo in Radio Ljubljana govoril o dosedanjih madžarskih izkušnjah ter na vprašanje, kdaj bo uzakonjen večstrankarski sistem, odgovoril, da na Madžarskem stranke že delujejo. Nimamo sicer zakona o strankah — je dejal — imamo pa zelo sodoben zakon o združevanju, ki ga je parlament sprejel januarja letos. Strake torej delujejo v skladu s tem zakonom. Druge zakone, ki se nanašajo na politično svobodo, pa bomo še sprejeli, skupaj z opozicijo. Opozicija celo meni, da posebnega zakona o strankah sploh ne potrebujemo in da je treba zakonu o združevanju dodati samo eno alinejo, ki se bo nanašala na opozicijo. Novi parlament, ki bo v skladu z novim zakonom izvoljen na povsem svobodnih volitvah, predvidoma prihodnje leto, bo sprejel tudi novo ustavo, ki bo v glavnem povzetek do takrat sprejetih zakonov. Po volitvah bodo morale vse stranke sprejeti tudi vse konsekvence, ki izhajajo iz političnih odločitev, je dejal Imre Pozsgay.

Mimogrede povedano — to ni edini primer. ... Le koliko časopisov bi morali imeti, da bi lahko objavili slike vseh naših trgovskih »Rozvit«.

PISMO IZ BEOGRADA

Poszgay o mirnem prehodu iz stalinizma v večpartijski sistem

Imre Pozsgay, najbolj odprt reformator v štiričlanskem komunističnem vodstvu Madžarske, je izjavil, da so koraki njegove države proti demokraciji brez vrnitve, in da bo njegova partija ob porazu na svobodnih volitvah prihodnje leto odstopila.

Pozsgay je izjavil, da je to sporočilo prenesel predsedniku Georgeu Bushu med 45-minutnim pogovorom, v katerem je v splošnem orisu navedel napore Madžarske za »mirni prehod« iz stalinizma v večpartijski sistem, ki je bolj demokratičen. Pozsgay je eden od predstavnikov komunistične partije, udeležen v pogovorih z opozicijskimi skupinami o okviru in razporedu za večpartijske volitve, ki bodo po pričakovanju prihodnje leto.

Po pogovoru z Bushem je Pozsgay dal novinarjem o pogajanjih z opozicijo sliko, polno upanja, vendar je nakazal, da je edini način za reševanje vse ostrejših delitev znotraj njegove partije umik stare skupine marksistov, ki so proti reformam. Madžarski komunisti upajo, da jim bo nova politika pomagala izogniti se velikemu porazu, ki so ga doživeli njihovi poljski prijatelji v deloma svobodnih volitvah prejšnji mesec. »Samo slepi in gluhi lahko zanemarijo poljske izkušnje, še posebno izkušnje nedavnih volitev,« je izjavil Pozsgay. Le-ta čisto navaja ostre mere, ki so bile uvedene v okviru vojnega stanja leta 1981 na Poljskem, kot stvar, ki ga je prepričala, da bi bila potrebna reforma komunistične partije, ne pa da ta za vsako ceno zadržuje oblast.

Pozsgay je izjavil, da je pojasnil Bushu, kako reformatorji, ki

so na vrhu komunistične partije upajo, da se bodo z opozicijskimi skupinami sporazumeli o ustavnih in zakonskih spremembah ter imeli svobodne volitve.

Prav tako je poudaril, da bodo vladajoči komunisti ob porazu na volitvah, pripravljeni zapustiti oblast. To pa je bil tudi prvi pogoj za sporazum z opozicijo glede svobodnih volitev. Na vprašanje novinarjev, ali bo partija sestopila z oblasti, je pritrilil.

Vzhodna Nemčija, Češkoslovaška in Romunija ostro kritizirajo nedavne politične reforme na Madžarskem. Medtem pa je Pozsgay, naslanjajoč se verjetno na deklaracijo Varšavskega pakta, proti vmešavanju v zadeve drugih držav, sprejeto ta konec tedna, nakazal da madžarska politika ni stvar njenih zaveznic. Na vprašanje, ali se bodo druge države Varšavskega pakta sporazumele, da se bodo madžarski komunisti odrekli oblasti, je Pozsgay enostavno rekel: »To ni povezano z Varšavskim sporazumom in nam ni potrebno zahtevati njihovega pristanka.«

Deset vodij opozicije, ki so se za Pozsgayem sestali z Bushem, je bilo manj prepričanih v to, da je njihova država krenila k mirnemu prehodu v demokracijo.

»So velike možnosti za prehod, vendar se to ne bo zgodilo naenkrat,« poudarjajo v sporočilu, ki ga je izročil Bushu Balint

Madjar v imenu Zveze svobodnih demokratov, ene od najbolj odprtih opozicijskih skupin.

V sporočilu še dodajajo: »Znotraj komunističnega vodstva obstaja naklonjenost, da se zidovi starega režima obarvajo, namesto ponovno zgradijo.«

Madjar je izjavil, da je opozoril Busha, ki je obljubil 25 milijonov dolarjev pomoči zasebnim madžarskim podjetnikom, da ne pošilja tiste vrste ameriške pomoči, v okviru katere bi dobili zahodno tehnologijo s kontrolo vzhodnega tehnokratizma. Madjar je še dodal, da je bil sestanek z Bushem pomemben zato, ker je pokazal, da Washingtonu ni potrebno biti usmerjen proti stabilnosti tega področja s tem, da podpira dobre komuniste proti slabim komunistom, ampak se lahko pogaja z drugimi političnimi skupinami. K. Z.

Belgija nasprotuje

Kar je bilo v avstrijskih političnih krogih slišati še veliko pred stalno odločitvijo o nameravanem vstopu Avstrije v Evropsko skupnost, se je uresničilo: dvanašterica ni soglasno za pričetek postopka za sprejem — proti je Belgija. In to zaradi avstrijskega vztrajanja pri statusu nevtiralnosti, ki ji ga je določila Državna pogodba leta 1955. Belgija pri tem omenja, da bo ES v svojem dolgoročnem razvoju postala unija z enotno varnostno politiko in belgijski zunanji minister Mare Eyskens si ne more predstavljati — kot je to dejal v nekem intervjuju — da bi na primer Sovjetska zveza, kot sopolisnica omenjene pogodbe, lahko odločala o nekaterih strateških zadevah držav ES.

Z belgijskim nasprotovanjem se bo procedura za vstop naše severne sosede v Evropsko skupnost najbrž hudo zapletla in zavlekla.

Na beograjski televiziji se čisto ponavlja parola posojila: »Za Srbiju je stvarno srca«, kar daje skupno: zajam Srbiju, ko se za ja in m kot odprto rdece srce sestavijo v eno besedo iz treh barv trobojnice.

Ko so o posojilu govorili za okroglo mizo, kjer je ekonomist Zoran Pjanić pojasnjeval, česa vse drugod niso razumeli o tem posojilu, se je oglasil neki oblikovalec in ponudil kot vlogo za posojilo svoje delo v vrednosti milijarde dinarjev, tako da bi zainteresirane organizacije plačevale njegov honorar na račun posojila. Nasprotni ekstrem je objavil Vestnik v eni od prejšnjih števil: kako je neka beograjska organizacija izsilila od svojega poslovnega partnerja v Makedoniji vpis posojila, ki je postalo nepovratno darilo tega podjetja. Med tema ekstremnima primeroma je nič količino različic — z namero da bo izkupiček na račun čim večji, saj je posojilo razpisano na dva tisoč milijard dinarjev in milijardo dolarjev.

Poanta posojila je komercialnost z obrestmi, za odstotek večjimi od običajnih, namenjena pa so za kreditiranje razvojnih programov delovnih organizacij in vseh drugih zainteresiranih, vključno z zasebniki, a po programih, ki dajejo preporodu Srbije največjo uspešnost, o čemer bo odločal poseben konzorcij, za vse pa skrbel banka, ki prevzema tudi tveganje poslovanja. Seveda ob tveganju tistih, ki bodo posojilo na ta način uporabljali. To naj bi pomenilo, da politični krogi ne bodo vplivni niti odločilni pri deli-

SAMOPOMOČ?

tvi posojila, niti bi se smeli politično pritiskati na vlaganje v tako zamišljen preporod Srbije.

Kaže torej, da naj bi bila to nekakšna samopomoč Srbije za uspešen razvoj te republike, ker naj bi bila oblika samopomoči Jugoslavije oziroma prispevek Srbije stabilizaciji Jugoslavije. Preprosteje rečeno je s tem nekako tako, kot z vzajemnostjo občanov siromašnih vasi, ko namreč eden pogori, mu pomagajo vsi, da hišo obnovi, kakor pač kdo more, le da naj bi šlo v tem primeru za skupno graditev sposobnejšega gospodarstva, ne pa za gašenje požarov.

Namera je lepa, vendar je že zdaj nastalo vprašanje: kaj pravzaprav graditi, saj je že jasno, kakor slišimo tudi s televizije, da je mnogo lažje zbrati denar, kakor pa ustrezne programe razvoja. Razumljivo je namreč, da imajo vse dosedanje organizacije programe, ki jih niso mogle vnovčiti in zdaj računajo s sredstvi posojila kot rešilno bilko. Ta sredstva pa niso namenjena že doslej sumljivemu razvoju, temveč izredno obetajočim povsem novim projektom, ki pa jih ni toliko, kolikor bi jih radi videli, preprosto zato, ker do sedaj sploh nismo spodbujali iniciativnosti in podjetnosti posameznikov in posameznih delov gospodarstva in gospodarjenja, ker je bilo ravno nasprotno, češ, da je vse res nično, tako kot je, in ni nič novega dovoljeno. Moč navade pa je železna srajca, oklep, iz katerega se v vodstvenih sestavih nikjer ne morejo izvlči, in to toliko težje, kolikor je nižja raven podedovane oblasti in kolikor primitivnejše so glave, ki hočejo biti nad ljudmi.

V prejšnjih obdobjih smo doživeli že nič koliko oblik solidarnosti ob raznih potresih in elementarnih nesrečah, tudi v obliki predpisovanja prispevkov, samoprispevkov in drugih obveznih dajatev v obliki samopomoči. Vse v obliki patriotizma, bratstva in enotnosti in po potrebi še česa, a brez prepričevalnih rezultatov, kar nas je desetletja ohlajevalo v verovanju v napovedovano boljšo prihodnost.

Res je sicer, da so bili vsi takšni prispevki in samoprispevki v bistvu nepovratna sredstva — za razliko od sedanjega posojila v Srbiji, ki da ima komercialno podlago in naj bi bilo osvohajeno filozofije brezplačnega socializma; toda v podzavesti naših ljudi je še vedno vprašanje, ali v izviru čista voda ne bo kje v toku postala kalna in se spremenila v že znana močvirja. Vmes so namreč nerešeni lastniški odnosi in sporna ideološka in druga vprašanja, ki delajo vso našo družbo statično, tako da jo je skorajda nemogoče razgibati. Bilo bi vsekakor idealno, če bi vsak vlagal v preporod svoje lasino delo.

Viktor ŠIREC

SPORNA OSEBNOST — MINDSZENTY

Poglavar rimokatoliške cerkve na Madžarskem Laszlo Paskai je pred nedavnim pisno predlagal predsedniku vlade Miklosu Nemethiju, naj vlada uvede postopek za revizijo procesa leta 1949, ko je bil takratni kardinal Jozsef Mindszenty obsojen na dosmrtno ječo. Za pravno rehabilitacijo Mindszentyja se je letos ob svojem obisku pri papežu zavzel tudi državni minister Imre Pozsgay.

Madžarska vlada se je sicer odločila, da »zadevo Mindszenty« ponovno prouči, toda — kot je Nemeth odgovoril sedanjemu kardinalu — primer je tako vsestransko zapleten, da ga bo treba posebno skrbno osvetliti z vseh strani. Kardinal Mindszenty je kot zelo sporna osebnost hudo obremenil odnose med Cerkvijo in oblastmi, pa tudi položaj Madžarske v odnosih s tujino. Ponovni postopek naj bi postavil na pravo mesto tako stalinistično anatemo kot cerkveno glorifikacijo kardinala Mindszentyja, ki je z odločilno besedo dolgo usodno vplival na dogajanja na Madžarskem. Kot fanatičen katolik je bil kot škof tudi odkrit antisemit in nacionalist. Nič ni storil, ko so leta 1944 nacisti iz Madžarske odpeljali v koncentracijska taborišča na stotine tisocev Židov, s čimer si je pri zaveznikih prislužil najprej negati-

ve oceno. Sele tik pred koncem vojne je podprl protinacistično gibanje na Madžarskem. Dobre zveze z Vatikanom so mu pripomogle, da je bil imenovan za kardinala, zaradi njegove protikomunistične usmerjenosti pa so mu »grehe odpustili« tudi zahodni zavezniki.

V žarišču dogodkov

Kako je svojo versko funkcijo izkoriščal v politične namene, kaže na primer pastirsko pismo, ki ga je dva dni pred volitvami na Madžarskem leta 1945 naslovil na vernike in v katerem te poziva, da naj ne volijo delavskih predstavnikov. Ko so kmalu po tistem komunisti prevzeli oblast in po hudih kritikah, ki jih je na kardinala naslovil tedanji partijski vodja Matyas Rakosi, so Mindszentyja v začetku leta 1948 zaprli, potem pa obsodili na dosmrtno ječo, v kateri je prebil vse do leta 1955, ko se je po Stalinovi smrti nakazovala tudi na Madžarskem politična »odjuga«.

Mindszentyju so kazni spreminili v hišni pripor. Oblasti so ga

globus

VARŠAVA — Na skupni seji sejma (parlament) in senata so W. Jaruzelskega izvolili za predsednika republike. Mandat traja šest let. S tem so ukiniteli državni svet kot kolektivno vodstvo, ki so ga uvedli pred 37 leti. Poslanci in senatorji opozicije so se še dan pred volitvami izrekli proti Jaruzelskemu, čeprav so priznali, da je edini, ki lahko zagotovi izvajanje reform na Poljskem.

ZENEVA — Mednarodna organizacija za delo (ILO) je objavila podatke o dolžini dopustov v posameznih državah. Delavci v ZR Nemčiji imajo 6 tednov dopusta, v Franciji, Švedski, Belgiji, Luksemburgu in Italiji 5, v V. Britaniji 4 tedne. V ZDA imajo delavci samo 9 dni plačanega dopusta, pri tridesetih letih dela pri isti firmi pa se dopust poveča na 23 dni. Na Japonskem imajo delavci 10 dni dopusta, izkoristijo pa ga povprečno le 5 dni.

BONN — Zahodnonemška opozicijska socialnodemokratska stranka meni, da voditelji držav oziroma vlad sedmih najbolj razvitih držav na svetu, na nedavnem sestanku v Parizu niso posvetili pozornosti niti enemu od najpomembnejših ekonomskih problemov sveta, k čemur sodijo problemi predolževanja držav v razvoju, ekološka kriza in reformistična gibanja v državah vzhodne Evrope.

MOSKVA — Sovjetski časopis Izvestija je objavil podatke o sovjetskih posojilih drugim državam. Po podatkih, ki jih navajajo, so države v razvoju SZ dolžne 87,5 milijarde rubljev (136 milijard dolarjev). Za konvertibilni denar naj bi šlo le pri četrtini vsote, preostanek pa naj bi poravnali z blagom.

BUDIMPEŠTA — Od 1. septembra naprej bodo madžarski državljani smeli odpirati devizne račune, na katere bodo vplačevali devize, ne da bi jih kdo vprašal za izvor denarja. Madžarski finančni minister je v zvezi s tem izjavil, da imajo državljani doma deviz v vrednosti več milijonov dolarjev.

NIKOZIJA — Tudi Ciper namerava zaprositi za vstop v Evropsko skupnost. Kot poudarjajo v Nikoziji, je največja ovira za to potezo sedanja delitev otoka na grški in turški del.

BRUSELJ — Evropska skupnost je predlagala, naj bi Poljski zagotovili pomoč v obliki hrane v vrednosti 120 milijonov dolarjev. Ta program naj bi uresničili v naslednjih dveh letih.

nagovarjale, naj se odpove titulu poglavarja rimokatoliške cerkve na Madžarskem, za kar so mu obljubljali popolno prostost.

Mindszenty ponujenega seveda ni sprejel, celo več, zahteval je, da se mu neovirano omogoči opravljanje njegove visoke cerkve funkcije.

Potem so prišli jesenski dogodki 1956, ko so nekateri zahtevali za Mindszentyja celo predsedstvo vlade. Neka oklopna enota madžarske vojske, ki je prišla na pomoč vstajnikom v Budimpešti, je kardinala osvobodila iz hišnega pripora, kasneje pa, ko se je vstaja spremenila v medsebojno klanje, je Mindszenty zaprosil za azil v ameriškem veleposlaništvu. Nova madžarska oblast je potem brezuspešno zahtevala njegovo izročitev. V ameriškem veleposlaništvu je kardinal preživel polnih 15 let.

Sele leta 1971 so mu madžarske oblasti dovolile, da je odšel v tujino. V Vatikanu mu precej liberalni nastop tedanjega papeža Pavla VI. ni ugajal, zato se je odselil na Dunaj. Papež si je prizadeval, da bi okrepil položaj Cerkve na Madžarskem, toda to zaradi Mindszentyja, ki poleg tega ni živel med svojimi verniki, ni bilo izvedljivo. Predlagal je kardinalu naj odstopi, toda ta tega ni storil, zato ga je papež leta 1974 enostavno zamenjal. Leto za tem je Mindszenty umrl.

Vsa leta je bil škof in poznejši kardinal Jozsef Mindszenty zelo sporna osebnost, kar priznavajo tako njegovi privrženci kot nasprotniki. Pravega odgovora na Pozsgayjevo pobudo tudi Vatikan še ni dal.

Narava proti človeku

Nešteto je zgledov, ki potrjujejo, da se človek lahko dolgo poigrava z naravo. Ko pa ta udari nazaj, se šele vidi, kako nemočen je človek, ta »gospodar nad vsem živim in mrtvim«.

To je pokazalo nedavno razdejanje po neurjih v Haložah, čeprav tam človek narave ni nič izzival... Drugače je bilo nekaj tednov pozneje na sosednem Ptujskem polju. V treh vodnjakih, ki oskrbujejo ptujsko občino s pitno vodo, so odkrili pesticide, kar je posledica nenadzorovanega odlaganja nevarnih odpadkov. Tako morajo sedaj s cisternami voziti vodo za okrog 60 tisoč prebivalcev.

Kdo je kriv? Tovarna zaščitnih sredstev Pinus v Račah bo prav gotovo med njimi, saj so še pred leti v opuščeni gramoznicah sežigali ostanke strupenih snovi, potem vsi tisti, ki ob vedno večji porabi strupov niso poskrbeli za primerna odlagališča in tako po malem vsi prebivalci, ki so ostanke različnih strupov metali v sosedove koprive.

In v pokrajini ob Muri? Spomladi, ko je vse golo, je kaj videti! Vsaka vas ima po eno ali več »odlagališč« stare kovinske in plastične ter druge ropotije in na vsakem od njih lahko vidite tudi najrazličnejšo embalažo »bivših« strupov.

Na Ptujskem polju je narava namenzila človeku strahovit protitudarec, ki ga bo, kot pravijo — recimo jim črnogledi — čutil vsaj dve desetletji.

Za JLA 15 odstotkov manj

Po zadnjem rebalansu zveznega proračuna se je delež proračuna za JLA zmanjšal s prejšnjih 5,2 na 4,6 odstotka državnega proračuna. JLA pa se je odpovala tudi poravnavi zaostalih terjatev iz leta 1988. To skupaj pa pomeni 15 odstotkov sredstev manj za JLA v letu 1989.

Za perestrojko v dejanjih

Takšno je bilo eno od sporočil stotisočev stavlajočih rudarjev v osrednjem sibirskem premogovniškem območju Kuzbas in v revirih Donskega premogovnega bazena ter drugod v Sovjetski zvezi. Rudarji so zahtevali dodatke za nočno delo, izboljšanje življenjskih razmer ter gospodarsko-finančno samostojnost rudnikov. S stavko se je moral ukvarjati sam vrhovni sovjet.

Dramatične razmere so se po skoraj tednu dni nekako uredile, saj je oblast pristala na zahteve rudarjev. Vodja parijske in vladne in sindikalne delegacije Nikolaj Siljnov, ki se je pogajala s kuzbaškimi rudarji, je kot poglaviti vzrok za izbruh stavk v Kuzbasu navedel vsesplošno zanemarjenost te regije. V Moskvi se bojijo podobnih stavk pri železničarjih.

Vlada prepovedala vlaganja v Srbijo

V okviru gospodarskih ukrepov, ki so veljali za celo državo v obdobju obnove in industrializacije, je Srbija nosila — to je sedaj že popolnoma jasno — najtežje breme. Dala je največ, dobila pa najmanj.

To trditve je izrekel zgodovinar prof. dr. Branko Petranović v pogovoru za okroglo mizo na temo »Selitev srbskih tovarn v 50-tih letih«, ki jo je organiziralo uredništvo Politike ekspres in ki so jo predvajali na TV Beograd v okviru programa »Odpri studio«, Politika ekspres pa jo pov-

zema v dveh nadaljevanjih v prireditvi Višnje Vukotić.

Po besedah prof. Petranovića je Jugoslavija poslala več 10.000 ton žita v sosednjo Romunijo, pomagala pa je tudi Čehoslovaki in Poljski. Mline iz Vojvodine so poslali v Albanijo, prav tako pa naj bi Jugoslavija v sosednje države pošiljala tudi blago, ki ga je dobila od Združenih narodov za obnovo in razvoj.

Pri odkupu kmetijskih proizvodov sta imeli največje obveznosti Srbija in Vojvodina, proizvodni pa so bili namenjeni predvsem Hrvatski in drugim zveznim enotam, najmanj pa Srbiji. Največja uganika tistega časa je, po mnenju Petranovića, zakaj gospodarskih objektov niso selili tudi iz drugih krajev Jugoslavije, ki so bili prav tako ogroženi.

Preselejanje strojev iz Industrije motorjev v Rakovici je bil samo začetek velike selitve, ki je gospodarstvo Srbije zelo prizadela. Še bolj pa je bila Srbija prizadeta z investicijskim programom obnove in razvoja države. Čeprav je bila v vojni, skupaj z BiH, najbolj upoštevana, je od skupnega jugoslovanskega kolača za svoj razvoj dobila najmanj, poudarja list v podnaslovu drugega nadaljevanja, nato pa izdvaaja oceno prof. Pavleta Vasića, da ima Srbija najbolj neugodno gospodarsko strukturo v Jugoslaviji. Po njegovem mnenju je absurdna teza, ki jo je nekdo lansiral, da se bo Jugoslavija najhitreje razvijala, če se bodo najprej razvili njeni najbolj razviti deli. Prepričan je, da bi bila danes cela Jugoslavija, ob razviti Srbiji, ki je, kar zadeva naravni potencial, najbolj bogata republika, mnogo bolj razvita.

(Politika ekspres)

Ob dnevu vstaje odprli lovski dom

Ob letošnjem dnevu vstaje slovenskega naroda je bila osrednja proslava v soboški občini v Moravskih Toplicah ob otvoritvi lovskega doma. Udeležence proslave je najprej pozdravil predsednik LD Moravci Jože Časar; govoril je tudi o gradnji doma, za ljubitelje zelene bratovščine pomembni delovni zmagi. Svoje zavetišče so si člani LD Moravci v glavnem zgradili s prostovoljnimi delom, saj so opravili 6.252 delovnih ur in v treh letih organizirali 124 delovnih akcij. Pomagale so jim tudi nekatere delovne organizacije in obrtniki, pa občani s prostovoljnimi prispevki. Slavnostni govornik na prireditvi je bil član CK ZKJ in Lovske zveze Slovenije, Franc Šetinc. Najprej je spregovoril o današnjih kriznih razmerah v naši družbi, zatem pa tudi o vlogi lovstva, lovskega doma in prazniku vstaje.

doma. Lepo je, da ste otvoritev doma povezali z 22. julijem — dnevom vstaje slovenskega naroda, to je prilžnost, da se spomnimo časov, ki se nam jih ni potrebno sramovati. Pod Titovim vodstvom smo se dvignili v upor proti do zob oboroženim armadam v času, ko je Evropa ječala pod fašističnim skornjem. Takrat smo se vključili v Evropo na najboljši možen način, bojujoče se, ne v kapitulantsko Evropo, ki je bila pripravljena pasti na kolena. Zato odločno zavračamo vse, ki izkoriščajo današnjo krizo cenično sprajuzaje, ali se je sploh izplačalo iti v partizane. Kakor da je mogoče drugo svetovno vojno, okupatorje in domače izdajalce, več kot 60.000 Slovencev, izgnanih in taborišče že prvo leto vojne, izpropane in požgane vase, neštete padle partizane, ustreljene talce in pobite taboriščnike enostavno

Med drugim je govoril: »Tu smo se zbrali, da na dan vstaje slovenskega naroda proslavimo velik podvig moravskih lovcev. Zgradili ste si ta čudoviti lovski dom v panonskem stilu. Postavili ste si lasten dom z veliko dvoranom, v kateri boste imeli velike možnosti za strokovne posvete, predavanja, kulturne prireditve, razstave, zabave in vse drugo, za kar ste bili morda doslej prikrajšani. Večnamenski objekt je nastal s prostovoljnimi delom, z veliko ljubeznijo do lovstva, pa tudi iz spoznanja, da je potreben tako lovcom kot Moravskim Toplicam v celoti. To dokazujejo tudi Radenska, toz Moravske Toplice in ABC Pomurka, toz Zunanja trgovina, ki sta bila pokrovitelja, in drugi, ki so priskočili na pomoč pri gradnji

zbrisati, kakor da jih nikoli ni bilo,« je med drugim povedal Franc Šetinc. Na proslavi v Moravskih Toplicah so pripravili tudi zanimiv kulturni program v katerem so sodelovali učenci Osnovne šole Bogojina ter rogiisti in pevski zbor ZLD Prekmurje. Pripravili so tudi tekmovanje v streljanju na umetne golobe in zaslužnim lovcom podelili odlikovanja in priznanja. Odlikovanje ZLD Slovenije — znak za lovske zasluge so dobili: Jože Ciz, Jože Recek, Jože Kranjec, Jože Kregar, Franc Bencak, Emil Škerlak in Jože Časar. Lepo urejen lovski dom pa je odprl predsednik skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerencner. Zatem pa je LD Moravci v prijetnem okolju pripravila lovsko rajanje. Feri Maučec

SOBOŠKI PARLAMENT ZA NEZAKONITI ODLOK

Kako že gre? Najprej hop, nato skoči!

Ustavno sodišče SR Slovenije razveljavilo očitno nezakonit odlok občinske skupščine Murska Sobota. Nativost delegatov ali manipulacija predlagatelja ali oboje? Kaj pa argumenti o vsemanem pozidavanju kmetijskih zemljišč in praznjenju Goričkega?

Resda pasje vroči dnevi niso ravno pravniji za izpraševanje vesti o (ne)namerno storjenih grehah lokalnih vlad in parlamentov, a si bomo vseeno privoščili, da (vsaj) v pokrajinskem časniku ugleda luč sveta dovolj poučen zgled iz poglavja o gospodarjenju s prostorom v obmurski deželi. Gre za sprejem odloka o spremembi odloka o urbanističnem redu v občini Murska Sobota, pri čemer se ti utrga tista o pretresljivejšem sožitju ironije in patosa, ali o tem, da je ponavljanje napak mati neumnosti. Začelo pa se je že januarja oz. februarja, ko je predlagatelj (soboški občinski Izvršni svet oz. njegov Komite za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve) dal odlok v sprejem zboroma združenega dela in krajevnih skupnosti občinske skupščine. Če se ne bi našel poklicni poznavalec teh dokaj zavozlanih in dvoreznih reči ter jih prignal do »vrhovne čistke«, bi bil to pač še eden od miniaturnih, pa vsakakor briljantnih »doneskov« k pojmovoma civilna družba in pravna država.

Bistvo odloka je v tem, da »so lahko izjemoma zazidljiva kmetijska zemljišča drugega območja, ki niso trajno namenjena za kmetijsko pridelavo po srednjeročnem družbenem načrtu soboške občine za to petletko. V postopku za izdajo lokacijskega dovoljenja si mora vlagatelj pridobiti predhodno soglasje kmetijske zemljiške skupnosti ter mnenje in lokacijsko dokumentacijo za to pooblaščen organizacije«. Na prvi pogled naj bi torej držalo pojasnilo lokalne vlade in njegove pristojnega komiteja, češ da bi rad omogočil državljanom — zlasti na Goričnem — da gradijo stanovanjske, poslovne in sorodne objekte tudi zunaj zazidalnih okolišev, saj to prav tako dopušča zakon o kmetijskih zemljiščih. S tem naj bi se hkrati »izognili pritiskom na središče občine, ki jih povzroča neutemeljeno (!?) izseljevanje z območja Goričkega«. Velikodušnost predlagatelja naj bi potrjevalo še priznanje,

kako je pravzaprav doslej »oviral razvoj naših, predvsem goriških krajevnih skupnosti« in da hoče posledji iti na roko gradbenim apetitom vrlih Goričancev.

Ni kaj, argumenti, ki navidez držijo, da bolj ne bi mogli — žal z več ne zgolj lepotnimi napakami, ki prečeje razkrinkajo zvičajnost oblasniškega uma pod nam dobro znano in več kot prozorno triado: upravna praksa, dobra vera in prosti preudarek. Vračajo nas v leta, ko so lokalno srenjo pretresale vsakršne gradbene afere in so se — najbolj po ravninskem delu soboške občine — dokaj divje in nenačrtno pozidavale najboljše kmetijske površine. Bi potemtakem radi tukajšnji oblasniki skozi zadnja vrata prišli do neke vrste legitimacije v smislu zapoznelega trkanja po prsih in posipavanja s pepelom, češ, krivi smo, toda le kdo ni delal napak?

Vendar ostanimo pri omenjenem odloku, ki je začel veljati 17. marca in ga je poklicni poznavalec dal v preveritve najprej republiškega komiteju za varstvo okolja in urejanje prostora, nato pa še ustavnemu sodišču SR Slovenije. »Izvajanje odloka bi imelo nepopravljive posledice pri posegih v kmetijska zemljišča, ki so tudi znatno cenejša od zazidljivih oz. stavbnih zemljišč. Odlok je bil sprejet brez vsakršne javne razprave v nekakšni strogi tajnosti, saj tudi delavci občinske uprave, ki delajo pri tem, niso vedeli za njegovo vsebino,« bi bilo bistveno iz pobude za presojo ustavnosti in zakonitosti odloka. Ustavno sodišče SR Slovenije ga je 22. junija razveljavilo. Jedro razveljavitve: »Z zakonom dovoljena uporaba veljavnih urbanističnih redov občini ne daje pooblastila, da po uveljavitvi zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor spreminja ali dopolnjuje urbanistične reče.« Pravni(ško) resda zavito, stvarno pa dovolj poučno za soboške parlamentarce v slogu ljudske: najprej reci hop in šele nato skoči!

Kaj če bi tudi v soboški občini v okviru gospodarjenja s prostorom proučili dvoje pobud, ki prihajata s posameznih območij Slovenije in bosta predmet razprave v republiškem parlamentu. Namreč, da bi bistveno zvišali odškodnino za spremembo namembnosti kmetijske zemlje in s tem zavrlj apetite po najboljših površinah in da bi gospodarjenje s prostorom odvzeli občinom ter ga prepustili slovenski, torej republiški ravni.

Branko Žunec

Izmišljene obtožbe na račun jugoslovanskega konzula

Glavna priča je na sojenju zaradi mednarodnega pranja denarja priznala, da si je izmislila dvoje ključnih stvari, ki bremenita jugoslovanskega konzula v Chicagu.

Hubert F. Koul je pred poroto federalnega sodišča izjavil, da generalni konzul Bahrudin Bijedić ni povezan s pismom, ki obtožuje Koula in drugega obtoženca, Vjekoslava Španjola. Po besedah Koula Bijedić tudi ni povezan z zlatim »diplomatskim pečatom« na kovčku z 500.000 dolarji. Tožilci pravijo, da so omenjeni trije želeli avgusta lani kovček prenesti v Jugoslavijo. Generalni konzul je skupaj z dvema osebama obtožen za poskus izkoriščanja diplomatskih poti za pranje in tihotapljenje denarja. Sporno pismo je narejeno na fotokopirnem stroju, pri čemer je Koul uporabil svojo in Španjolove fotografije iz potnega lista. Pismo je vsebovalo Bijedićev podpis in naslov iz poslovnega priporočila, ki ga je Bijedić napisal za Španjola.

Zlati pečati so narejeni iz običajnih zlatih sodniških pečatov, ki jih je Koul kupil v neki lokalni trgovini v Chicagu, enega pa je naredil sam.

Koul kot ključna priča obtožbe že 14 dni pričja proti 42-letnemu Španjolu, 48-letnemu Bijediću in 56-letnemu Vianu Miru. Mir je predsednik poslovodnega odbora banke LBS in izvršni podpredsednik Ljubljanske banke, matične banke v Jugoslaviji. Ti so obtoženi, da so povezani s pranjem 3,5 milijona dolarjev, ki so jim jih priskrbeli tajni agenti carinske uprave v letih 1987 in 1988.

Španjol je prav tako obtožen za kršenje zakona o kontroli izvoza orožja, ker je menda pretihotapil v Evropo dva aparata za dihanje pod vodo, katerih izvoz je prepovedan.

Štiridesetletni Koul, inženir kemije, je zaprt od 1. decembra skupaj s Španjolom in od takrat priznava krivdo.

KLEINE ZEITUNG

POROČA

LAHKO VLOŽIM, GOSPOD SOSED

Železna zavesa pada — tudi gospodarsko. Kakšne možnosti daje to avstrijskemu gospodarstvu? Kakšne možnosti se odpirajo na Madžarskem? Mnoge, če ste dobro informirani.

»Madžara spoznaš po tem, da vstopi skozi ena vrtljiva vrata in gre pri drugih ven,« se šalijo trgovski partnerji. Toda v madžarskem gospodarstvu se v zadnjem času spremembe kar vrste. Zahodnim podjetjem se odpirajo možnosti, o katerih so pred letom lahko le sanjali. Kot zglede naj naštejemo le: obnove starih gradov, gradnjo in vodenje hotelov, pa tudi vodenje podjetij, tako na brezcarinskih območjih, kot tudi možnost odpiranja podružnic ali kooperacije gospodarskih zaupnikov in odvetnikov.

Prek 300 Joint Ventures je bilo ustanovljenih na madžarskih tleh. Gre pravzaprav za oznako skupnih podjetij, v katerih je vključen tako madžarski kot kapital zahodnih podjetij. Takšno sodelovanje daje zahodnjakom možnost za osvajanje novih tr-

žišč, madžarskemu gospodarstvu pa možnost napredka.

1. januarja so na Madžarskem začeli veljati novi gospodarski zakoni, ki so razširili poti k zasebnim podjetjem. Cilj reforme je postavitev socialno-tržnega gospodarstva, zmanjšanje državnega vpliva in prehoda državnih podjetij v zasebna.

Joint Ventures prinaša mnoge prednosti. Če zahodni partner prispeva več kot 20 odstotkov ali najmanj 5 milijonov forintov začetnega kapitala, ima za 20 odstotkov manjše davke. Pri izdelavi narodno pomembnih izdelkov pa so skupna podjetja prvih pet let oproščena vseh davčnih dajatev. Nizka raven plač ima dobre učinke na stroške, še posebej v delovno intenzivnih panogah. Poleg tega je možno izdelke takoj prodati na Madžarskem.

Dve družbeni obliki sta za Avstrijce še posebno zanimivi: družba z omejenim jamstvom in akcionarska družba. Spremembe ob novem letu so tako omogočile ustanovitev družbe z omejenim jamstvom. Pogoj za sodelovanje Avstrijcev v takšni družbi pa je,

da so že podjetniki v svoji domovini.

Začetni kapital takšne družbe mora biti vsaj 1 milijon forintov, in to 30 odstotkov v gotovini.

Vendar pa je minimalna denarna podlaga vsaj 500.000 forintov, do 70 odstotkov kapitala pa je lahko v obliki vrednostnih predmetov ali materiala. Oblika Joint Ventures ima tudi to ugodnost, da je uvoz strojev neocarinjen.

Posebna oblika ustanavljanja podjetij so podjetja v brezcarinskih conah. Določeno del podjetja je označen kot eksteritorialno območje, kar pomeni da so uvožno-izvozna dovoljenja odveč. Poleg tega je lahko valuta in tudi devize shranjene v tujih denarnih zavodih. Ta oblika ustanavljanja je ugodna zlasti zato, ker lahko večino izdelkov ponovno izvozijo.

Za gospodarsko delovanje na Madžarskem se je potrebno vsakor dobro pripraviti. Pri iskanju primernih partnerjev in krajev pomagajo specializirani zaupniki in gospodarske zbornice. Tako obstajajo še nekateri deli gospodarstva, ki jih predpisi omejujejo, tako recimo tudi uvoz

rabljenih avtomobilov. Vračanje kapitala, ki ga prinesete na Madžarsko, pa je zakonsko zagotovljeno. Obstaja le vprašanje, v kakšnem tečaju naj vse to pote-

ka, če se je forint medtem razvrednotil in madžarski partner ne upošteva tujih klavzul.

Izhajajoč iz davčnega dogovora med Madžarsko in Avstrijo se dobiček družbe Joint Ventures, ki deluje na Madžarskem, tam tudi obdavi. Ob tem pa gre do devizne transakcije le prek državne banke. Obstajajo trije davki, ki jih morajo tuji investitorji upoštevati na Madžarskem: prometni davek, ki se giblje od 0 do 15 oziroma 25 odstotkov, potem davek na dobiček podjetij in davek na dobiček mešanih podjetij.

Obrtni, premoženjski ali davek na kapital se ne plačujejo. Avstrijski menedžerji, ki so zaposleni na Madžarskem, morajo tam obdavčiti 55 odstotkov svojega dohodka, pri tem lahko plačajo polovico vsote v devizah. Davek na dohodek mešanih družb je odvisen od višine deleža tujih vlagateljev, giblje pa se med 20 in 50 odstotki.

Brez boga in tore — v talinem loncu

inovacije

Znanega slovenskega pisca in esejista Draga Jančarja, avtorja provokativne zbirke esejev *Terra incognita*, smo vprašali, kaj more književnost (še) izpovedati o svetovnem fenomenu bega možganov. Slovenci smo pač narod v diaspori in zadnji podatek (iz obzornika Prešernove družbe Srce in oko za junij '89) se glasi: 700 tisoč Slovencev na tujem.

POPOLNO BREZDOMSTVO JE NEZNOSNO

»Ne vem, če je to toliko predmet književnosti, saj ta vedno nastaja iz neke osebnostne odločitve, iz navdaha; je pa zanesljivo zadeva družbe in kulturne politike, s katero se tu srečujemo. Mislim, da tako neustrezno da ne uporabim kakšne hujše, grše besede — ne ravna noben narod v Evropi, kot ravnamo Slovenci s svojimi ljudmi na tujem. Madžari so, recimo, vso emigracijo iz leta 1956, ne glede na njene politične nazore, že zdavnaj pred dogodki, do katerih prihaja danes, inkorporirali v svoj kulturni sistem — na različne načine, tudi znanstvenike; predvsem pa so omogočili vsej književnosti, da je neovirano krožila — ponavljam — že dolgo leta pred dogodki, ki se zdaj vrstijo na Madžarskem. Podobno Poljaki in številni drugi narodi. Nas je tu ne vem kaj ustavilo. Mislim seveda, da pri tem najbolj škodimo sami sebi. Nas ni toliko, da bi lahko nonsalantno zamahili z roko nad dejstvom, da je v svetu na tisoče znanstvenikov Slovencev in da tudi književni oz. kulturno-intelektualni potencial ni zanemarljiv. Ravno nasprotno.«

Tako Drago Jančar, medtem ko Leszek Kolakowski opozarja: »Sprejeti moramo, pa čeprav neradi, da živimo v dobi beguncev, migrantov, potepuhov, nomadov, ki tavajo po celinah in si grejejo duše s spornim na njihov etnični, božji ali geografski, resnični ali namišljeni — dom. Popolno brezdomstvo je neznosno, pripelja bi do popolnega zloma človekove eksistence.«

NAJVIŠJI ODBOTEK IZSELENCEV V EVROPI

»Zgodovina slovenskega eksila je hkrati zgodovina slovenske zmanjše nesvobode. Pretepeni, v ječe vrženi, mučeni, pobiti — izgnani. Izkoriščani, obubožani, siromašni, lačni — izseljeni. Pritisnjeni k tlom, poniževani in razžaljeni, prestrašeni — asimilirani. Slovenski eksil je skozi stoletja posledica različnih zunanjih vzrokov: političnih, ekonomskih, geografskih. Vsa evropska politična, ekonomska in kulturna previranja imajo na Slovenskem sredoběžno moč, ta prostor in njegove ideje nikoli ne delujejo centrifugalno. To je zgodovina izgubljanja in disperzije fizičnih in duhovnih moči,« pravi Jančar v *Terra incognita*. In dodaja: »Iz objektivnih zunanjih vzrokov tudi ni bilo mogoče vzpostaviti države, ki bi s svojo ekonomsko, politično in kulturno sredotežnostjo ta proces zadrževala ali celo zaustavila. Toda zdi se, da je manjkalo še nekaj usodnejšega — manjkala je izvorna duhovna sinteza in zaveza, ki bi težila k takšni or-

ganizaciji narodnega občestva, ali pa bi kljub diaspori pripadnike razseljenega ljudstva na usodnejši način zavezovala k zvestobi. Vsaka ideologija, vsaka ekonomija, vsak demografski sunek od drugod je etnično razdelil, njen del navezal nase in drugega zavrnil, jo kot celoto razmjal in razredil. To pa pomeni, da je zgodovina slovenskega eksila tudi zgodovina globoke notranje nesvobode Slovencev... Gospodarski razvoj in politične spremembe so v vseh evropskih okolišjih povzročale izseljevanje, toda pri Slovencih je prišlo do pravega exodus: v sto letih se je izselilo s svoje zemlje skoraj 600.000 (šeststo tisoč) Slovencev! Glede na število prebivalcev je to najvišji odstotek v Evropi.«

KAR NAPREJ IN VEDNO ZNOVA — ZAKAJ?

»Srečal sem kar nekaj izseljencev in priznati moram, da se mi nikakor niso zdeli iztirjeni, nesrečni, obupani ali zbegani. Bili so uspešni univerzitetni profesorji, trgovci ali delavci.

Bili so polni značilne ameriške podjetnosti in skoraj nasilnega optimizma. Toda kdo nosi svojo žalost na obrazu in jo prodaja vsakemu naključnemu govorcu? In ali sem bil, sam nekakšen brezdomec, sposoben razbrati usodnejše in temnejše plasti duševnosti človeka v eksilu?« ugotavlja pisec *Terra incognita*. »Prilagodljivost, ki je lahko imenitna civilizacijska lastnost in znamenje inteligence, kot pravijo psihologi, je lahko tudi znamenje oportunitizma in konformizma. Vztrajati pri slovenstvu pa vsaj na robovih ali v eksilu pomeni neizprosen nonkonformizem.

Če je ameriški Melting pot (talilni loncu) katero nacionalno sestavino zares uspešno talil, potem so bili to Slovenci. Ta znameniti ameriški termin se je rodil iz naslova drame *The Melting Pot*, ki so jo prvič igrali na Broadwayu leta 1908 in jo je napisal židovski pisatelj Israel Zangwill. Prav židje se v njem niso stali. Zakaj? Zakaj morajo Slovenci, ki živijo zunaj svojega etničnega prostora tko pogosto in tako drastično spreminiti svojo nacionalno identiteto? Ali ni mogoče biti Slovenec in uspešen znanstvenik, ustvarjalec ali samo delavec? Zakaj, prekleto, ni biti Slovenec nekaj posev samoumevnega? Kaj je v tej bitnosti nedorečenega in nejasnega, da v njej nastaja nenehna razpoka? Kakšen manko je v tej zavezi, da se elementarna zvestoba tako pogosto in zlahka prelomi?« sprašuje Jančar. In odgovarja: »Samoslovenska podstat je prekrhek in prepražen temelj za celovitost človekovih botenj. Židovska analogija ni mogoča. Židje imajo svojega Boga in svojo toro. Kontinuiteto v nenehnem presnavljanju ortodoksnih postavk. To je celovit človeški prostor. Mi imamo svoj jezik in svojo kulturo. Kako zlahka se je obojemu odpovedati, smo videli. Da o anahronizmi krvi in zemlje niti ne govorim. Slovenstvo ni religija. Zato ni mogoče vzpostaviti slovenskega eksila skupaj z zamejstvom in matično v svetovno slovensko zavezo. Če pristanemo na slovenstvo kot religijo, potem je slovenska literatura njen iracionalni temelj, saj česa drugega v tem območju nimamo.

Temu pa se jaz kot slovenski pisatelj odpovedujem, ne glede na to, da nobena literatura v tej funkciji tudi sicer ne vzdrži.«

Branko Žunec

Potrdili 3 delegate DPZ skupščine SRS

Kljub dopustniškemu času se je seje družbenopolitičnega zbora skupščine občine v Murški Soboti začela udeležiti kar 22 do 30 delegatov. To pa je ravno dvotretjinska večina, kolikor je bilo potrebno za izvedbo nadomestnih volitev treh delegatov v družbenopolitičnem zboru republiške skupščine. Tako so delegati potrdili listo kandidatov, ki jo je 27. junija določila republiška konferenca SZDL, glasovanje pa so v vseh občinskih skupščinah in skupščinah skupnosti občin kot posebnih družbenopolitičnih skupnostih morali opraviti med 13. in 20. julijem.

In kakšni so rezultati nadomestnih volitev v soboški občini? Od 22 delegatov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine so vsi oddali svoje glasovnice za Mauricia Olenika, inženirja fizike iz Izole, in Štefana Žižka, ekonomskega tehnika iz Zgornje Velke, medtem ko je Zoran Thaler, diplomirani politolog iz Škofje Loke, dobil 21 glasov. S tem so v soboški občini potrdili vse tri delegate za družbenopolitični zbor republiške skupščine. Na seji pa so se seznanili tudi s tem, da so delovno gradivo predloga ustavnih dopolnil k ustavi SR Slovenije sprejeli šele dan pred zasedanjem, zato bodo o njem razpravljali kasneje. Sicer pa bo predlog teh ustavnih dopolnil, kot so omenili v razpravi, sprejet šele septembra, zato bo še dovolj časa za njegovo obravnavo.

M. Jerše

Ustavna dopolnila omogočajo radikalne spremembe

V skupščinskem Poročevalcu je bil objavljen predlog ustavnih dopolnil k ustavi SR Slovenije, ki so ga pripravili v republiški ustavni komisiji. Poglavitna ugotovitev je, da so temeljna načela predloga ustavnih dopolnil sedaj usklajena z normativnim delom ustave, črtali pa so določbe, ki bi predstavljale ovire za uresničevanje reforme gospodarskega in političnega sistema. Tako v ustavnem besedilu med drugim ni več dana prednostna vloga družbeni lastnini, tozdu, Zvezi komunistov kot vodilni sili v Socialistični zvezi in SZDL pri določanju meril za izbiro kandidatov v volilnem sistemu. Temeljna načela po novem poudarjajo položaj Slovenije kot države suverena slovenskega naroda in državljanov Slovenije, spoštovanje človekovih pravic in njegovih svobod, politični pluralizem, demokracijo in enakopravnost vseh oblik lastnine.

Kot nam je zatrdil član republiške ustavne komisije Ferenc Hajoš iz Lendave, so v veliki meri upoštevali pripombe iz javne razprave, torej tudi iz Pomurja. Med drugim so upoštevali upravičene pripombe o skrajšanju ustavnega besedila in njegovi poenostavitvi. Pri tem gre seveda za ustavna dopolnila in ne za spremembo celotne ustave, pri čemer je upoštevana osnovna opredelitev, da republiška ustava ne sme biti v nasprotju z zvezno. Precejšnje spremembe so nastale zlasti v gospodarskem delu dopolnil k slovenski ustavi, ki je zdaj krajša in v skladu z novimi gospodarskimi odnosi, ki so posledica novosprejete zakonodaje. »Med osnutkom in delovnim predlogom ustavnih dopolnil so res bistvene razlike. Novo besedilo omogoča konsistentnost temeljnih načel s spremembami v normativnem delu ustave. Na osnovni stališč iz javne razprave je zdaj takšno določilo, po katerem

naj bi se samoupravne interesne skupnosti v celoti ustanovljale na podlagi prostovoljne odločitve delovnih ljudi in občanov. To pomeni, da poslej ustanavljanje t. i. skupščinskih samoupravnih sivoz več ne bo obvezno. Programi, ki smo jih doslej financirali in izvajali z dogovorjanjem v silih, bodo odslej urejani v družbenopolitičnih skupnostih, ki bodo to določile v svojih ustreznih samoupravnih splošnih aktih. To seveda pomeni, da se na republiški in občinski ravni lahko odločijo tudi za druge oblike organiziranja in reševanja teh vprašanj,« nam je pojasnil član republiške ustavne komisije Ferenc Hajoš.

Za naše območje pa je še zlasti zanimivo, kako je po novem urejen položaj madžarske narodnosti. O tem meni Ferenc Hajoš takole: »Tudi pri opredelitvi položaja madžarske narodnosti so velike spremembe, ker je bila to doslej oblika samoupravnega interesnega organiziranja. Po novem bo ta skupnost ostala kot enakopraven četrti zbor v skupščinskem sistemu občin. S tem dobiva širše pristojnosti, kar naj bi preprečilo morebitne asimilacijske procese. Poleg tega je pripadnikom madžarske narodnosti zagotovljeno zastopstvo v vseh treh zborih skupščine občin.«

Skratka — gre za dokaj radikalne spremembe, med drugim tudi pri volitvah. To je v tesni zvezi s prizadevanji po poenostavitvi celotnega zakonodajnega in volilnega postopka in samega družbenopolitičnega sistema. Posamezni predlogi iz javne razprave so prišli tudi v delegatske klopi republiške skupščine, kjer bodo izrekli zadnje besede o sprejemanju ustavnih dopolnil. To mora biti čimprej, če želimo za volitve spomladi 1990 pravočasno pripraviti zakon o volitvah po novem sistemu in vse izvedbene predpise. Milan Jerše

ŠTIPENDIRANJE V LENDAVI

Razmišljati bo treba dolgoročno

Letos je kadrovske študentske študijske prejemalo 400, študentov iz združenih sredstev pa 352 dijakov in študentov. Od teh jih je 177 dobivalo razliko h kadrovski študentski. Tako lendavska občina v razmerju med kadrovskimi študentskimi in študentskimi iz združenih sredstev izstopa v pozitivnem smislu, saj je podeljenih nad 55 odstotkov kadrovskih študentskih. To pomeni, da delovne organizacije potrebujejo kar precej delovne sile in da se v daljšem obdobju ne obeta takšna brezposelnost, kot v nekaterih občinah, kjer je veliko manj kadrovskih študentskih. Večji del občin ima namreč več kot 50 odstotkov študentskih iz združenih sredstev.

V letošnjem letu je bilo 300 prošnikov, študentski jih je dobilo 267. Vendar se kaže očiten razkorak med razpisanimi kadrovskimi študentskimi, torej potrebami občine, in interesi dijakov in študentov. Za nekatere poklice namreč ni kandidatov, medtem ko se mnogi zanimajo za delovna mesta, kjer delavcev ne potrebujejo, saj jih je že dovolj. V zadnjem šolskem letu se je zmanjšal odstotek podeljenih kadrovskih študentskih, vendar to še ne kaže na splošno težnjo odvečnosti kadrov, ampak je vzrok za to izredno številna generacija, ki je nadaljevala z izobraževanjem.

Pri podeljevanju kadrovskih študentskih so v ospredju potrebe delovnih organizacij, višina pa je odvisna predvsem od učnega oziroma študijskega uspeha. Pri »socialnih študentskih« pa je v ospredju predvsem socialno stanje, kjer je cenzus 430.000 dinarjev. Trenutno je cenzus enak za vse občine v Sloveniji, želijo pa, da bi bil različen.

Taka študentska politika usmerja študente in dijake v poklice, ki jih v občini potrebujejo. Vendar pogosto delovne organizacije, ki študentsko podeljujejo, ne upoštevajo razkoraka med dolgoročnimi in kratkoročnimi potrebami. V trenutnih razmerah se namreč potrebe po kadrih zelo hitro spreminjajo, šolanje pa traja tudi nad osem let.

Problem je tudi z dekleti, saj so v občini razvijali predvsem »moško industrijo«, ki potrebuje fizično močno delovno silo. Dekleta se lahko zaposlujejo predvsem v gostinstvu, tekstilni industriji in trgovini, pa še to le v nekaj delovnih organizacijah.

Industrija z fizičnim delom pa skorajda nikjer ne kaže zadovoljivih rezultatov, tako da bo potrebno marsikje preorganizirati industrijo. Vendar pa pri študentski o tem nihče ne razmišlja in gledajo na trenutne potrebe in tako šolanje kovinarje, uradnike in podobne kadre, ki se bodo tako vse bolj kopčili. Jože Gabor

BLIZU 17 TISOČ PODPISOV

Trije tedni so minili, odkar je RK SZDL sprejela Temeljno listino Slovenije 1989 in jo dala ljudem v podpisovanje. Le-tega ni časovno omejevala, pričakovali pa so, da naj bi do 20. julija listino podpisala velika večina ljudi, ki se z njo strinjajo. In kako je s podpisovanjem temeljne listine v Pomurju? Kot kaže, so se doslej najbolj odrezali v soboški občini, kjer je že blizu 13 tisoč podpisov Temeljne listine Slovenije 1989. Od tega je bilo čez 8 tisoč podpisov v krajevnih skupnostih, čez 2500 v delovnih organizacijah, za 2300 podpisov pa so poskrbeli člani gasilskih društev v soboški občini. Po zadnjih podatkih je v tej največji pomurski občini podpisalo omenjeno listino okrog 30 odstotkov volilnih upravičencev. V Lendavi so nam povedali, da imajo zbranih 3230 podpisov; od tega 2080 v delovnih organizacijah, v krajevnih skupnostih pa 1150. Skupno je to približno 16 odstotkov od vseh volilnih upravičencev v občini.

V tem času so v radgonski občini zbrali 3207 podpisov ali 21 odstotkov. Pri tem so v združenem delu našli 2191 podpisov, v krajevnih skupnostih pa 1016. In še pogled v ljutomersko občino: tam je Temeljno listino podpisalo 2525 občanov ali 18 odstotkov vseh volilnih upravičencev. Večina ali 2053 je svoje podpise oddala v krajevnih skupnostih, 472 pa v organizacijah združenega dela.

Ob vseh naštetih podatkih pa je treba upoštevati, da smo sredi dopustov in imajo v marsikaterem ozdu prav zdaj kolektivne dopuste, poleg tega pa še niso dobili vseh podatkov iz posameznih krajevnih skupnosti. Ker bo akcija podpisovanja Temeljne listine Slovenije 1989 trajala do konca leta, so s trenutnimi rezultati lahko v pokrajini ob Muri dokaj zadovoljni. Milan Jerše

VZGOJNO-VARSTVENO DELO V LENDAVI

UČIMO OTROKE REVŠČINE?

Mnogi se že dolgo sprašujemo, kje so meje omejevanja sredstev za področja, ki so odločilnega pomena za obstoj družbe. Čedalje več je družin z enim otrokom, ne zato, ker si jih starši ne bi želeli več, temveč, ker si jih več preprosto ne morejo privoščiti. Ko otrok odrasča, postaja v materialnem smislu vedno večja obremenitev za starše, še posebej tiste, ki živijo na robu eksistenčnega minimuma. Družba pa je do teh otrok čedalje bolj mačehovska, ko že v zgodnjem otroštvu naletijo na revščino in nemoč. Prejšnje generacije so se v takih trenutkih izgovarjale z besedami: »V kakšni revščini smo živeli šele mi! Niti za kruh nismo imeli...« Generacija mladih očetov in mater tega ne more trditi.

Prezaposleni starši dajejo otroke v vzgojno-varstvene organizacije, te pa se vse bolj ubadajo s finančnimi težavami. Ob omejevanju sredstev za skupno in splošno porabo tudi oni ne morejo brez nenehnih varčevalnih ukrepov in racionalnejšega delovanja, kar pomeni ponuditi otroku z čim manjšimi finančnimi sredstvi čim več. To pa nujno vodi v konflikt.

Vzgojno-varstvene organizacije v Lendavi si zagotavljajo finančna sredstva na podlagi svobodne menjave dela občinske skupnosti otroškega varstva, od staršev, sredstva za dvojezično vzgojo pa dobivajo tudi od republiške skupnosti otroškega varstva. Ob tem je osnova za financiranje število otrok in ne oddelek, kar sili organizacije, da polnijo oddelke, ne glede na prostorske razmere. Potrebno bi bilo torej preiti na tak način financiranja, kjer bi bil oddelek merilo za pridobivanje sredstev.

V lendavski občini so oddelki razdeljeni na: dnevno varstvo, kjer je bilo letos v 24 oddelkih 477 otrok, in pripravo na šolo, kjer je bilo v 22 oddelkih 489 otrok. Torej skupno 46 oddelkov, med katerimi je bilo 28 dvojezičnih in 19 oddelkov s slovenskim jezikom. Skupaj je bilo 966 otrok, kar je za 132 manj kot lani. V skladu z zmanjšanjem števila otrok so uknili 4 oddelke, obenem pa je bilo potrebno zmanjšati število delavcev za 6.

Vzgojiteljice opravljajo več dela, kot bi po pravilniku o 8-urnem delovnem času morale, saj večina enot posluje 10 ur. S pomanjkanjem sredstev se večajo predvsem prostorski problemi v nekaterih enotah. Tako v Dolini in Čentibi pada število otrok in je zato vprašljiv obstoj vrtec. V Srednji Bistrici je vrtec v neustreznih prostorih za družnega doma, zato letos začenjajo z zidavo novega. Na Hotizi zgradba prostorsko ne ustreza, pojavljajo pa se težave z ogrevanjem. Zato bodo krajsani zbrali sredstva za zidavo enooddelčnega vrta.

Kljub temu mreža vrtecev za zdaj pokriva vse potrebe po dnevnem varstvu in pripravi otrok na šolo.

Poleg najnujnejših ukrepov je potrebno v skoraj vseh enotah vlagati v posodobitev opreme, se posebej v Gaberju, Črenšovcih, Lendavi in na Hotizi. V vseh ustanovah pa primanjkuje vzgojnih sredstev, predvsem igrač, glasbil, športnih rekvizitov in drugih najnujnejših sredstev za delo z otroki. Tako bodo za take nakupe potrebovali 3,5 milijarde dinarjev.

Ob takih razmerah je ves čas v ospredju načrtovanja varčevanje. Tako ugotavljajo, da prihrani vzgojno-varstvena organizacija v Lendavi letno zaradi 10-urnega delavnika in manjšega števila zaposlenih varuhinj, kot je določeno v standardih in normativih, 100 milijonov dinarjev. Obenem pa nenehno iščejo nove možnosti, kje bi lahko kaj privarčevali. Do kdaj bo to potrebno? Jože Gabor

Umril je prijatelj

stojen za šport in kulturo. Nam sim zdomcem je bil znan kot predstojnik zdomskega sosveta in častni član slovenskega kulturnega društva Lastovka v Ingolstadt. Vedno je bil pripravljen poslušati njihove probleme in se zavzeti za njihovo rešitev. Ena njegovih zadnjih dolžnosti je bil sprejem mladine iz Murške Sobotne, ki je v teh dneh obiskala Ingolstadt. Dan pred smrtjo je bil na zboru odposlancev CSU s 160 glasovi od 171 možnih ponovno predlagan za volitve v marcu 1990. S tem je bila samo potrjena njegova velika priljubljenost. Paul Wegmann je bil delovodja v tovarni AUDI. Zelo si je prizadeval, da bi partnerstvo med Ingolstadtom in Murško Sobotno preraslo v uradne okvire in dobilo večje razsežnosti. Lidija Gumilar

Zaradi uvedbe novih prometnih davkov so se v začetku minulega tedna močno povečale cene raznih izdelkov. Ker poslovodni niso uspeli takoj spreminiti cen, je nekaj trgovin ostalo zaprtih zaradi inventur. Ob tem se ne moremo znebiti občutka, da je državi zmanjkalo denarja, zato je najenostavnejša pot, da poveča prometne davke. To pa je trgovcem povzročilo nemajhne preglavice, saj so prejšnjo soboto in nedeljo morali popisovati blago po cele dneve. Drobno prodajne cene so se v povprečju povečale za 2,5 odstotka.

Prometni davki so se povečali skoraj pri vsakem blagu, pri čemer so seveda določene razlike v znesku. V najboljšeje razredu podražitev se je prometni davek povečal od dosedanje stopnje 30,9 na 33,5 odstotka. Pri nekaterih izdelkih so bile te podražitve občutnejše, kar so na svojih denarnicah kaj kmalu opazili kupci. Tam, kjer je bil prometni davek 8 odstotkov in se je povečal na 10 odstotkov, znaša to povečanje kar za četrtino. Na prvi pogled se to morda zdi malo, podrobnejša analiza pa nas kmalu prepriča, da ni tako in da so se prometni davki v zadnjem obdobju krepko povečali.

Povišani davki podražili izdelke
Če se je morda sprva kdo raz-

burjal, ko je za škatlico marilbora odštel 25 tisoč dinarjev, medtem ko so te cigarete še pred dnevi stale 20 tisočakov, je mogoče spregledal, da so trgovci že pred tem skoraj neslišno podražili kruh, sladkor, kavo, detergente... Tako po novem plačujemo za kilogram belega kruha 17.800 dinarjev. Kava je postala že precej draga. V blagovnici Potrošniška lahko dobite 100 gramov kave za 19.407 dinarjev. Da pa ne bi pili grenke kave, saj je življenje že samo po sebi iz dneva v dan grenkejšo, smo si ogledali tudi, koliko je potrebno odšteti za sladkor. Dvokilogramska vrečka stane 43.626 dinarjev. V samopostrežnici smo dobili tudi sredstvo za pomivanje posode ben (500 ml) za 13.489 dinarjev, med-

MAR JE OBROČNA PRODAJA S ČEKI GLAVNI VZROK INFLACIJE?

dnevno sobo odšteti dobra 2 milijona dinarjev, vam postane povsem jasno, da je nakup pohištva povezan z ogromnimi stroški, ki daleč presegajo vse razumne meje in zmožnosti povprečnega kupca. Ljudje že zdavnaj vedo, kako pomembno je pri nakupu vzeti čas in pot pod nogo, saj so razlike v ceni za podobne izdelke lahko precejšnje. Eno od meril, ki nam pomagajo pri odločitvi, kje kupiti pohištvo, so plačilne možnosti, ki so v posameznih trgovinah s pohištvom različne. Tudi trgovci že krepko občutijo, da je kupna moč prebivalstva upadla. To so nam potrdili tudi poslovodje in prodajalci, ki smo jih vprašali, kako so zadovoljni s prodajo v sedanjih razmerah. V salonu Lesnine na Bakovski cesti v Murski Soboti smo zvedeli, da najbolj »cveti« obročno odplačevanje za nakup kuhinj in spalnic. Ugodnosti so dajali le tistim kupcem, ki so se odločili za nakup, katerega najmanjša vrednost je bila 1,6 milijona dinarjev. In kakšni so bili prodajni pogoji? Ob 30-odstotnem popustu so za štiri mesečne obroke zaračunavali 31,9-odstotne obresti, za osemmesečno odplačilo pa 61,5-odstotne obresti. Pripomnili so še, da niso imeli primerov plačevanja s čeki.

Pa še pogled v kletne prostore blagovne hiše na Titovi ulici, kjer lahko kupite razno pohištvo. Samo za kuhinjske elemente boste morali odšteti od 40 do 60 milijonov dinarjev, pri čemer grejo najbolj v promet Marlesove kuhinje, prodajajo pa tudi kuhinje Gore-

Zvezna vlada je namreč prepovedala nakup s čeki na obroke z odlogom plačila. To je kajpada povzročilo veliko nezadovoljstvo trgovcev in izdelovalcev, ki se bojijo, da se bo prodaja zmanjšala in da se bodo zaloge povečale. Tudi med porabniki, za katere je bila to edina možnost, da preišči inflacijo in si privoščijo nakup vrednejšega blaga. Po zakonu o čeku v prihodnje ne bo mogoče uporabljati čekov brez datuma prodaje blaga ali storitve. Kar zadeva inflacijo, je zadeva še bolj jasna. Z nakupi s čeki na obroke so nekateri razvili pravo teorijo življenja z inflacijo, saj je to omogočalo, da so vnaprej porabili kar polovico plače. Pri tem pa je bila prodaja le na videz brezobrestna, saj so v ceno vselej vključili tudi pričakovano inflacijo in vse stroške prodaje ter tri ali več obroke.

Tudi prepoved prodaje s čeki z odlogom plačila in napoved, da bodo namesto tega odobravljeni potrošniška posojila, so v trgovinah pospremili z obljubami, da bodo kupcem, ki bi plačali z gotovino, odobravljeni 15-odstotni popust. V vladni uredbi je rečeno, da lahko organizacije združenega dela, trgovine in banke kreditirajo prodajo blaga in storitev za 6 mesecev, pri tem pa morajo obvestiti zvezo zaračunavati obresti. Obresti so torej lahko tudi simbolične, ostanek pa bodo verjetno krili z vključitvijo inflacije v ceno.

Obresti in 6-mesečni plačilni rok

— Kako pa trgovina premaguje visoke cene in skrbi za uspešno prodajo? To vprašanje smo zastavili glavnemu direktorju veletrgovine Potrošnik v Murski Soboti, Jožetu Kovaču.

»Za različno. Mi smo se dolgo zavzemali za tržišče, kar je pripeljalo do tega, da se vsaka organizacija po svoje prilagodi potrošnikom. Dosegli sta bili v poslovanju dve obliki, prodaja na obročno odplačevanje od treh do enajstih mesecev ter z vnaprejšnjimi čeki. Slednje je bilo v Potrošniku relativno kratek čas in v majhnem obsegu. Pri obročnem kreditiranju pa smo imeli več različic za tekstil, tehnično blago in pohištvo. Značilnost je bila obročno odplačevanje na 11 mesecev brez obresti, razen pri pohištvu. S tem smo hoteli to blago čim bolj približati plačilni sposobnosti kupcev, kar vemo, da so cene izdelkov zadnje čase tako poskočile, da je nemogoče s povprečno plačo pričakovati, kako si bo družina lahko privoščila nakup televizorja, pralnega stroja ali kake boljše obleke.«

— In najnovejša: izšla je uredba o pogojih za dajanje posojil občanom. Kaj to konkretno pomeni za vašo trgovsko organizacijo?

»Že dolgo je bilo v javnosti govora, da je obročna prodaja na čeki eden od glavnih vzrokov inflacije. Takoj ko smo dobili uredbu, smo se ji priklonili in ustavili prodajo na čeki. Sreča je, da je bila takšna prodaja pri nas relativno majhna. To pa je, kot smo zvedeli, precejšen problem v nekaterih drugih jugoslovanskih republikah in bo zaradi tega tam nastala katastrofa. Pri obročnem odplačevanju pa je zakonodajalec uvedel dve novosti. Prvič je določil 6-mesečni najdaljši plačilni rok, in drugič, da morajo biti obvezno zaračunane obresti. To pomeni, da bodo trgovske organizacije glede na sposobnost in inovativnost različno nastopale. V tem trenutku je treba razmišljati ne le o obrestih. Pomembni so namreč dolžina plačilnega roka, polog in izbor blaga, ki ga daješ na potrošniško posojilo. Vse to mora kupec upoštevati. S petkom, 21. julija, smo ponovno uvedli obročno prodajo, pri čemer menim, da je ta za kupce še vedno zanimiva. Ti pogoji pa se bodo pri dobaviteljih verjetno menjavali pogostejše kot doslej.«

MANJ KUPCEV — Za več izdelkov, namenjenih široki porabi, se je temeljni prometni davek povečal od 3 na 4 odstotka. Tudi za tkanine in obleke, zato je nujen razmislek za varčen nakup. Foto: N. Juhnov.

nja, Bresta iz Cerknice in Svee iz Zagorja. Večinoma so seveda posojilna odplačila, le redka so gotovinska plačila. Lahko se odločite za pet- ali šestmesečno obročno odplačevanje s 30-odstotnim popustom in 25-odstotnimi obrestmi na preostanek dolga. Spalnice dobite že za 13 milijonov dinarjev, pri čemer velja šestmesečni obrok odplačevanja s 30-odstotnim popustom in 25-odstotnimi obrestmi za 4 milijonsko vrednost nakupa. Zraven sodijo jogiji, ki so po 2,8 milijona dinarjev in jih izdeluje v Meblu, medtem ko jih slovenjegraška Nova oprema ponuja že za 1,9 milijona dinarjev. Pozanimali smo se še za cene preprog, ki grede dokaj dobro v prodajo, čeprav boste zanje odšteli od 1,8 do 9,7 milijona dinarjev, kolikor stanejo volnene. Dajejo pa vam štirimesečno obročno odplačevanje s 30-odstotnim popustom in 15-odstotnimi obrestmi.

Marsikje neradi ukinjajo obročno prodajo s čeki

Opazili smo, da se zdaj z veliko hitrostjo ne spreminjajo več samo cene, ampak tudi plačilni pogoji. Zbor republik in pokrajin zvezne skupščine je nedavno sprejel tudi odlok o prepovedi obročnega plačevanja na čeki.

tem ko je čarli nekoliko cenejši (11.558.)

Ob tem nas je še posebej zanimalo, kako je s cenami raznih gospodinskih pripomočkov in aparatov. Na akustičnem oddelku blagovnice Potrošniška so nam ponujali štedilnik tovarne Rade Končar po 5 milijonov 270 tisoč dinarjev, lahko pa bi se odločili za dražjega, ki je bil po 12 milijonov 263 tisoč dinarjev. V prodajalni Elektrotehne na Titovi pa so prodajali štedilnike Radeta Končarja po 6 milijonov 579 tisoč 700 dinarjev, Gorenjev je stal 7 milijonov 942 tisoč 670 dinarjev, Iskrin kromirani pa 7 milijonov 461 tisoč 990 dinarjev. Cena hladilnikov Gorenja je od 4,9 milijona navzgor, po zvišanju prometnega davka pa dobite pralne stroje po 8,9 milijona dinarjev in seveda tudi dražje. Tudi televizijskim sprejemnikom, predvsem barvnim, ni bilo prizanešeno, saj boste poslej za znamko Gorenje odšteli od 10 do 24 milijonov dinarjev. Pa še cene zamrzovalnikov: 410-litrski iz tovarne Gorenje stane čez 9,6 milijona dinarjev, dražji je 380-litrski iz LTH, za katerega boste plačali več kot 10,5 milijona dinarjev, 300-litrski je po 8,3 milijona dinarjev, medtem ko je Končarjev 110-litrski nekaj čez 7,3 milijona dinarjev.

V Elektrotehni so nam povedali, da dajejo 30-odstotni popust pri gotovinskem plačilu za izdelke bele tehnike Gorenja, Končarja in Iskre ter za televizijske sprejemnike. 15-odstotni popust pa velja pri gotovinskem plačilu za vse blago, vredno nad 2 milijona dinarjev. Pri tem dajejo tudi možnosti odplačevanja na 5 mesecev s 30-odstotnim popustom, letna obrestna mera pa je 21 odstotkov. Tudi v veletrgovini Potrošnik dajejo kupcem določene ugodnosti. Limit prodajnega zneska je pri tehničnem blagu 3 milijone dinarjev, pri čemer znaša prvi obrok 30 odstotkov od vrednosti celotnega zneska in zavarovalna premija 0,85 odstotka od ostanka dolga kupca. Ta se lahko odloči za odplačilo v petih obrokih, pri čemer znaša obrestna mera 20 odstotkov. Pri tekstilnih izdelkih so predpisani štirje obroki in obresti 15 odstotkov na dolg, pri pohištvu pa šest obrovov s 25-odstotno obrestno mero.

Blagovnice vabijo s posojili
Ko morate za majhno mizico za

Trgovina se je sposobna prilagajati

Čakovec je že od nekdaj priljubljen nakupovalno središče za kupce, ki živijo ob meji. Prav to so v Čakovcu dovolj zgodaj izkoristili. Spomnimo se samo nakupovalne mrzlice v času, ko so bila vsa posojila in vse oblike obročnega odplačevanja prepovedane. V tem mestu ste lahko dobili trgovsko blago na ugodno obročno odplačevanje ali na posojilo. Najnovejša odločitev Zveznega izvršnega sveta je prizadela tudi delovno organizacijo Trgocentar iz Čakovca, kjer je zaposlenih 1.700 delavcev, imajo pa čez 230 prodajal, kar je skoraj polovica na tem območju.

Kaj pa, če vaši dobavitelji ne bodo tako poslovni?

»Seveda s tem niso izrabljene vse možnosti. V skrajnem primeru se še vedno lahko pogovarjamo in dogovarjamo z našo lokalno banko — Medžimursko banko, s katero smo doslej izjemno dobro sodelovali. To pa seveda v mejah možnosti, ki jih ponujajo najrazličnejši predpisi.«

So posojila edina oblika, kako privabiti kupca oz. kako mu ustreči? Seveda gre za sedanje stanje, ko ni možno odplačevanje blaga s čeki na odlog.

»Tačas so posojila seveda edina oblika, obenem pa

ce. Seveda imamo tudi druge načine prodaje, ki so zanimivi za kupce — gre za tako imenovano sindikalno prodajo.«

Precej kupcev prihaja iz obmejnega območja Slovenije: Murske Sobotice, Lendave, Ljutomera, Ormoža... Kako ste zadovoljni z njimi?

»Zelo. To pa tudi pomeni, da se v naši trgovski organizaciji ne smemo zane-marjati, da moramo iskati vedno nove oblike prodaje blaga. Tudi izbira blaga mora biti velika, še najbolj pomembna pa je kakovost. Samo tako bomo lahko ostali na tej ravni. Dejstvo je, da je prodaja v lanskem letu upadla za skoraj 13 odstotkov, kar je sicer jugoslovansko povprečje, moram pa se pohvaliti, da smo gospodarili bolje, kot je hrvaško povprečje. Delno gre to na rovaš številnih novih zasebnih trgovin, ki so se v zadnjih dveh letih pojavile na območju občine Čakovec — gre za okoli 80 prodajal —, vendar pa, če vse skupaj nekako pretehtamo, je ostal kolač, ki ga trgovci zaslužimo, enako velik, le razdeljen je nekoliko drugače. To pa pomeni, da si bomo morali prizadevati še naprej. Vedno znova bomo morali najti kakšno novo obliko prodaje, ki bo vabljiva za kupce. In v prejšnjih letih smo dokazali, da smo tega sposobni.«

Marijan Šercer, direktor Trgocentra iz Čakovca: »Trgovci smo vedno znali prisluniti kupcem. Tudi tokrat se bomo prilagodili.«

tudi najprivlačnejša in pomembna spodbuda za kup-

Dušan Loparnik

Kakšen bo naš položaj jutri, je seveda odvisno od naših partnerjev oz. dobaviteljev, saj nam oni narekujejo način prodaje trgovskega blaga. Če bomo imeli še naprej odloge pri plačilu blaga, kar mislim, da bi bilo potrebno, bomo tudi mi imeli potrošniška posojila.

V čem je pomen potrošniških posojil za kupce?

»Menim, da je najpomembnejše to, da ta posojila krepijo kupno moč občanov. To je najpomembnejše pri blagu, ki je dražje in trajnejše. Tega blaga ne kupujemo vsak dan ali enkrat na mesec, pač pa le vsakih nekaj let. Ti izdelki so danes tako dragi, da si večina naših kupcev ne more privoščiti, da bi jih plačali naenkrat.«

Zasebniki so v zadnjih dveh letih odprli okoli 80 trgovskih lokalov in so zdrava konkurenca trgovskim organizacijam. Kakovostno razliko pa bo pokazal čas.

Gostilna DANICE SPIRIČ, Čermelavci, obveščata cenjene goste, da bo lokal (zaradi poletnih dopustov) zaprt od 31. julija do vključno 21. avgusta. Še vnaprejšnje priporočamo za obisk!

Milan Jerše
Dušan Loparnik

INA NAFTA LENDA

INA NAFTA LENDA Komisija za delovna razmerja in izobraževanje

objavlja prosta dela in naloge

1. TEHNOLOG II — 1 izvajalec za program Rafinerije 2. POOBLAŠČENEC ZA VARSTVO PRI DELU — 1 izvajalec

Pogoji za opravljanje del in nalog:

Pod točko 1:

- diplomirani inženir kemijske tehnologije
- tri leta delovnih izkušenj

Pod točko 2:

- inženir varstva pri delu z opravljenim strokovnim izpitom
- tri leta delovnih izkušenj

Sklenitev delovnega razmerja je za nedoločen čas s polnim delovnim časom ter s 6-mesečnim poskusnim delom.

Osební dohodek je po veljavnih samoupravnih aktih delovne organizacije.

Prijave s potrebnimi dokazili o izpolnjevanju pogojev objave sprejema kadrovska služba Ine Nafta Lendava, Rudarska 1, 8 dni od dneva objave.

BAKRENI PRIPRAVKI IN NJIHOVO DELOVANJE

Fungicidi na osnovi bakra so najstarejša sredstva za varstvo rastlin pred glivičnimi boleznimi. Že pred 100 leti je Francoz Millardet ugotovil, da je mogoče z bakrovim sulfatom (CuSO₄) ali modro galico uspešno zatirati peronosporo vinske trte. Do 2. svetovne vojne je bila bordojska brozga najbolj razširjen fungicid. V kasnejšem obdobju so se temu osnovnemu bakrovemu fungicidu pridružila še druga, za pripravo bolj enostavna bakrova sredstva (Bakreno apno, Bakrocid, Bakreni oksiklorid, Kupropin, Cuprablau-Z).

Ob pojavu velikega števila raznih organskih fungicidov je sprva kazalo, da bodo le-ti izpodrinili bakrove fungicide. Prišlo je sicer do občasnih nihanj, do resnega zmanjšanja pa ni prišlo. Danes so nekatera področja uporabe, kjer so bakrovi fungicidi nenadomestljivi (primer: hmelj samo s čistimi bakrovimi pripravki). Med vzroki, da so se bakrovi pripravki obdržali, sta prav gotovo dva osnovna:

1. Čedalje večji ekotoksikološki pomisleki proti fitofarmaceutskim sredstvom, ki pa ravno proti bakrovim pripravkom niso posebno izraženi.

2. Način delovanja

a) Bakrovi fungicidi delujejo na širok spekter gljiv. V nasprotju s temi pa delujejo organski, še posebej sistemski fungicidi zelo specifično. Pri sedanjih so v številnih primerih že po razmeroma kratkem času uporabe opazili rezistenco. Pri bakrovih fungicidih pa kljub dolgi dobi uporabe doslej še ni znan primer rezistence.

b) Bakrovi fungicidi večinoma prekašajo organske po dolžini delovanja. Predpogoj je seveda, da imajo ustrezne fizikalne lastnosti. V zadnjem obdobju pa vsaj pri nekaterih ugotavljamo, da ta lastnost ne velja več.

c) V zadnjih nekaj letih se je močno spremenila agrotehnika. Obilni odmerki gnojil, še posebej dušičnih, so povzročili, da so rastline bujne, vendar imajo zato nežno tkivo. Bakrovi pripravki, še posebej čisti, imajo lastnosti, da rahlo zavirajo rast. S svojim delovanjem utrjujejo tkivo in tako preprečujejo ali vsaj zmanjšujejo okužbe z drugimi boleznimi npr. sivo grozdna plesnijo (Botrytis). To je primer, kako spremenjene gojitvene razmere napravijo neko manj pomembno ali celo koristno obolenje v gospodarsko zelo pomembno bolezen. Siva grozdna plesen je gotovo stara toliko kot vinska trta. Močnejše se je pojavljala le v vlažnih jesenih in na sortah, ki imajo zbito grozdje. Blag napad je bil celo zaželjen, saj je povzročal tako imenovano žlahtno gnilobo in tem posebno kakovost vina.

Sedaj pa je bolezen postala zelo nevarna zaradi vzrokov, ki smo jih že prej omenili. Poleg botriticidov lahko v tem primeru s pridom izkoristimo stranski učinek bakrenih sredstev.

d) V zadnjem času se v nekaterih vinogradniških območjih močnejše pojavlja črna pegavost vinske trte (Phomopsis viticola). Nekateri avtorji ugotavljajo, da v preteklosti zaradi rednega varstva vinogradov z bakrovimi pripravki omenjena bolezen ni povzročala škode. Ko pa so iz programa škropljenja izpadli bakrovi pripravki, se je bolezen pojavila v večjem obsegu. Poleg rednega škropljenja z bakrovimi sredstvi pripočamo povsod tam, kjer se bolezen močnejše pojavlja, pripravek CUPRAMIX.

Škropimo v fazi C-D (po Baggioiniju) — odpiranje popkov oz. pojav prvih lističev — z 1 % raztopino CUPRAMIX-a. Bakrovi fungicidi se po tradiciji uporabljajo predvsem v vinogradništvu proti peronospori, deloma še v poljedelstvu proti krompirjevi plesni ter peronospori na hmelju in v sadjarstvu proti breskovi kodravosti. Poleg naštetih pa imajo bakrovi pripravki še precej drugih možnosti uporabe. Za primer si pogledjmo možnosti uporabe kombiniranega bakrovega fungicida CUPRAMIX:

PREGLED UPORABNOSTI PRIPRAVKA CUPRAMIX

kultura	bolezen	čas škropljenja	koncentracija/doza
vinska trta	peronospora (Plasmopara viticola)	VSA škropljenja v razmaku 10 - 12 dni	0,30 - 0,35 % (30 - 35 g/10 l vode)
	rdeči listni ozig (Pseudopeziza tracheiphila)	mladiče 8 - 10 cm	0,30 - 0,35 % (30 - 35 g/10 l vode)
krompir	odpiranje brstov		1,0 % (100 g/10 l vode)
	Krompirjeva plesen (Phytophthora infestans)	VSA škropljenja v razmaku 14 dni	3,5 kg/ha (35 g v 10 l vode/100 m ²)
paradižnik	Plesen paradižnika (Phytophthora infestans)	od pojava znakov bolezni dalje vsakih 14 dni	3,5 kg/ha (35 g v 10 l vode/100 m ²)
	crna listna pegavost (Alternaria solani)		
čebula	okrogla listna pegavost (Sept. spp.)		
	čebulna plesen (Peronospora destructor)	od pojava znakov bolezni na vsakih 10 - 14 dni	3,5 kg/ha (35 g v 10 l vode/100 m ²)
zelje	plesen kapusnic (Peronospora brassicae)	od pojava znakov bolezni na vsakih 10 - 14 dni	3,5 kg/ha (35 g v 10 l vode/100 m ²)
jablane	jabljanov skrup (Venturia anaenqualis)	v času mirovanja	1,0 % (100 g/10 l vode)
		v času odpiranja brstov (E2)	0,5 % (50 g/10 l vode)
breskve	breskova kodravost (Taphrina deformans)	samo v času mirovanja (A - AB)	1,0 % (100 g/10 l vode)

Poglejmo si še nekaj rezultatov preizkušanja učinkovitosti Cupramixa.

V letu 1987 so na Institutu za zaščito bilja u Zagrebu preizkušali njegovo učinkovitost proti paradižnikovi plesni (Phytophthora infestans)

Škropljenje so opravili trikrat (20. 7., 30. 7. in 10. 8.)

fungicid	doza	%	učinkovitost v %
Cupramix	3 kg/ha	1,98	91,27
Ridomil MZ	3 kg/ha	1,45	93,60
Bordojska brozga	15 kg/ha	2,66	88,25
kontrola	—	22,70	—

Rezultati preizkušanja učinkovitosti proti kodravosti na breskvah. Poskus je bil opravljen na IZB Beograd, lokacija Avala v letu 1988.

fungicid	% konc.	% okužba	% učinkovitost	index
Cupramix	0,45	34,67	62,04	96,59
Cupramix	0,60	28,33	68,98	107,39
Bakarni kreč	0,75	32,67	64,23	100,00
kontrola	—	91,33	0,00	0,00

Navedeni rezultati potrjujejo dobro fungicidno delovanje. Vsekakor pa bi želeli, da poskuse razširimo, zato vabimo vse, ki želijo izvajati podobne poskuse, da se oglasijo pri nas.

Miran GORINŠEK
dipl. agronom

Krajevna skupnost Črenšovci (vaški odbor Črenšovci) razpisuje

javno dražbo

za prodajo dveh starih vodovodnih rezervoarjev.

Dražba bo v nedeljo, 30. julija 1989, ob 9. uri pri vodovodnem črpališču v Črenšovcih.

Ogled je možen na kraju samem 1 uro pred začetkom dražbe.

Izključna cena je 2.000.000 din za enega.

Komisija za delovna razmerja pri GOP GRADITELJ-KOMUNA Beltinci objavlja prosta dela in naloge

več KV keramičarjev

— za nedoločen čas

Pogoja:

Končana poklicna gradbena šola — smer keramičar, 6 mesecev delovnih izkušenj.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh od objave oglasa na naslov: GOP GRADITELJ-KOMUNA, kadrovska služba, Št. Kovača 21, 69231 Beltinci.

ELEKTRO-KONTAKT ZAGREB TOZD ELEKTROMATERIAL LENDA

DELAJSKI SVET razpisuje

dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

VODJE PLANSKO-ANALITSKE SLUŽBE

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba ekonomske ali druge ustrezne smeri,
- 4 leta delovnih izkušenj na področju vodenja plansko-analitskih del.

VODJE ORGANIZIRANJA POSLOVANJA IN AOP

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba organizacijsko-informacijske ali druge ustrezne smeri,
- 4 leta delovnih izkušenj na področju organiziranja poslovanja, AOP in izdelave zahtevnejših programov,
- pasivno znanje enega od tujih svetovnih jezikov.

Dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi se razpisujejo za dobo 4 let.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov:

ELEKTRO-KONTAKT ZAGREB TOZD ELEKTROMATERIAL LENDA 69220 LENDA Kolodvorska 8

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

ZDRAVILIŠČE

MORAVSKE TOPLICE

Kraji, kjer štokrle spletajo svoj dom, kjer pogled seže do horizonta in pridna prekmurska roka skoraj božajoče obdeluje zemljo, kraj, kjer se razprostirajo široke ravnice in ponosno valovijo žitna polja, kjer je prijazna beseda zaščitni znak, kjer slišimo tišino in termo-mineralna voda vre iz zemlje, so dom našega mladega zdravilišča Moravske Toplice.

Sem prihajajo ljudje, ki iščejo miru, počitka, predvsem pa dragocenega zdravja in rekreacije. Vse to lahko pri nas najdemo v bazenih, tako s termo-mineralno kot tudi običajno vodo, na mnogih športnih objektih. V triskem kabinetu, termo-mineralnih in pri podvodnih masažah. Izkušena medicinska ekipa jim svetuje, da zase izberejo najboljše. Sprehodi v naravo, izleti, prekmurska gibanica, bograč, vse to samo še obogati in popestri druženje z nami.

Da bi lahko povabili v goste tudi vas, smo začeli graditi sodoben hotel kategorije A, ki bo stal v neposredni bližini starejšega brata, ki mu je ime TERMAL.

Hotel, ki bo odprt junija leta 1990, bo lahko sprejel okoli 300 gostov in bo najsodobneje opremljen (bazeni, restavracije, nočni lokal, družabni prostori itn.).

Prosimo vas, da mu podarite ime, zato

razpisujemo

JAVNI ANONIMNI NATEČAJ ZA IME NOVEGA HOTELA V ZDRAVILIŠČU MORAVSKE TOPLICE

Ime naj bo kratko, zveneče, lahko izgovorljivo tudi za tujce in seveda v povezavi z našo dejavnostjo.

Izbrali bomo eno ime, nagradili pa tri:

1. **NAGRADA: 10 milijonov din (neto) in vikend paket za dve osebi v novem hotelu**
2. **NAGRADA: enotedensko bivanje v Moravskih Toplicah za eno osebo**
3. **NAGRADA: vikend paket v Moravskih Toplicah za eno osebo**

Predloge pod šifro pošljite do vključno 1. septembra na naslov: Radenska Radenci, 69252 Radenci, Oddelek za EP in RT (za izbor imena).

Priložite kuverto, ki naj bo zunaj označena s šifro, v njej pa naj bodo vaši podatki. Rezultati bodo objavljeni v Delu, Media Marketingu in Vestniku v drugi polovici septembra. Ime bo izbrala strokovna žirija, ki jo bo določil razpisovalec natečaja.

BOTRA VABIMO NA KRST!

ZADOVOLJNI BI BILI LAHKO OBE STRANI

Mizuli petek je obiskal žitorna območja v Podravju in Pomurju predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Milan Knežević. Pogovarjal se je z žanji na polju in z odkupovalci. Po vsem, kar je videl in slišal, je rekel:

»Letošnja žetev, tako kot vse dosedanje nekaj let nazaj, poteka zelo dobro zaradi tega, ker so se v zadrugah, kmetijskih delovnih organizacijah in mlinskopredelovalnih delovnih organizacijah nanjo zelo dobro pripravili. Tako praktično ni nobenih zastojev. Nekaj

problemov je bilo pri oskrbi z rezervnimi deli, pa tudi to so v delovnih organizacijah pravočasno uredili. V zadnjem času nam je tudi vreme naklonjeno, tako da menimo, da bomo pridelek v Sloveniji pospravili do konca tega meseca.«

pred žetvijo sprostijo zvezne rezerve s pšenico, ker to ni bilo potrebno.

Povedali smo že takrat in to se je tudi pokazalo, da sprostitev in napovedovanje cenene kruha ne bosta dala pričakovanih učinkov.

In tudi nadomeščanje teh rezerv zahteva določena sredstva, ki jih država nima in bo zopet morala uporabiti emisijo, kar je dodatni

Smo lahko ob relativno zadovoljivih pridelkih in odkupu brez skrbi za kruh do prihodnje žetve?

IZ PROJEKTA SOZDA ABC POMURKA O ZDRAVI HRANI

GORIČKO (ŠE) VABI

Povzemamo: »Pridelane količine zdrave hrane bi prodajali predvsem v trgovini KZ Panoška v Murski Soboti, v trgovski mreži sozda in druge. Pozneje bi del količine zdrave hrane predelovali v ustrezne proizvode, predvsem v predelavi mesa, žita, mleka in sadja.«

Nadaljujemo z uvidom v RR (razvojno-raziskovalni) projekt sestavljen organizacije ABC Pomurka, ki naj bi ga izpeljala skupina ciljnih izbranih, projektno organiziranih in — kot sami zatrjujejo — neodvisnih strokovnjakov.

Za preboj v Slovenijo in zoper lobije

Ker bo Evropa v prihodnje uvažala zgolj izdelke visoke kakovosti, ekskluzivnosti, zdravo hrano, jagodičevje, določene vrste sadja, je treba že zdaj študirati in spoštovati veljavne standarde in normative. »V ta namen moramo v strokovnih krogih ugotoviti, kdo lahko v prihodnje uspešno, verificirano opravlja ustrezne analize, ki zadoščajo predpisom Evropa '92. Ugotoviti je potrebno, ali je podjetniški interes kmetijskih zadrug in podjetij sozda, da pridelujejo in predelujejo zdravo hrano. Če je, je treba na ravni občine in regije doseči soglasje o tem, kaj hočemo, čemu dajemo podporo in kdo naj kaj naredi,« je razvidno iz gradiva. Pisari zatrjujejo, da je še vedno veliko »strokovnjakov«, ki propagirajo popolnoma nasprotno tezo o pridelavi hrane, in opozarjajo: »Vse to pa moti, ko moramo doseči »preboj« na republiški ravni (za podporo), kar kaže, da ne vemo, kaj hočemo. Vsaj za določen čas se moramo sprizniti z dejstvom, da bomo imeli standardno (dozdajšnje) pridelavo in pridelavo zdrave hrane. Izogniti se moramo negativnemu delovanju kmetijskih lobijev! (Je to posredno priznanje, da more biti delovanje kmetijskih lobijev tudi pozitivno? — op. B. Ž.) Za vse to nimamo kadrov, da bi z njimi »razsipavali«, marveč se morajo vsi ustvarjalno vključevati, vsak na svojem področju.«

Nato pojasnjujejo: »Podprojekt »zdrava hrana« je del širše zastavljene projekta »Goričko«. Toda če hoče Pomurje v celoti izkoristiti naravne danosti mora zgraditi še majhne predelovalne obrate v živilstvu, organizirati celovitejšo ponudbo v turizmu in drugače urediti (prilagoditi) trgovino. To pa je že tema, ki presega raven sozda in je potreben širši dogovor v regiji. Tako bi mogli — in bomo to zavestno spoznali — docela plasirati naše izdelke in storitve pod eno samo oznako, kot to že počneja severna pokrajina Italije Friulli.«

Iz nekaterih ključnih nalog

Osnovni pogoj za izvedbo projekta je — kot ponavljajo avtorji — da se z njim ukvarja skupina mlajših, neodvisnih strokovnjakov s primernim predznanjem iz študijske usmeritve. »Delovno razmerje se ujema s trajanjem izdelave projekta. Za to skupino morajo biti zagotovljena sredstva za osebne dohodke in materialne stroške. V začetku skupina intenzivno pridobiva znanja iz pridelave, predelave, trženja, tehnologije in drugih področij. Hkrati pripravi dolgoročno videnje za izpeljavo naloge.« Iz predloženih ključnih nalog — brez širše utemeljitve — navajamo zahtevo, da »je treba projekt razčleniti s članicami sozda z namenom, da bi na osnovi podjetniškega in-

teresa opredelili nosilce, zagotovili potrebna sredstva in podobno. Torej moramo najprej doseči določeno stopnjo soglasja v sozdu. Nato bi projekt predložili predstavnikom republiških komitejev za kmetijstvo, turizem, drobno gospodarstvo in načrtovanje. S tem bi projekt postal slovenski.« Nadaljevanje: »Iskanje primernih lokacij za pridelavo hrane, pritegnitev kmetov, ki bi bili pripravljeni urediti kmetijo po modelu, ki ga bo izdelala posebna skupina. Pridelava zdrave hrane poteka pod strokovnim vodstvom, nadzorom in v kontroliranih razmerah. Največja začetna pridelava bi bila na skupni površini kakih 200 do 300 hektarjev. Ustanovili bi zadrugo pridelovalcev zdrave hrane, ki sčasoma preide na samofinanciranje.«

Povzel: B. Ž. (Nadaljevanje prihodnjič)

»Prepričan sem, da bomo tudi letos pridelali toliko, da se bodo naše žitnopredelovalne organizacije dovolj dobro oskrbele s pšenico iz domačega vira, torej iz Slovenije, pa tudi iz drugih delov Jugoslavije — tam, kjer imajo že dolgoletne pogodbe. In prepričan sem, da bo letos Jugoslavija nekaj pšenice tudi izvozila.«

— Kako komentirate sedanje razmere na trgu pšenice?

»V Sloveniji nismo bili zadovoljni z odločitvijo zisa, da tik

vpliv na večanje inflacije. Tako ukrep zisa ni dosegel namena, je pa napravil veliko politično škodo in razburjenje zlasti pri pridelovalcih zaradi tega, ker se je poskušala oblikovati nerealna odkupna cena. Menim, da smo se v Sloveniji med žitnopredelovalnimi organizacijami in kmetijskimi delovnimi organizacijami uspeli dogovoriti o takšnih odkupnih pogojih, da sta obe strani lahko zadovoljni.«

— an

Mag. Ivan Rihtarič

Mlatilničarstvo v Pomurju leta 1959

Tega leta je bilo na območju današnjega Pomurja še vedno 6 občin: Murska Sobotica, Lendava, Beltinci, Petrovci-Salovci, Ljutomer in Gornja Radgona.

Takratna Obrtna zbornica Murska Sobotica je izvedla popis vseh obrtnikov, tako v družbenem kot zasebnem sektorju. Največ je bilo v omenjenem popisu mlatilničarjev, nepogrešljivih v času mlače na izrazito kmetijskem območju Pomurja. V vseh omenjenih občinah jih je bilo registriranih kar 201, in sicer: občina M. Sobotica (84), Lendava (40), Beltinci (26), Ljutomer (21), Gornja Radgona (16) in Petrovci-Salovci (14).

Skupaj je bilo zaposlenih 191 moških in 10 žensk (6 v M. Soboti in 4 v Lendavi), ki so bili označeni kot PK (polkvalificirani) delavci, a so bili vseeno nosilci obrti.

Zanimiv je pregled omenjenih obrtnikov po občinah: v takratni murskosoboški občini je bilo mlatilničarstvo v kar 59 vaseh, pri čemer so bili v 5 vaseh (Ivanci, Večeslavci, Filovci, Puconci in Tešanovci) po 3 obrtniki, v kar 15 vaseh pa po 2 in v 39 vaseh po 1 mlatilničar.

V lendavski občini je bilo le v eni vasi (Dobrovnik), 5 mlatilničarjev, v 4 vaseh (Kapca, Genterovci, Čentiba in Kobilje) so bili po štirje, v 6 vaseh po dva in v 11 vaseh po 1 mlatilničar. Mlatilničarstvo je bilo v lendavski občini v 22 krajih oz. vaseh.

V občini Beltinci je bila v 11 krajih porazdelitev naslednja: V dveh krajih (Lipa in Gančani) so bili po štirje mla-

tilničarji, v dveh krajih po trije, v petih vaseh po dva in v dveh vaseh po 1 mlatilničar.

V ljutomerski občini je bilo v 15 krajih stanje naslednje: v Vučji vasi so bili 3 mlatilničarji, v treh krajih po dva in v 12 vaseh le po eden obrtnik-mlatilničar.

V občini Gornja Radgona je bilo mlatilničarstvo v 15 vaseh, in sicer sta bila v Negovi 2, v ostalih 14 pa povsod le po 1 mlatilničar.

V občini Petrovci-Salovci je bilo mlatilničarstvo v 12 krajih, v Domanjševcih in Neradnovcih po 2, v vseh ostalih pa po eden mlatilničar.

Da bi bila slika in pomen tako velikega števila teh mlatilničarjev popolna, moramo še pogledati, vsaj za leto 1959, tudi žetev. Znani so nam nekateri podatki, ki nam zgovorno dokazujejo, da se je hektarski donos najpomembnejših žitaric v Pomurju hitro dvigal — glede na desetletno povprečje iz ljutomerskega okraja, ko je bilo leta 1955 sporočeno, da so bili hektarski donosi naslednji: pšenica (11,8), rž (9,6), ječmen (10,7), oves (9,1), proso (7,3), koruza (12,3) in krompir (89,3).

Žetev in mlačev poleti 1959 sta prinesli veliko večje donose: pšenica na Kmetijskem gospodarstvu Beltinci, kjer so uporabljali tudi kombajne in snopovezalke, na Kmetijskem gospodarstvu Rakičan in pri KZ Križevci pri Ljutomeru

30—40 oziroma 30—50 stotov na hektar, pri ječmenu 35 stotov.

V petrovsko-šalovski občini so bili kot rekordni posebej omenjeni kmetje Franc Kurnjek, Jože Kurnjek iz Budinec in Jože Časar iz Markovec z okoli 70 stoti na hektar.

Sejalo in želo se je vedno več vrst pšenice; donos pri italijanskih vrstah (predvsem vrsta san pastore) je bil okoli 30, pri vrsti U1 še 20 in pri »domačih« sortah le okoli 14 stotov na hektar.

Letina je bila ob mlačvi vlažna, pa tudi težka zaradi polege.

Zaradi velike možnosti nesreč pri delu mlatilnic oziroma »damfarov« je bila zelo poostrena tudi inšpekcija, ki je od 7. do 11. z. 1959 temeljito pregledovala kotle mlatilniških lokomobil (damfarjev). Opozorilo je dodala še Okrajna gasilska zveza iz Murske Sobotice, ki je vse zainteresirane pozvala na pozornost pred nevarnostjo požarov ob mlačvi.

To je kratek, a vendarle značilen prispevek k poznavanju naše bližnje preteklosti ob spravi žitne letine 1959. leta.

Opombe:

1. Popis obrtništva na dan 3. 12. 1959: Obrtna zbornica M. Sobotica.
2. Prtekija — Spominski zbornik: Ljutomer 1955, str. 79.
3. Pomurski vestnik: 28/1959.
4. Pomurski vestnik: 29/1959.
5. Pomurski vestnik: 33/1959.
6. Pomurski vestnik: 26/1959 in 28/1959.

Strokovnjaki svetujejo

SUŠENJE PECLJEVINE

(nadaljevanje)

Vzroki za sušenje pecljevine

V prejšnji številki Vestnika sem omenil, da so prehranske motnje, predvsem pomanjkanje ali nedostopnost Mg (preveč K), eden od vzrokov za sušenje pecljevine, danes pa si pogledamo še ostale najpomembnejše vzroke.

— Vremenski vplivi naj bi imeli največji vpliv na sušenje pecljevine. Vplivna so predvsem dolga sušna obdobja, ki se izmenjujejo z obilnim dežjem. Raziskave so pokazale, da je sušenje pecljevine v prvi vrsti posledica temperaturnih sprememb, ki sledijo takim obdobjem. Jakost pojava pa je odvisna od sorte in kraja. Največji vpliv imajo temperature pred cvetenjem. Če so te temperature visoke čez 25°C, je rast trte optimalna in kot posledica je potem manjši pojav sušenja pecljevine. Če so temperature v tej fazi pod 20°C, je rast srednja do slaba in pojav sušenja pecljevine srednje do močan.

— Drogi vplivi

Slaba založenost tal s humusom povečuje občutljivost trte na to motnjo. Tudi trta, ki raste na nezatravljenih tleh, je bolj nagnjena k temu pojavu. Slabo zračni (pregosti) trsi, skupaj z nizko vzgojno obliko, pospešujejo to motnjo.

Posredni načini obrambe pred sušenjem pecljevine

— Izbor manj občutljivih podlag in sort, — izboljšanje založenosti tal z organsko snovjo (humus), — kjer je mogoče, vinograd zatravimo občasno ali stalno, s tem lahko za dalj časa zmanjšamo pojav sušenja pecljevine do 50%,

— zaščitna sredstva z »grobim« značajem, kot na primer Cu, lahko zmanjšajo nagnjenost trte na to motnjo,

— harmonično gnojenje na podlagi analize tal: paziti moramo, da ne pregnojimo tal preveč s kalijem, močnejše gnojimo z gnojili, ki vsebujejo magnezij,

— skrbimo za vzgojno obliko, da ima vsak trs dovolj zraka (živiljskega prostora),

— odstranjevanje listov v bližini grozdov zmanjša sušenje pecljevine. Odstranimo 1—2 lista na mladiko v okolici grozdov, in to ko ima grozdje približno 20 Oe^o sladkorja (konec avgusta).

Direktni načini obrambe pred sušenjem pecljevine

Pri teh načinih gre predvsem za škropljenje s pripravki, ki vsebujejo magnezij. Na našem tržišču se da kupiti pripravek FERTISAL Mg, ki vsebuje 78% MgO, 1% N ter mikroelemente B, Co, Cu, Fe, Mn, Mo in Zn. Prvo škropljenje opravimo približno sedem dni pred začetkom mehanja grozdnih jagod, to je nekako sredi meseca avgusta, drugič pa škropimo 10—14 dni kasneje. Za vsako škropljenje potrebujemo 10 kg tega gnojila na ha. Količina vode, ki jo moramo uporabiti na ha, pa je 800—1500 litrov. Fertilizator Mg se lahko meša z večino pesticidov — razen s tekočimi insekticidi. Uspeh škropljenja je po zagotovilih izdelovalca 80—85%.

V tujini pa se dajo kupiti naslednji pripravki (foliarna gnojila): WUXAL Mg, ki je enak pripravek, kot zgoraj omenjeni Fertilizator Mg, gnojilo FETRILON COMBI, ki vsebuje 9% MgO ter mikroelemente. Poraba tega pripravka je 1—2 kg/ha pri porabi vode 1000 l/ha. Multimicro Mg vsebuje 43,5% MgO in mikroelemente, poraba tega gnojila je 10 l/ha pri porabi vode 1000 l/ha. Največ Mg pa vsebuje foliarno gnojilo FALNET, ki ima 92% MgO. Uporabljamo ga dvakrat po 7,5 kg/ha in ob porabi vode 1500 l. Na 100 litrov vode lahko damo največ 1% tega sredstva (1000 g). Uporaba vseh teh foliarnih gnojil je dvakrat:

1. Ko se grozdnice jagode stržejo, pri sortah, ki nimajo zbihih grozdov, pa v začetku avgusta;

2. ko se začne dozorevanje grozdja.

Sklep

Sušenje pecljevine je motnja, ki lahko presenetli vinogradnike, predvsem tam, kjer že več let opazujemo na listih vinske trte znake pomanjkanja Mg. To se največkrat pojavlja na spodnjih listih pri sorti laški rizling, in sicer so to rumenkasta razbarvanja lista, le listne žile ostajajo zelene. Letos — če gledamo na vremenske razmere, ki so bile do zdaj, predvsem pa ob cvetenju in pred njim lahko pričakujemo jeseni močnejši pojav sušenja pecljevine. Zato je prav, da se tisti vinogradniki, ki so že imeli probleme s tem, pravočasno pripravijo in ukrepajo s sredstvi in načini, ki so jim na voljo.

Ernest Novak, dipl. inž. agr.

20% POPUST
za plačilo z gotovino
(BAZEN ZA LESENE OBLOGE)

OBROČNO ODPLAČEVANJE
NA 6 MESECEV 30% OBRESTI

**IZREDNI 30%
GOTOVINSKI POPUST**
pri nakupu oken **TERMOTON**
in standardnih **VHODNIH VRAT**

MJELOVICA
Lesna Industrija 64220 ŠKOFJA LOKA, Ključeva 58,
tel.: 064/631-241, telefax: 34579 yu ljlj, telefax: 064/632-261

PRODAJNA MESTA: **MURSKA SOBOTA**
Cankarjeva 25, tel. (069) 22 921

FRANCEKOV
PREMISLANJE

... za kmeta ostane od pšenice le tisto, kar porabi z družino.

Cenjeno uredništvo! — Dovolite mi, da se občanom lendaške občine iskreno opravičim, ker sem »pozabil« na njihov praznik. Zaradi tega želim zdaj vsem občanom mnogo delovnih uspehov in kolektivne odgovornosti pri napredku in ohranitvi naravnih lepot našega lepega dolinskega dela Prekmurja.

Predvsem toplo pa čestitam ob uspešnem delu članom in-hovskega kluba.

Ob prvem občinskem prazniku občine Lendava je SK Lendava nastopal v postavi, ki jo vidite na priloženi fotografiji. Kdo se še spozna?

Ivan KRAMAR,
ZRN

Računalniška tomografija, kaj je to?

Računalniška (kompjuterska) tomografija je zelo koristna preiskovalna metoda, ker daje veliko informacij pri majhni obremenitvi bolnika. V nasprotju z navadnimi rentgenskimi tehnikami omogoča prikaz mehke vsebine — notranjosti lobanje, torej možgane z ožiljem.

Odkril jo je 1969 leta angleški fizik Hounsfield. Leta 1973 pa jo je Ambrose uvedel v diagnosticiranje obolenj v notranjosti lobanje.

Računalniška tomografija je torej rentgenološka preiskovalna metoda, ki namesto rentgenskega zaslona uporablja poseben detektor rentgenskih žarkov in ob pomoči računalnika razbere, kolikšna je bila absorpcija rentgenskih žarkov v različnih tkivih. Čeprav je v rabi šele od 1973, je že občutno znižala število rentgenoloških preiskav.

Aparatura je sestavljena iz vrtljive rentgenske cevi in kristalnega detektorja, ki zaznamuje količino žarčenja. Rentgenska cev in detektor sta na isti ročici, ki se vrti okrog glave. Vsakokrat se obrneta za eno stopinjo, dokler ne opišeta celotnega loka 180°. Pri vsaki stopinji detektor 160-krat odčita intenzivnost žarkov, ki prodrejo skozi glavo. Enak detektor meri tudi intenzivnost žarkov pred vstopom v glavo. Iz teh dveh podatkov računalnik izračuna količino absorpcije v kranialni rezini (rezini glave), ki je običajno debela okrog 1 cm. Podatek o absorpciji nato računalnik dodatno obdela po posebnem računskem postopku. Rezultati iz računalnika so lahko v obliki izpisa absorpcijskih količnikov, ali pa kot črno-bela slika rezine glave.

Rutinsko uporabljamo 6 prerezov, za kar zadošča 5 minut. Posebne zahteve (npr. prikaz zadnje kotalnje, prerez skozi očesni kotanj) zahtevajo dodatno snemanje oziroma obračanje gla-

ve. Sistem je pri rutinski rabi tako občutljiv, da odkrije spremembe, velike 3 x 3 mm. Ta občutljivost se lahko še poveča.

Vbrizgavanje kontrastnih sredstev v veno, ki po krvi prispejo v možgane, še izboljša možnost prikazovanja le-teh.

Ponavljam, kot že v mojem članku v Vestniku 29. junija letos, da je obsevanje majhno in po količini enako navadnemu rentgenskemu posnetku glave.

Kateri bolezni ali stanja odkrije ta aparatura?

- možganski tumor
- možgansko krvavitev
- zasevke tumorjev, ki imajo svojo primarno lego v drugih delih telesa,
- poškodbe lobanje, možganov,
- možgansko kap,
- možgansko atrofijo.

Računalniško tomografijo uporabljajo tudi druge veje medicine, torej ne samo nevrologija in psihijatrija.

Prepričan sem, da bo mursko-soboška računalniška tomografija rešila dosti življenj, preprečila invalidnost, skrajšala bolniške staleže, skratka, vračala ljudi v življenje, zato ne stojmo ob strani, bodimo aktivni, da bo čim prej delovala. Cenimo svoje možgane. Omogočila nam bo, da bomo boleznim možganov diagnosticirali enostavno in na strokovno visoki ravni. Cenimo svoje možgane! Upam si trditi, da smo, medicinsko gledano, toliko ljudje, kot so vredni naši možgani.

Dr. Jože Magdič,
nevropsihiater

VABILO UMETNIKOM

V času od letošnjega septembra do septembra leta 1992 bosta slovenska kultura in javnost in Cerkev z več prireditvami počastili spomin na mariborsko delovanje škofa Antona Martina Slomška, velikega narodnega prosvetitelja, pesnika in pisatelja.

Letošnjega septembra bo namreč minilo 130 let, kar je prenesel sedež lavantinske škofije iz St. Andraža na Koroškem v Maribor, zakoličil s tem našo severovzhodno mejo in nas narodnostno povezal.

130. obletnica prenosa škofijskega sedeža pa hkrati pomeni tudi 130 letnico mariborskega visokega šolstva. Že mesec dni po prihodu v Maribor je Slomšek ustanovil semenišče, ki je nato delovalo ves čas do danes.

Počastitve bomo sklenili septembra leta 1992, na dan 130. obletnice Slomškove smrti.

Ena od počastitev, pomembnejša, ker gre za poravnavo starega dolga, je postavitev Slomškovega spomenika v Mariboru jeseni leta 1990, ki jo skupaj načrtujeta Kulturna skupnost za območje mesta Maribor in mariborski škofijski ordinariat.

Zaradi vsenarodnega pomena, ki ga ima Slomšek v naši zgodovini, vabimo slovenske umetnike doma in na tujem, da se udeležijo natečaja za Slomškov spomenik.

RAZPISNI POGOJI:

1. Spomenik bo stal na Slomškovem trgu.
2. velikost spomenika naj bo prilagojena okolju.
3. upodobljenec naj bo prepoznaven po svojem človeškem liku in zgodovinskem pomenu.
4. gradivo za izvedbo spomenika naj izbere umetnik sam,
5. osnutek naj bo izdelan v merilu 1:5,
6. osnutek mora biti predan pod šifro do 30. 11. 1989.

Kandidati lahko praviloma konkurirajo z enim osnutkom. Ustrezne predloge bodo na voljo na Kulturni skupnosti za območje mesta Maribor, Ulica heroja Staneta 1, 14 dni po objavi razpisa. Dodatna dokumentacija pa bo na razpolago v Škofijskem ordinariatu, kjer je Anton Martin Slomšek deloval.

Žirija bo podelila tri nagrade:

1. 50.000.000 din
2. 30.000.000 — din
3. 20.000.000 — din

Prvovrsta osnutek ima pravico do izvedbe.

Vsi natečajniki, ki izpolnjujejo pogoje razpisa, bodo dobili odškodnino.

Osnutek bo ocenila strokovna žirija v sestavi:

1. dr. Sergej VRIŠER
2. dr. Nace SUMI
3. Zdenko KALIN
4. ing. Branko KOČMUT
5. dr. Emilijan CEVC
6. dr. Vladimir BRAČIČ
7. Viljem PANGERL
8. Slavko TIHEC.

ŠKOFIJSKI ORDINARIAT
MARIBOR

KULTURNA SKUPNOST ZA OBMOČJE
MESTA MARIBOR

KAR LAHKO STORIS DANES,
NE ODLASAJ NA JUTRI!

NORDMENDE

Na voljo vam je TV sprejemnik po občutno nižji ceni!

TV 6630

barvni TV sprejemnik, stereo (2x20W), F & SQ zaslon 70 cm, black matrix, prilagojen za kablanski sprejem, daljinsko upravljanje

prejšnja cena 1450 DEM, sedaj 1099 DEM in okoli 64% dinarskih datajev

FABRIKA 13

emona commerce
tozd globus ljubljana

konsignacijska prodaja:
Ljubljana, Trg revolucije 1, 061/219-107
Maribor, Lesnina, 62311 Hoč, 062/304-697
Novo mesto, Emona-Dolenjska, Kidričev trg 1, 068/22-395

Kako dolgo se bomo dušili v prahu?

Ekološka katastrofa v Gregorčičevi ulici, to je del ceste med ulico Arh. Novaka in Kidričevo, ki ni asfaltirana. Skozi to ulico leti dnevno nad sto različnih motornih vozil od avtobusa do mopeda. Ti nekulturni vozniki jeklenih korničkov letijo z neprimerno hitrostjo. Namesto da bi plin zmanjšali, ga podvojijo in dvignejo prah nad 10 m. Ne morem tega verjeti, da naši organi javnega reda (milica), tega ne vidijo in ne kaznujejo vršilce.

Po tej cesti gre dnevno v šolo in nazaj nad sto šoloobveznih otrok in še veliko drugih pešcev. Hvala bogu, da zdaj otroci ne hodijo v šolo. V tej ulici stanujem nad 40 let; to cesto so do lanske jeseni polivali in ni bila tako prometna, kot je sedaj; letos je več ne polivajo.

Osebnost sem se oglašil na sedežu Krajevne skupnosti in mi je tajnik Flisar obljubil, da bo zadevo uredil. Mislim, da je ostalo samo pri besedi. Stanovniki tega predela se sprašujemo, zakaj sploh plačujemo samoprispevek in kam gre naš samoprispevni dinar.

Ker pa so še zmeraj postavljeni cestnoprometni znaki Prepovedan promet za vsa motorna vozila, bi prosil upravitelja ceste, to je Komunalno podjetje Murska Sobota, naj odstrani stare prometne znake, ker več ne veljajo in namesto njih postavi nove z napisom: vozniki motornih vozil, bodite kulturni.

Na drugi strani ceste, to je v Kidričevi ulici, pa je postalo parkirišče različnih motornih vozil po pločniku, tako da pešec težko pride mimo in je polno plina, zato sploh ne moremo odpirati oken ne podnevi in ne ponoči ter se dušimo v nesnagi.

Prosim, da si to katastrofo ogledajo in ugotovijo resničnost predstavniki krajevne skupnosti, sanitarne inšpekcije in turističnega društva.

Hočemo živeti v čistem in zdravem okolju.

Ivan Kerčmar

Zakaj dvojna mera? — Ne izpolnjenih z razpravami o raziskovanjih, o plinovodu za Maribor in Soboto, koliko obljub je bilo nanizanih, koliko prednosti naštetih in koliko stot milijonov prejetih zaradi tega. Od vseh načrtov s plinom, vključno s tovarno metanola, ki naj bi bila v teh krajih, je ostal slab plinovod v Lendavi. Majhne, vedno pogostejše pripombe prebivalstva zadržane površne strokovne napeljavne plina v mesto in naselja so na nekaj opozarjale, na nekaj nedoločene, o čemer je bilo vredno razmišljati. Sicer nestrokovne pripombe, toda izkazalo se je, da so tukaj delali projektanti in izvajalci dokaj po svoje. Toda pripombe so presegle probleme plinovoda v Lendavi. Ščasoma so se v življenju pojavili težji problemi, ki zadevajo proizvodnjo nafte. Nekje ob strani je opozarjal nase že dolga leta petišovski problem. To je razlastitev 290 hektarjev zemljišča Petišovčanov, ki naj bi jih uporabljala Nafta za svojo proizvodnjo. Bil je to preuranjen birokratski postopek, ko Nafta še ni bila samostojno podjetje. Pozneje se je izkazalo, da potrebujejo le 40 hektarjev zemlje in da bi bilo boljše pogodbeno rešiti uporabo zemljišč, kot so to pozneje storili v filovskem bazenu. Pravno-lastniški postopek se je zavlačeval vse dolet, dokler ni bilo novega zakona o razlastitvi. Tako bo ta politični problem, s katerim se je okrajno politično vodstvo že dokaj časa resno ukvarjalo, naposled le odstranjen.

Pod tem naslovom na naslovnici Pomurskega vestnika, številka 3 od 24. januarja 1987 med drugim beremo: »Če bi imeli prav tisti, ki pravijo, da je med ljudstvom na Goričkem dovolj denarja za izvedbo elektrifikacije, samo treba ga je znati pri ljudeh najti in pobrati, potem ga mora biti toliko več v rodovitnejših predelih Slovenije in države, katerim pa je kljub temu skupnost prispevala znatne zneske za elektrifikacijo. Sedaj, ko naj bi končno prišlo na vrsto Goričko, naj bi vsa elektrifikacija tega predela postala izključno stvar koristnikov. V tistih predelih, ki so bili elektrificirani leta 1945 in 1946 v glavnem s sredstvi skupnosti, bodo letos omrežja obnovili. Tu obnova pa gre tako ali tako na račun Elektrogospodarstva, tako da bodo tam že drugi vložena v elektrifikacijo velika sredstva, na Goričkem pa jih niti za samo elektrifikacijo ni! Vprašamo se, zakaj taka dvojna mera? Na to vprašanje bo treba končno odgovoriti. Kajti zapostavljanje v elektrifikaciji je samo eden najbolj perečih in doslej še vedno nerešenih problemov Pomurja.« Nekaj naslovov iz devetega letnika predhodnika Vestnika: Zaradi pomanjkanja učnih mest in kvalifikacije — Vedno težji problem sezonstva v Pomurju; Palirji — prekupčevalci z ljudmi (Človeške odnose v posredovanje sezonskih delavcev); S prevzgojo, delom in boljimi življenjskimi pogoji bodo tudi Cigani koristni ljudje; Pomursko kmetijstvo daje še vedno premalo; Rešimo nedograjene zadružne domove; Skrite rezerve na podeželju; Zadržane gradnje utegnejo rešiti stanovanjski problem; Pripravimo dober gnoj.

Nafta nam nagaja — Nafta, okraj in občine — na razpotju

Vzemimo le značilnejši odlomek iz tako naslovljenega članka v eni od marčevskih števil Pomurskega vestnika v letu 1987. »Da, včasih smo bili romantično razpoloženi, kadar smo govorili o Nafti. Podjetje posebne vrednosti in prioritete.

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Kje si, Indija Koromandija? — je naslov silno občutljivega, celostranskega sestavka o. teme, s katero se ukvarja, namreč prebega čez mejo. (Pomurski vestnik, št. 12/87 od 28. marca 1987) Poglejmo zgolj enega od sestavnih delov: »Vse manj razočaranj bi bilo, če ne bi ljudi nagovarjali k begu v tujino posamezni brezvestneži, ki si kujejo na ta račun lepe denarce. Samo en primer. Marija Šarac in Marija Kutoš iz Gederovec sta zaslužili 67.000 dinarjev tako, da sta nagovarjali posameznike k prebegu, vzeli plačilo in v izgovorom, da gresta po avtotaksi, ki bo prepeljal ubežnike čez mejo, izginili kot kafru ter pustili svoje »stranke« na cedilo. No, nekaj je tudi takih, ki svoj posel zelo dobro opravljajo. In tem so ubežniki kasneje, ko so do dna spoznali resnico o tujini, vse drugo kot hvaležni.«

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

Podjetje, ki je zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo. Podjetje, o katerem smo vselej govorili v samih superlativnih in se nam je zdelo, da grešimo, če izrazimo samo pomislek na račun porabe milijonov in milijard, če hočemo tukaj varčevati. (Nafta in plin. Ka-

KANADSKI NAGELJ V GUMBNICI SLOVENIJE

»Kdor materin jezik ne spoštuje, mater zaničuje!«

Slovito poved se slovitejšega (in tudi na slovenskih tleh vnovič čislane) Antona Martina Slomška smo slišali med nedavnim snidenjem z izseljenski ljubitelji kulture iz kanadskega Toronta v Moravskih Toplicah. Beseda toronto naj bi pomenila v jeziku huronskih Indijancev »deželo obilja«. Šlo je za četrto turnejo folklorne skupine Nagelj od Primorja do Prekmurja, na kar so se naši izseljenci pripravljali kakšni dve leti. Izraženo pripadnost Sloveniji in slovenstvu potrjuje obvladovanje kar 27 slovenskih narodnih plesov, večih pesmi rodne grude in zlasti podatek, da se v tretji generaciji (starost okrog deset let) pojavlja nezadržna ambicija po učenju slovenščine. Tako je v dveh katoliških župnijah v Torontu približno 300 rojakov, ki se ob

Ciril Soršak in Anica Bajt-Kranjec

sobotah udeležujejo dopolnilnega slovenskega pouka. Zna pa biti, da gre za samosvoj čezoceanski odziv na tukajšnje demokratične procese, spremljane z grožnjami o obstoju Slovenije in Slovencev, kar dobi va že kar obilo farse. Lahko pa bi zdajšnje turnejo razumeli tudi kot povratno prijateljsko srečanje v zahvalo za to, kar so Nageljnovci ponudili ansamblu Vikija Ašiča, ki je bil pred mesecem (pod okriljem Slovenske izseljenske matice) 40 dni med silno gostoljubno in domobljubno kanadsko izseljensko diasporo.

CIRIL SORŠAK: »Leto dni po prihodu v Kanado, bilo je to pred 30 leti, sem — zaradi očitne potrebe po ukvarjanju z mladimi — ustanovil društvo. Začelo se je s plesno oz. folklorno skupino, ki ponavadi šteje osem starejših in prav toliko mlajših parov; pri takem številu je delo uspešnejše. Nastopamo po Kanadi in Ameriki, v Sloveniji pa smo četrti. Zanimanje za tovrstno ljubiteljsko kulturo je različno; največja problema sta oddaljenost od središča in pomanjkanje časa. Večina je namreč učencev ali študentov. Naš nastop v Moravskih Toplicah bo obarvan malo po gorenjsko, nekaj po štajersko in seveda prekmursko, kajti več naših članov izvira iz Prekmurja. Skušamo se pač približati okolju, kjer se predstavljamo.«

Elizabeta Fotivec in Tone Komljanec

ANICA BAJT-KRANJEC: »Pred leti sem plesala v skupini, zdaj hodi k plesnim vajam 9-letna hčerka. Program za tokratno turnejo smo obogatili s prepevanjem ljudskih pesmi, ki sem jih prevedla iz angleščine v slovenščino. Pojemo tudi slovenske pesmi s prilagojenimi besedili, kot je recimo Mi se imamo radi, ki je zelo všeč otrokom. Doselej sem bila petkrat med svojimi; mama je iz Gorenjskega, oče in mož z Notranjskega (Cerkljica), sama pa sem rojena v Torontu. Nekeč sem hodila s fantom Litvancem, ki sploh ni mogel razumeti naše pripadnosti k slovenski kulturi.«

TONE KOMLJANEC: »To je moje tretje potovanje po Sloveniji. Starša sta z Dolenjskega in doma v Kanadi sem precej dobil klofuto, če sem kdaj znil kakšno angleško besedo. Slomškov izrek mi je ostal v spominu iz slovenske šole v slovenskem kulturnem centru v Torontu. Naučili smo se blizu 27 plesov — gorenjskih, štajerskih, prekmurskih, belokranjskih. Imamo tri noše: gorenjsko, prekmursko in belokranjsko. Enkrat tedensko se dobimo na vajah in utrjujemo obvladovanje plesov.«

Jela Bajec in Mirjam Kodrič

ELIZABETA FOTIVEC: »Vsi trije otroci (hčerki in sin) so člani skupine in iz Kresnic smo prišli 7. julija in za več dni ostali v mojem rojstnem kraju, Mali Polani. Mamo, ki bo te dni stara 83 let, imam zelo rada in mislim, da je najboljša mama na svetu. Doma na kmetiji omožena je še sestra. Prekmurščina mi gre dobro od roka in gotovo je nikdar ne bom pozabila.«

JELA BAJEC, MIRJAM KODRIČ: »Najini predniki so s Štajerskega in iz Kresnic pri Ljubljani. Pleševa slovenske plesne in najbolj nama je všeč, ko sva na odru. Doma govorimo in pišemo v slovenscini. V šoli se ukvarjamo s športnimi igrami in teki na kratke proge.«

Kanadski Nagelj v gumbnici Slovenije — se nam je simbolično zapisalo v nadnaslov, sicer pa so baje naši izseljenski rojaki iz Toronta ta čas še vedno nekeje v deželi na sončni strani Alp. »Ponosni smo, da vam lahko predstavimo stare slovenske plesne, ki smo se jih naučili kot tuji v daljnem svetu, kjer se z lahkoto pozabi na svoje korenine.« bi povzeli zgornjega Toneta Komljanca. Urednik mesečne revije Rodna gruda Ivan Cimerman, ki je z njimi, pa dodaja, da se Nagelj kajpak ne more meriti s plesnimi skupinami, kakršna je domimo Franče Maroli, zato pa izžareva prisrčnost, navdušenje, svojevrsten zar, ki vedno znova prevzame gledalce. In morda sodi prav sem tista njegova o tem, da »je Kanada drugo jedro našega slovenstva«.

Branko Zornec
Foto: Nataša Juhnov

KNJIŽNICA V LENDAVI

IŠČEJO PROSTOR ZA KNJIGE

Ker si predrage knjige kupuje čedalje manj delovnih ljudi, postaja knjižnica vedno pomembnejša rešilna bilka tistih, ki jim knjiga še nekaj pomeni, in ko jim pehanje za materialnimi dobrinami občasnno pojenja, se usedejo ter preberejo kako knjigo. V lendavski knjižnici pravijo, da je zanimanje bralcev za knjige kar precejšnje.

V osrednji knjižnici lendavske občine smo se pogovarjali s Suzano Žoldoš o dejavnosti knjižnice, o domoznanski literaturi in nakupovanju knjig tako v slovenskem kot madžarskem jeziku. Sogovornica je najprej predstavila knjižničarsko dejavnost: »V občini imamo 12 knjižnic, v katerih je skupno okrog 65 000 knjig. 5 knjižnic je na dvojezičnem območju, v katerih so madžarske in slovenske knjige, 7 pa jih je na območju, kjer govorijo en jezik. Tako imamo 60 odstotkov slovenskih in 40 odstotkov madžarskih knjig.«

Naloga zaposlenih v knjižnici je nakup, izposoja ter obdelava knjig. Bralcem pa priskrbimo tudi časopise in revije, plošče, kasete, potrebno pa bo tudi razmišljati o izposojanju videokaset.

Poleg tega pripravljamo še ure za predšolske otroke, kulturna srečanja, knjižne razstave, literarne ure in podobno. »Poznamo malo smo se tudi o domoznanski literaturi, saj se nekateri opravičeno pritožujejo, da težko dobijo gradivo o daljni in bližnji preteklosti, saj ni bilo dosti ljudi, ki bi zbirali gradivo in ga analizirali.«

O domoznanski literaturi je Suzana povedala: »Na republiški ravni še vedno ni natančno pojasnjeno, kdo naj bi kaj od gradiva zbiral. Tako v Murski Soboti zbirajo tudi gradivo o Lendavi in krajih, ki spadajo v našo občino.«

Mi zbiramo vse, kar se nanaša na naše območje, vendar je starejšo literaturo težko dobiti, čeprav bi se marsikaj našlo tudi na starih podstrešjih. Vemo tudi za nekatere knjižne dragocenosti, ki jih imajo ljudje, a se od njih ne želijo ločiti.

Kar se tiče zgodovine Lendave, mislim da jo dobro obdelujejo posamezni avtorji v Lendavskem zborniku, knjižnicah, ki izhajajo vsako leto. Zadnja številka je bila posvečena Mišku Kranjcu in Ludviku Vlaju. Zbornik izhaja v slovenskem in madžarskem jeziku.

Med drugo domoznansko literaturo bi omenila še knjigo 10 let v svobodi, ki izčrpnost informira o raznih dejavnostih v lendavski občini po osvoboditvi. Vendar je treba priznati, da starejšo literaturo skorajda nimamo. Dogovar-

jali smo se, da bi raziskovali po starih arhivih in celo na Madžarskem, vendar to ni bilo narejeno.

Poleg tega imamo še razne kataloge in zemljevide. Ne smemo pa pozabiti tudi mnogih knjig o Pomurju, kjer ne piše izključno o lendavski občini, a je o njej veliko informacij. Omeniti pa je treba še Topografijo Lendave, ki jo je napisala Fanči Sarf.«

Ker je knjižnica na dvojezičnem območju, se je sogovornica dotaknila tudi te teme: »Imamo

Suzana Žoldoš je vodja knjižnice v Lendavi.

precej knjig o dvojezičnosti, skupnem življenju ljudi različnih narodnosti ter srečanjih in sodelovanju ljudi ob meji. Tako je pred nedavnim izšla knjiga o sodelovanju med Lendavo in Lentijem na Madžarskem, ob izidu

pa je bila predstavitev knjige v naši knjižnici.«

Zaposleni v lendavski knjižnici se ubadajo s prostorsko stisko, kar je problem tudi v mnogih vaških knjižnicah. V knjižnici se je namreč težko prebijati med veliko količino knjig na majhnem prostoru.

»Nenehno se ubadamo s prostorsko stisko in finančnimi težavami. Prostori so že do kraja nabiti s knjigami, zato iščemo primernejše prostore. Nujno je širjenje, zato bomo poskušali pridobiti še dva prostora v stavbi.«

In kako je z izposojajo knjig?

»V različnih letnih obdobjih je obisk različen. Zdaj, pred dopusti, prihaja več starejših, ki se odpravljajo na počitnice in se želijo sprostiti ob zanimivem in prijetnem branju. Septembra in med šolskim letom pa je večje zanimanje dijakov in šolarjev za obvezno čtivo. Zanimivo je, da je tudi poleti precej mladih izposojevalcev, torej ne gre pri zanimanju mladih za leposlovje le za šolsko prisilo, ampak dejansko željo po branju.«

Strokovne literature pri nas nimamo veliko, precej pa je ljudsko znanstvene. Vendar je možna medknjižnična izposoja, če kdo potrebuje kako knjigo, ki je pri nas nimamo.«

Skratka, »televizijska generacija« rada posega po zanimivem branju, le da želi drugačne knjige, kot jih je brala radijska generacija. In temu se lendavska knjižnica uspešno prilagaja.

Jože Gabor

kulturni koledar

BELTINCI — V petek, 28. julija, se bo začel 19. folklorni festival Pesem in ples družita narode. Ob 20.00 bo na prireditvenem prostoru nastopila domača folklorna skupina kuda Beltinci, ki bo predstavila prekmursko gostivanje. Gre za nekoliko izpopolnjen in razširjen prikaz tega običaja.

V soboto, 29. julija, bo nastopila folklorna skupina Emona iz Ljubljane, ki bo predstavila plese slovenskih pokrajin in jugoslovanskih narodov. Gre za eno najboljših folklornih skupin v SR Sloveniji.

V nedeljo, 30. julija, bo že dopoldne kramarski sejem, popoldne pa se bo začela povorka povabljenih folklornih skupin in nato bo sledil še njihov nastop. Doselej so svoj nastop potrdile folklorne skupine iz Slovenske Bistrice, Ljubljane, Zagreba in Madžarske.

razstave

BELTINCI — Ob letošnjem 19. folklorne festivalu so v Beltincih odprli razstavo v počastitev 80-letnice Vilka Novaka.

LJUTOMER — V galeriji Anteteja Trstenjaka je odprta razstava iz stalne zbirke te galerije. Na ogled so dela udeležencev likovnih kolonij in nekaterih znanih likovnikov: Lojzeta Logarja, Anteteja Trstenjaka in drugih.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin bodo prihodnji teden odprli razstavo likovnih del slikarja Javšnika, ki razstavlja svoj ciklus Keranje.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Wilbur Smith:

LEOPARD LOVI V TEMI, I. in 2. del (Pomurska založba), Amalija Osredelki: SODOBNI BONTON (Mladinska knjiga) in Jacqueline Briskin: SAMO SANJE SO PREMALO (DZS).

Pred obletnico

Dramska sekcija kuda Ivan Kaučič iz Ljutomera bo letos praznovala 85-letnico aktivnega dela. Priprave so se začele, saj bo trajalo to osrednje kulturno praznovanje več dni. Starejša generacija ljubiteljskih dramatikov bo na odrskih deskah predstavila dramo Antona Pavloviča Cehova — Striček Vanja. S tem bi ti ljubitelji še enkrat stopili na odrske deske in se tako dostojno oddolžili vsem Ljutomerčanom za njihovo podporo.

V dneh praznovanja bodo prav tako ponovili eno od uspešnic te sekcije, gre pa za Brešanovo Smrt predsednika hišnega sveta. Ta predstava je bila ena najuspešnejših, ki so jih člani sekcije prikazali na Ljutomerskem odru.

Seveda pa ne bodo nastopali samo domači gledališčniki. V goste bodo povabili eno od aktivnejših slovenskih ljubiteljskih skupin, katero, pa še ne vedo.

Ta visoki jubilej dokazuje, da se je lepa slovenska knjižna beseda prebujala skozi desetletja in prinašala domačinom obilo kulturnih užikov. A ne samo to — dramska sekcija ljutomerskega kuda je besedo Prlekije ponesla tudi po vsej Sloveniji, saj so nastopali na domača vseh ljubiteljskih odrih.

D. L.

MILAN VINCETIČ: ZGODBE IZ CIKLA LUNA NA MESECU

4

RIKVERC

Nihče me ne bi mogel zadržati. Četudi sem opletal, kajti ritka me je še srbela, kar je pomenilo, da se gobice sušijo in ko sem se znašel v lekarnarjevi trgovinici, se je le-ta prikazal nekam poparjen in presenečen, misleč seveda na umazanijo in bolezn, ki jih lahko kokoš zanese v tako čiste prostore. Vseeno je deloval mnogo bolj čil kot moj stari oče in ko se je oprl na hrastov pult z mnogimi predali, mi je le pomignil, kar je brez dvoma pomenilo:

— Kaj pa je novega, Milči?

— Rverc, Rverc, sem pokazoval na njegov krvaveči vrat.

— Ah, to ni nič hudega, je skomignil, čisto nič hudega, samo tale purgativček bova posipala po njem pa bo zdrav kot dren ... Pa še zlata jajca bo neseš ... zato ga bova z zlatim praškom ... Vem, da so mi zasijale oči, kljub temu, da je grobo prijel za noge mojega bolnika, jih prevezal z vrvico, glavo pa pričvrstil v nekakšen primež, obložen z umazano vato. In tako je bil moj Rikverc prepuščen njegovim mazilam in vrazam. Najprej je zasmrdelo po alkoholu, potem po nečem sladkobnem, moj Rikverc pa je le tuintam skušal dvigniti glavo, da je lekarnar zamrmral mir, mir, moj Rikverc, jaz pa sem stal pri vratih pripravljen, da ujamem ubogo kokoš, če slučajno popusti ubogi primež ali pa zakričim na vso grlo, če bi se v lekarnarjevih rokah znašla brile ali nožič, s katerim je strgal pokrovčke ste-

kleničk. Ko je opravil, bil sem mu zelo hvaležen, je počasi odvil primež, namočil gazo v nekaj ostrege in jo pomiril pred napol odprti kljun, najprej jo je streslo, potem pa je popustila. Bila je pravšnja, niti prebujena niti zaspala.

— Če ne bo pomagalo, pa z njim na morje, Milči, me je odpravil.

— Morje, morje, sem razločno ponovil za njim in se napotil proti domu.

Ves čas sem ubogi, nerazumni kokoši ponavljal le morje, morje, morje in ko sem jo položil na beton dvoriščnega studenca, je stari oče odprl vrata in mi prebral misli.

— Morje, morje, Milči, samo to pomaga ...

Posadil me je na kolena in mi začel pripovedovati o morju, ki je ena sama velikanska slana kaplja, po kateri plujejo nekakšne ladje na veter ali paro, malce si je že opomogel, pa tudi zadah ni več spominjal na plesnobo in ko sem se mu že naveličan izvil, je zaklical za mano:

— Še danes ga odpraviva na morje, Milči. Da si odpočije in pozdravi, Milči.

Proti večeru mi je ukazal, naj mu prinesem lavor, listega, ki ga je babica cel dopoldan ribala s peskom, češ da vonja na stare curje in crkovino. Položil ga je na studenec, dal vanj mojega Rikverca, še vedno mlahavega in

opotekajočega, mu zvezal noge in peruti, da je lahko le dvignil glavo, mi ga potisnil v roke in zakrevsal proti ograji.

— Nič se ne boj, Milči, le vzemi ga ... Nič ti ne bo storil ... Do morja mu pokaževa ...

Prikimal sem in mu molče sledil. Komajda sem držal ta lavor, ki sem ga skušal nesti pred sabo kot pladenj, a sem preveč opletal, da mi ga je jezno izpulil in zakoračil po travi. Seveda sem mu stežka sledil in ko sem zastal, se mi je zazdelo, da se pred mano ziblje prikazen, temno obrobljena senca iz daljnih svetov, ki so se mi prikazovali le v sanjah. Kokoš je kot zaklana nemočno ležala v lavorju, ki se je pozibaval nekeje v višini moje glave, stari oče pa je delal dolge korake, ki so se ustavili šele pri brvi, kjer se je struga malce zožila, zato pa poglobila.

Položil je kokoš z lavorjem na brv iz vrbovine, si prižgal cigareto, da se mu je plamenček poigraval s senčnicami, me pogladil po laseh in dejal:

— Zdaj ga bova končno odpravila, Milči. Zapomni si, Milči, sem prestregel njegov zatopljen pogled, vse vode se končajo v morju ...

Čeprav je moralo preteči mnogo voda, preden sem v resnici videl morje, sem mu verjel, kajti začel me je prepričevati, da je ta Peskovski potok le drobna žilica,

ki se steka v večjo, v šalovsko Krko, le-ta v še večjo Rabo, Raba v glavno žilo Donavo, ta pa konča v Črnem morju, ki ni črno, temveč modro. Vsa ta čarovnja me je seveda premamila, da nisem opazil, ko je stari oče spustil lavor z otroplu kuro v vodo. Sprva ga je zavrtelo, potem pa začelo enakomerno odnašati. Gledal sem z odprtimi usti, kako izginja moj Rikverc, kako tu in tam oplazi travnat breg, kako se bo nekega lepega dne znašel v še večji žili, potem še večji in nenazadnje v največji, kjer bo že duh morja in zdravja, kjer ga bo sonce in zrak pozdravila čez noč.

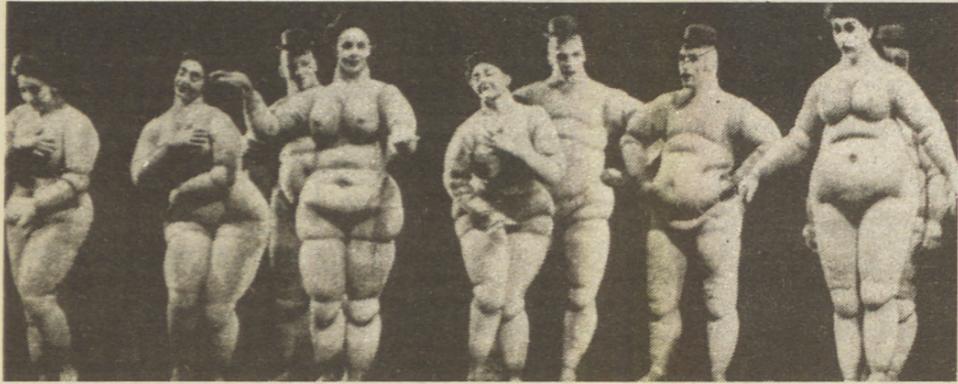
Morda mi je moj stari oče bral misli, kajti tudi on se je zatopil v odnašajoči belkast krog in navsezadnje si upam celo priseči, da mu je kanila vsaj drobcena solza, ko se je postavil v pozor in po vaško pozdravil.

— Tako delajo pravi kapitani, me je ošinil izpod čela, meni pa se je nenadoma zazdelo, še več, prepričan sem v to, da je moj ubogi Rikverc nanadoma ritensko zaprhutal nad rogozjem in vrbovijem, da sem ga pocukal za rovak in zacepetal:

— Morje, morje ...

Dvignil sem obe ročici naenkrat proti nebu in mu skušal pokazati rjavkasto opletajočo piko, ki je izginjala izza njegovih oglatih, a spušenih ramen.

Napihnjen balet

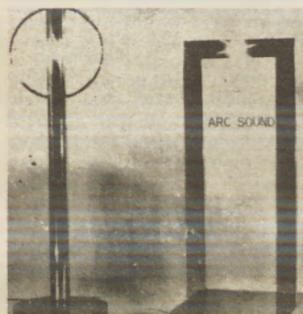
Francoska koreografinja, 37-letna Maguy Marin, je postavila na baletni oder svojo najnovejšo koreografijo z naslovom Grosland. Svetovna premiera je bila nedavno v Amsterdamu. Filozofija novega baleta poleg drugega pripoveduje zanimivo resnico, da debelost ni nič grdega, prej nasprotno. A ker baletni plesalci navadno ne tehtajo po sto kilogramov, jih je bilo treba primerno obleči. Pod penasto gumo šokantnih kostumov so se potili kot še nikoli. Uspeh 30-minutnega docela nenavadnega spektakla je seveda velikanski.

Maček in pol

Tale maček mijavka pred pompozno igralnico v Monte Carlu in bo tam mijavkal do konca septembra. Je namreč zgolj eden od imenitnih eksponatov na bienalu sodobne umetnosti v kneževini Monako. Maček na fotografiji je dolg več kot sedem metrov.

Prvi optični zvočnik

Znano japonsko podjetje Mitsubishi je oznanilo, da bo prvo na svetu izdelovalo sistem optičnih zvočnikov, imenovan »obločni zvok«. Ta sistem izkorišča voltov oblok (ki se pojavlja pri varjenju) in inertni plin, ki polni cevi neonskih žarnic. Medtem ko v navadnih zvočnikih uporabljajo za reprodukcijo zvoka membrano, dosežejo pri novem sistemu to s treptanjem svetlobnega snopa, ki nastane med dvema elektrodama, tako da vsi poslušalci slišijo enako intenziven in kakovosten zvok ne glede na to, kje v prostoru so (glede na zvočnike). Obločni zvok lahko oddaja zvoke do sto metrov naokoli.

NORI ALAIN

Ves tale cirkus v zraku se dogaja v Afriki, nekje nad Zgornjo Volto, njegov junak pa je Francoz Alain Prieur, ki se skrajnje nenavadno in izzivalno igra s smrtjo. V višini 4500 metrov skoči iz letala brez padala. Šele globoko spodaj, tako rekoč tik nad tlemi, ga s padali »pričakajo« štiri tovariši. Alain potuje skozi zrak s hitrostjo 300 km na uro. Ko prispe do padalcev, mu podajo padalo, potem pa skupaj srečno doskočijo.

Kaj ima od tega? Nekaj denarja najbrž že, pa mnogo nore slave. To nekaterim najbrž kar zadošča.

POGUM V SRCU

Kljub monsunkemu deževju si je milijon mladih Tajvancev podalo roke in naredilo 400 kilometrov dolgo človeško verigo — od mesta Keelung na severu do Kaohsiunga na jugu. To manifestacija je organizirala polnradna velika zveza za ponovno združenje Kitajske in jo naslovlila Roka v roki, pogum v srcu, z njo pa je hotela simbolično prikazati veliki zid iz mesa in krvi mladih Kitajcev na Tajvanu.

Vrnili stoletni dolg

Londonске mestne oblasti so vrnilo dolg vasi Shawell v osrednji Angliji, ki je glavnemu mestu pomagalo v času kuge. Prebivalci vasi so namreč leta 1625 poslali petnajst funtov in sedem šilingov Londončanom, »obubožanih od kuge«. London je Shawellu vrnil tisoč funtov kot prispevek vaškemu skladu za obnovo zvonov na cerkvi.

Vladivostok tudi za turiste

Sovjetsko zvezo vsako leto obišče okoli 25.000 japonskih turistov. Zdaj pa je prvič po drugi svetovni vojni skupina 240 japonskih turistiv smela odpotovati v sovjetsko pristanišče Vladivostok, kjer je oporišče sovjetskega pacifiškega ladjevja. Potovanje je organizirala japonsko-sovjetska zasebna turistična agencija. Turisti so se v pristanišču Niigata vkrcali na sovjetsko ladjo, skupaj z njimi pa sta odpotovala tudi župana

mest Niigata in sosednjega Šiminata. Niigata je od Vladivostoka oddaljena 800 kilometrov.

Med enotedenskim obiskom se bo župan Niigate pogovarjal s sovjetskimi predstavniki o pobratenju obeh mest in o gospodarskem ter kulturnem sodelovanju. Turisti bodo prenočevali na ladji, podnevi pa jim bo mesto razkazoval sovjetski vodnik.

Italijani se ne dajo

Kdor se bo z avtom odpravil v Italijo, naj pazi, saj so sosedje nekatere kazni za prekrške v prometu podražili celo za desetkrat. Tako se lahko nepredvidnemu vozniku zgodi, da plača tudi po 300 tisoč lir kazni. S temi ukrepi želijo oblasti preprečiti resnični kaos na italijanskih cestah, zlasti še v mestih. Zanimivo pa je, da nove kazni voznikov ne skrbijo preveč. Pravijo, da bodo začeli sploštevati prometne znake in predpise takoj, ko bodo pristojni poskrbeli za več parkirišč v mestih.

Ugriznil krokodilov rep

Med kopanjem v reki Kaufe (sedanji Zimbabve) je J. Hanocka napadel krokodil in ga popadel za nogo. Z bliskovito kretnjo je kopalec zgrabil krokodilov rep in ugriznil napadalca v občutljivo konico. Krokodil je izpustil nogo in se potopil. Hanocku so se rane kmalu zacelile. O dogodku so poročali časopisi leta 1940.

Nov način pritrditve plinovodnih cevi

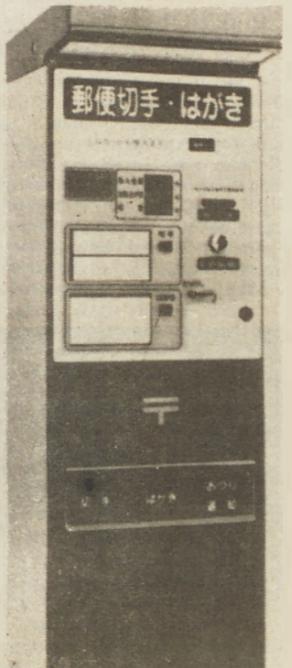
Večina velikih sovjetskih plinovodov se začneja visoko na severu, na območju večnega ledu, ki ima to zahrbtno lastnost, da se za nekaj mesecev spremeni v židko blato. Doslej so delali tako, da so v 2,5 metra globok jarek polagali cevi, nanje pa težke armirane betonske bloke, zato da cevi ne bi priplavale na površje. Vsak kilometer severnega plinovoda je tako zahteval 2000 ton armiranega betona.

Profesor Pjotr Borodavkin z Moskvskega inštituta za nafto in plin je sedaj iznašel sidro za pritrdjevanje teh cevi. To izkoristi kar večno zmrzal. Ideja je dokaj preprosta: ob obeh straneh cevi, ki je položena v 2,5 metra globok jarek, zvrtajo še dodatna 2,5 metra globoki vrtini. V vrtini potisnejo kovinski palici, ki imata na koncu krožničke, nad cevjo pa kovinski palici povežejo s kovinsko in plastično spojko. Vrtino zasujejo in čez deset ur so krožnički temeljito zamrznjeni. Takšna sidra namestijo na vsakih 10 metrov. Lani so po novi metodi »sidrali« že prvih 70 kilometrov plinovoda. Nova metoda je sijajno prenesla vse poletne težave, prihranek pa je zelo velik.

HUDA REČ

V prejšnjem stoletju so se ženske, ki jih je doletela strašna nezgoda, da so na soncu rahlo zagorele (huda reč, kajti kožo so morale imeti vedno belo), zatekale k naslednjemu pripomočku: obraz so si mazale z riževo moko

Vse iz avtomata

Takšen je videti nov avtomat za prodajo poštnih razglednic in znamk, kot so si ga zamislili na japonskem ministrstvu za pošto in telekomunikacijo. Postavili so jih na tristo krajev v Tokiu in drugih mestih.

Umetnine iz starih čevljev

Devetindvajsetletni francoski kipar Dominique Bordenave svoje umetnine izdeluje iz starih, ponosenih čevljev. Zanj so tudi stari škrapeti živi, saj so iz usnja in »to je koža, nekaj živega«. Zato gnete, lepi in barva zavržena obuvala. Za priznanje javnosti mu ni treba skrbeti. Prvima dvema serijama usnjenih obrazov ho sledila še tretja. Razstavil jih je že v Londonu, Tokiu, New Yorku in Zürichu. Zbiralci so za nenavadne umetnine odšteli tudi do 8000 mark.

Razstava lažne slave

»Zares nepravno« se imenuje razstava v francoskem parku, kamor vas v pol ure pripelje avtobus iz Pariza. Od najrazličnejših ponarejenih Mona Liz do malih Lacostovih krokodilčkov — vse je na ogled, kar diši po ponarejeni slavi. Plagiati, kraja industrijskih in oblikovalskih idej, moda, ki jo je na zunanji podpisala firma Chanel, »Picassove« slike, avtomobilska obliža, nič na tem svetu ni varno pred krajo in ponarejanjem, če je stvar le mogoče spraviti v denar. Poseben dvorana pa je namenjena eksponatom, ki nas spominjajo, da je tudi naša vsakdanjost eno samo ponarejanje, da živimo »v svetu iz epruvetek« — umetne rože, plastične kače, sintetične pokrajine, ki jih na zid projicirajo računalniki.

Lomilec ženskih src številka ena

O večem ne more biti dvoma: italijanski kuža Fiocco je očaral v televizijske zaslone zamaknjeno Italijo. Že dolgo je najbolj zaželen ženin za stotine zaljubljenih pasjih src v Italiji. Njegovi lastniki dobijo vsak teden skoraj sto pisem pasjih lastnikov z eno samo prošnjo: naj bi triletni Fiocco vsaj od daleč, še rajši pa čim bolj od blizu, očaral njihove ljubljene gospodične na štiri nogah.

A gorje! Fiocco je že oddan! Oddan in na smrt zaljubljen v svojo edino in najdražjo dveletno Katio, ki ji želi ostati zvest. Skoki čez pasji plot nikakor ne pridejo v poštev. Na fotografiji je v razvidnem čustvenem odnosu s svojo zakonito žensko Katio.

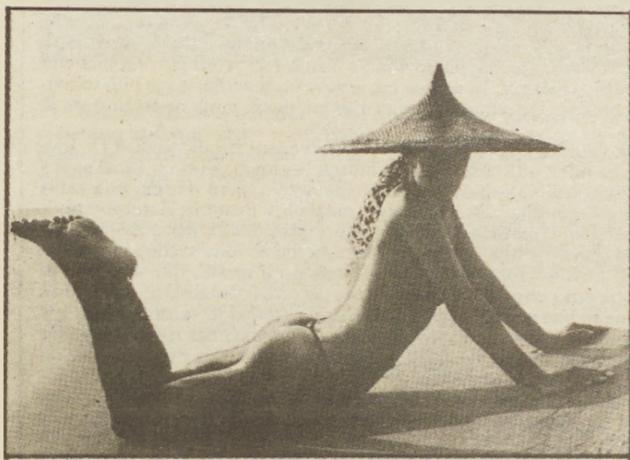
Toj, kak se mi nas vse spreminja. Včasih si v stanovanjskem bloku v zmožnostih deli balkona nauč tapete neč smolv meli, neč je smolv biti z drugo farbof gofarbari, olij telko, ka so neč eice rouče bite predpirane, zdaj pa ležko delati na balkonu ka sčes. Tak si je stenovalc v novom bloku na temdev-skoj ulici v di toboti, prej od mernice, odprtine na balkonu govijdo, napravo si je edno obalo, pa ma lipou edno sobo kecoj. Belhoj bratranec je pravo, ka ni un ljudi tak napravi, samo ka ni un eice dva ali tri mekerike konzole vó fotegue, pa te vse obsida. Tak de vohia kvadratura. Ila de inipelecia pravila? Ta se naj nekha. Na novej ležo delam ka ge sčes. Brat Džovici, svi.

Diamantni oskar

Nagradi Diamonds International Award, ki jo vsako drugo leto podeli znamenita draguljarska firma De Beers, pravijo tudi diamantni oskar. Zanj se potegujejo v glavnem mladi, še napol neznanzi oblikovalci nakita, ki pa seveda že veliko obetajo. Tisti, ki zmaga, ima zagotovljeno prihodnost in mednarodni uspeh. Letos so se tudi na to področje zrinili Japonci. Prvo nagrado je dobil Stomi Simizu za uhane, ki jih vidite na fotografiji.

Bodite zmerni pri sončenju

Učinek sončnih žarkov na telo je odvisen predvsem od moči in trajanja obsevanja, dovzetnosti kože in organizma nasploh. Na moč sončnih žarkov vplivajo razmere v ozračju (nad mesti, denimo, onesnaženo ozračje le slabo prepušča sončne žarke), zemljepisna lega kraja ter letni in dnevni čas. Dovzetnost organizma za sončne žarke je splošna in različna. Nanjo vplivajo številni dejavniki, denimo: starost, spol, rasa, barva las, prepustnost kože in stanje tkiv. Infrardeči del spektra sončne svetlobe deluje na mehanizme toplotne regulacije v koži, kjer širi žile, sočasno pa prek reflektornih mehanizmov izboljšuje preskrbo organov s kisikom. Ugodno vpliva na delovanje obrambnih sil organizma. Ultravioletni del sončnega spektra sodeluje pri sintezi vitamina D, ki ima posebno vlogo pri preprečevanju in zdravljenju rahitisa. Ultravioletni žarki uničujejo mikroorganizme in poživljajo joče delujejo na živčevje in žleze z notranjim izločanjem. Vpliv sončnih žarkov je najbolj očiten na obsevane dele kože, ki pordijo in postanejo kasneje temnejši. Pretirano in neprevidno sončenje povzroča opekline, slabo počutje, glavobol in morda celo zvišano telesno temperaturo. Dobro je vedeti, da lahko sproži tuberkulozne procese, žlezočir, nekatere bolezni centralnega živčevja in očesni glavkom. Pretirano sončenje ima pod določenimi pogoji rakotvorni učinek. Priporočljivo ni tudi pri hudi telesni izčrpanosti, živčnosti in vročinskih stanjih. Pravtako ni prav izpostavljati soncu krčnih žil. Ugodno pa delujejo sončni žarki pri preprečevanju in zdravljenju rahitisa, pri zunanji tuberkulozi, nekaterih kožnih obolenjih, zlasti pri luskavici, in pri nekaterih boleznih s področja otorinolaringologije, revmatologije, nevrologije, ginekologije in pediatrije.

Preproste bele spalne srajce in pižame lahko zelo lepo okrasite z vezenjem. 1. Na srajci obšijte robove, na prsih pa izvezite majhen šopek rož. 2. Če vam bolj ugaja spalna srajca, ki je pod pitsmi nabrana, lahko na zgornjem delu spredaj izvezete raznobarne zvezdice. 3. Na dolgi elegantni spalni srajci so diagonalno izvezeni cvetovi. Za vezenje morate vzeti sukanec obstojnih barv, ki ga je mogoče kuhati. Pred vezenjem s svičnikom narišite vzorce, da se ne bi zmotili.

Zdravilo — pred jedjo ali po njej

Zdravnik napiše recept za zdravilo in nas opozori: »Tole morate jemati pred jedjo«. Enak naset je zapisan tudi na lističu, ki je priložen zdravilu. Skoraj vsako tako zdravilo, ki ga jemljemo skozi usta, ima pripis: pred jedjo, med jedjo ali po njej. Navodilo moramo brezpogojno upoštevati. Kako učinkuje zdravilo, je odvisno od tega, ali je želodec prazen ali poln.

Mnoga zdravila moramo jemati na tešče, da učinkovina čim hitreje pride do dela v telesu, ki naj ga ozdravi. To se lahko zgodi samo če vzamemo zdravilo na prazen želodec. Sredstvo pride v želodec in nato v črevesje, skozi črevesno sluznico v kri, in kri ga odnese tja, kamor je namenjeno. Nekatera zdravila ne morejo potovati iz polnega želodca. Med jedjo se namreč v želodcu izloča povečana količina prebavnih sokov, ki začno razkrajati zdravilo. Močno koncentrirana želodčna kislina razkroji, na primer penicilin. Tudi to, kako je sestavljena hrana, vpliva na zdravila. Mlečne jedi zavirajo učinek nekaterih antibiotikov (tako imenovanih tetraciklinov) oziroma jim preprečijo, da bi prišli v kri. Snovi, ki so v nekaterih vrtninah — na primer v zelju in cvetači — lahko pospešijo razkrajanje zdravil. Sadje in meso, pečeno na žaru, spodbujata jetra k hitrejšemu delu, zdravila se hitreje presnovijo in tako ne morejo učinkovati, kot bi morala.

Zdravila, ki jih pogoltamo med jedjo, pridejo v kri z zamudo. Tako je tudi prav, ker je zaželeno, da prihajajo učinkovine v organe, kjer naj učinkujejo, polagoma in ne naenkrat. Če en razlog je: nekatere snovi dražijo želodčno sluznico ali jo celo razjedajo. Tako zdravilo moramo vzeti med jedjo, ker je lažje prebavljivo, če je želodec poln.

Pri zdravilu, ki ga moramo vzeti po jedi, je več razlogov, ki jih moramo upoštevati, če želimo, da učinkuje. Po jedi se želodec počasi prazni — prežvečeno hrano, ki je prepojena s prebavnimi sokovi, potiska proti črevesju. To dejavnost izkoristimo pri zdravljenju, ki najbolj »primejo«, ko želodec prebavlja.

Medsebojnih učinkov zdravil in snovi iz hrane še niso dovolj temeljito raziskali. Vrsta vprašanj je, na katere znanost še ne more odgovoriti. Kdor je odvisen od zdravil, mora skrbeti za to, da redno je, da je njegova prehrana raznovrstna in bogata z vitamini. Ni modro, če začnemo delati shujševalno kuro prav takrat, kadar nam zdravnik predpiše posebno dieto.

Kuhajte z nami

Polnjeni paradizniki

Vsak letni čas ima svoje vrste zelenjave, toda najboljše je miza obložena z njo poleti. Zelenjava bi morala biti na mizi vsak dan, saj prinaša spremembe v prehrano in oskrbuje telo s potrebnimi hranilnimi snovmi.

Paradižnik, kumare in paprika so najbolj razširjene plodovne zelenjave. Ti plodovi koristno dopolnjujejo obroke, saj jih je mogoče pripraviti na številne načine — kot solate, priloge in prikuhe, ali kot samostojne jedi. Danes vam ponujamo recept za polnjene paradiznike.

Potrebujemo: 6–8 srednje velikih paradiznikov, 40 dag mletega mesa, 2 žlici drobno sesekljanih jurčkov ali šampinjonov, dve stari žemljici, 1 jajce, 5 dag olja, sol, poper, šopek peteršilja.

Nadev: sesekljano čebulo posteklenimo na maščobi, dodamo drobno narezane gobice, dušimo 5 minut in dodamo mesu, namočenim in ožetim žemljam. Solimo in začininimo, dodamo še jajce in peteršilj ter dobro premešamo. Opranim paradiznikom odrežemo pokrovčke, jih z žličko izdolbimo in za kratek čas pustimo na krožniku, da se ocedijo. Nato jih napolnimo z nadevom in na vsak paradiznik položimo košček margarine ali masla. Zložimo jih v dobro pomaščen pekač in pečemo. Zraven ponudimo dušen riž ali krompir v kosih.

Za spremembo lahko pripravimo drugačen nadev: 20 dag kuhane riža zmešamo z maščobo, na čebuli dušenimi gobami, jajcem in začimbami.

Razsvetljava

Sedem pravil

1. Brez senc ne moremo natančno videti, poleg tega je prostor brez senc utrudljiv.
2. Kadar želimo, da bi umetna luč dopolnjevala dnevno svetlobo, jo moramo prilagoditi smeri dnevne svetlobe.
3. Praviloma mora prihajati svetloba za delo z leve strani, da si ne delamo sence.
4. Svetloba neposredno nad delovno ploskvijo povzroča neprijetne odseve na zloščeni ploskvah.
5. Temna svetloba je za počivanje, jarka svetloba pa spodbuja.
6. Če so sence pretrde, so predmeti videti izmalčeni.
7. S smerjo svetlobe spreminjamo videz prostora.

Nove frizure — dolgi lasje ob pomoči varilnega aparata

Ob pomoči posebnega varilnega aparata za lase je po novem mogoče podaljšati svojo frizuro. In če imate dovolj časa, predvsem pa dovolj pod palcem se podajte v avstrijski Gradec. Čudežna beseda se imenuje varjenje. Gre pa za izum, ki prihaja iz Amerike.

Eldetrud Ott, šefinja frizerskega salona Vogue, je spoznala metodo pri nekem znanecu v ZDA, potem pa so jo sprejeli tudi v njenem salonu. Tehnika je preprosta: Umetni pramen las (na razpolago je 16 osnovnih barv, ki pa se dajo zmešati v različne odtenke), zvarijo z lasmi stranke. Možno je dodati le en sam pramen (150 šilingov) ali obdelati celo glavo (kar 10.000 šilingov). Frizure si lahko izberete sami, od videza Bo Derek do Tine Turner, vse je mogoče.

Rezultat procedure, ki traja vsaj 6 ur, je vsekakor tak, da vas vrže ob tla. Matere ne bodo spoznale svojih hčera z novimi frizurami (glej posnetek). In takšni zvarjeni lasje zdržijo kakšne 4 mesece, nakar se zlahka odstranijo. Lastni lasje pa se v tem času obnovijo in zrastejo.

Eldetrud Ott pravi, da je zelo zadovoljna z rezultati takšnega friziranja, ki so ga uvedli pred pol leta. Mnogo štajerk je na tak način podaljšalo svoje lase. Sicer pa nihče ne opazi.

K. Z.

RADIO MURSKA SOBOTA

LAHKO SI JIH ZAŽELITE

Oddaja 21-232 iz diskoteke Super Li, 28. julija 1989, od 18.00 do 19.00.

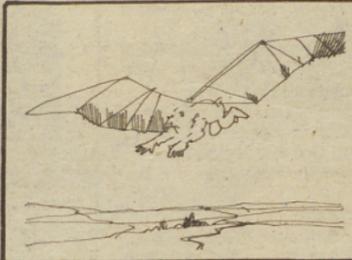
1. I Beg Your Pardon — Tin Tin
2. Around my Heart — Sandra
3. I Haven't stopped Dancing yet — Pat & Mick
4. I'm gonna make you scream — Jamie Principle
5. Stop me Baby — Mike Hazzard
6. How old are you — T. Ark
7. Everybody is dancing — Ken Laszlo
8. Wild Boy — Joe Yellow
9. Wait! — Dr. Robert
10. Like a Prayer — Madonna
11. Esatto — Francesco Salvi
12. Ain't nobody better — Inner City
13. Straight up — Paula Abdul
14. The Look — Roxette
15. Too many broken Hearts — Jason Donovan
16. Love suite — Blue System
17. Iko Iko — The Belle stars (Iz filma Rainman)
18. Americanos — Holly Johnson
19. Hand on your heart — Kylie Minogue
20. Wap Bam Boogie — Matt Bianco
21. Can you keep a secret? — Brother Beyond
22. Looking for Freedom — David Haselhoff
23. Where has all the Love gone? — Yaz
24. Help — Bananarama
25. Patrona Austria mix — M. Edley & The GTS

Pridružite se nam. V petek od 18. naprej. Vročje bo in živo.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripiše k novi risbi pošljite najkasneje do četrta, 3. avgusta 1989, na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 M. Sobota. Objavljene pripiše honoriramo.

- Še malo niže prileti, pa nas reši vsega hudega. (Marija)
- Je pa že bolje leteti prek luže, kot pa kričati: Pomozi, Slobo — družje! (Hižak)
- Tovariš, spusti se raje na zemljo in jo obdeluj. (Tinč)
- Kdor visoko leta, hoče še višje! (Borč)

SESTAVL. MARKO NAPAST	PRIVOD. PIS	RUDNINA, KI SE IMENUJE PO AVALI	TVEGANJE, NEVAR. NOST	SVEČANA, PARADNA OBLEKA	JAPONSKI TELOVA-DEC	NAPRAVA ZA LIKANJE	JORDAN-SKA LUKA V ČRNEM MORJU
ORIENTALSKA VODNA PIPA							
LETALEC, PILOT							
ODMOR V VERZU, DIEREZA							
ALBANSKI DRŽAVNIK					ZAČETEK ABECEDE	ZIMSKO VOZILO	
VRTJE, KRIČANJE				STRAST	OTOK V BRSKEM MORJU		
TUREK, OSMAN							ZIMSKO SPORTNIK
AVTOMOBILSKA OZNAKA ŠVEDSKE	FILMSKI IGRALEC FLYNN	LAT. IME ZA JANEŽ LEVI PRITOK LABE					
DAJA JABLANA							
TALISOVA OSVEŽILNA PIVAČA				TOVARNA AVTOMOBILOV V SARAJEVU	OZNAKA ZA NEZNANCA	DUŠIK GORA NA KRETI	
PREVAL V LKI NAD SENEM							
TUJE ŽENSKO IME							
GRŠKA PARTIZANSKA VOJSKA						STO KVADRATNIH METROV	

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: zakuska, atentat, motorka, ano, Dal, kino, Na, njiva, N, JA, irit, E, sraka, napaka, oho, ara, sinonim, tlak, AI.

SLAVICA URAS

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC
RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Zmadletka je bilo in že zgodaj zjutraj je prišla k hiši soseda Neža, ki so ji za ta dan zaupali skrb za mala Liziko in Tunčka. Kristiniki pa je rekla ta-

«Jutri bomo zgodaj vstali. Odšli bomo v Osek, v gozd grabljat listje. Kristinika, z nami boš šla, da boš pazila na kravi.»

Liško in Šeko sta zapregla Tirzek in Katika v največji lojtni voz, ki ga je pred leti izdelal stric Kalist. Nanj sta naložila krpice, deske, mreži iz debelih leskovih vej, grablje, košaro s hrano — in še Kristiniko po vrhu. Prišlo je nekaj sosed in Pirnikov Lujz in odpravili so se proti Oseku. Stric je odpeljal z vozom po veliki cesti proti Dvoršakovemu bregu, kjer se je zgodila tista strašna nesreča prvemu Katikinemu možu, in na vrhu vzpetine je zavil na stransko cesto, navzdol po globokem Škofovem klancu, tam spodaj se je začel mlinarjev gozd.

drugo ženo in štiri otroke, dva iz prvega in dva iz drugega zakona.

Stric Kalist je zapregel kravi, teta je nesla bravnovek in preden so pripravili Kalistove krave pred mlinarjeve, se je raznel žalosten pogovor o ponesrečenih. Perkova Gustika je ob novici planila v jok, saj je bila druga žena mojega pokojnega dedka Alojza Štefaneca sestra njenega moža.

Teta Katika je molčala in gledala proti veliki cesti, po kateri se je odpeljal v smrt njen Franc; tudi rana zaradi smrti sinka je bila še globoko odprta.

Štiri krave so vleklo voz, se naprezale, penile so se in zaustavljale, teta je bredla po blatu za vozom in podlagala je polena ob postankih; nevarno je bilo, ker bi lahko voz zdrsil nazaj. In ko so izveleki voz iz blata in iz najhujše strmine, bi se jim listje skoraj prevrnilo, če ne bi voza zadržali Pirnik in ženske.

Wrisk Klemenčičevih koscev je prebudil strica in teto in otroci v štubu so se začeli premetavati na ležiščih.

«Šele tri je ura. Čisto temno je še, pa že gre do kosit... je zaspano rekla teta, ko je po viskaju zaslišala še bitje stenske ure.

«Danes bo vroče in je treba začeti zgodaj... Pokositi morajo, dokler bo rosa, drugače kosa ne reže... je zaspano dodal stric in se stisnil h Katiki. Spala sta še kakšno uro, srečna, ker ju niso prosili Klemenčičevi, da bi šla kosit ali sušit seno.

Klemenčič je bil največji kmet pri Sveti Trojici in njegov travnik v dolini Ročice je bil tako velik, da ga je kosilo, od treh do devetih zjutraj, dvanajst koscev. In ta travnik je mejil z mlinarjevim; po košnji otave se je tod pasla stričeva živina, stric pa je za to zastoj mlit Klemenčičevim žito.

Naprej je kosil gospodar, za njim boljši kosci, vmes nekaj novincev in zadaj dva krepka priganjača, da so se tisti mlajši in neveščji košnje, znojili, v križu jih je bolelo in kdo ve kje še vse, a niso se zaustavili. Niti scat niso šli vmes, četudi jih je pošteno tiščalo, ker bi bila sramota pokazati se neveščega, bal pa so se tudi klica tistih dveh zadaj:

«... in verjetno ne bom šel zaradi tega v vico, če vidim njuno nagoto...»

«Te pa boli pod pazduhami!»
Vmes do brusili kose in kozarec vina je krožil od kosca do kosca, da je bilo več moči in korajže; ob osmih so prinesle ženske kislo juho in meso; zavriskali so kosci, ko so jih zagledali, in še hitreje in širše so kosili, da bi ženske občudovale njihovo moč in spretnost. Potem so odložili kose, se prijeli čez ramena in zapeli, prodorno, ganljivo lepo:

«Nocoj pa, oh nocoj, ko mesec svetil bo, bo k meni ljubi moj prišel jemati slovo...»

«Zdaj je še jutro, kaj bo pa zvečer, bomo šele videli... Jest pridite, da ne bo jed čisto mrzla...» je bolj v šali rekla gospodinja. Sedli so kosci naokoli in zajemali jed iz velike lončene skleda. Gospodar je vstal prvi z besedami:

«Pohiteti moramo, da se ne bo rosa posušila...»

Mlajši kosec je z vsjo močjo zadel v krtinje, da je kosa zaječala in priganjaški kosec za njim ga je zbdel.

«Bregcece podiraš, bregcece, rajši bi zvečer Miciko...»

In tisti spredaj je moral koso nabrusiti, in malo je zaostal za sprednjimi, hotel nadoknaditi zamujeno, po košnji pa se je skoraj sesedel od bolečin v križu, želodcu in še kje.

«Zdelan si, zdelan! Nekaj dni bo imela Micika mir pred teboj... Pa pazi, da ti je kdo ne prevzame...» je grizel tisti ga riganjaški kosec.

Skoraj pol desetih je bilo, ko so pokosili zadnjo travo ob ovinkasti Ročici in ženske razmetale precej redi, ki je Perkova Gustika zbdila kosce: «Drugič si boljše sklepljite kose, da si boste vsaj gibanec zaslužili!»

Gospodinja jo je popravila: «Le pridite v senco, sem pod hrast, gibanec vam bom dala, ker ste bili pridni... Ne poslušajte Pepike...»

In ko so začeli jesti gibanice, so pripelle grabljice koscem šopke. Gospodar je dobil največjega, ker je pridno kosil naprej, in tudi kosec, ki se je mučil s krtinjem, se je tisti večer pokazal pred svojo Miciko z velikim šopkom. Priganjaška kosca pa sta godrnjala, da si še hrane ni zaslužili tisti dan.

(Nadaljevanje prihodnjic)

«Srčno astmo sem dobil v prvi vojni...»

Katika je odšla z drugimi ženskami in Pirnikom peš po bližnji gor ob nekdanjem kamnolomu, kjer so kopali kamen za staro cerkev svetih treh kraljev nad Benediktom; na to je spominjal moidoče iz litavskega apnenca sklesan križ ob poti z letnico 1558. In Perkova Gustika je vedela povedati:

«Tu so bile rude že v starih časih in tih bregoci, tu zgoraj so grobovi... Pravijo, da so v njih pisri s pepelom pokojnih...»

Ženske so grabljale listje po bregu navzdol. Stric in Pirnik sta obložila lojtni voz z deskami, da ne bi stajale med vožnjo izgubili, spredaj in zadaj sta pritrdila mreži iz vitkih in močnih leskovih vej, verigi sta zapela spredaj in zadaj, vzela sta krpije in nanosila listje na voz. Pohodila, stlačila sta ga še in še, da bi ga odpeljali domov čim več. Delavci so bili tu in vreme lepo in to je bilo potrebno do konca izkoristiti. In naložili so toliko listja, da so se začeli bati, kako ga bodo pripeljali po Škofovem bregu navzgor?

Sedli so na posekani bukvi, jedli in pili jabotčnik.

«Hitre ste bile ženske, hitre...» je hvalil stric in Kosova Julika je rekla:

«Grabljanje navzdol gre hitro. Ti, Tirzek, si boljši gospodar, kot je bil tisti hudobni hrastovski grof. Pri njem so morali grabljati tlačani listje na breg...»

«Ženske, dobro si doma pogledajte po bedrah navzgor. V listju so klopi in nevarni so...» je obrnila pogovor drugam ena od grabljic.

«Jaz bi tam rjaji poiskal kaj drugega, kot tisto malo živalco...» je smeje pripomnil Pirnik in ženska ga je zavrnila:

«Pirnik, Pirnik, bolj si star, bolj noriš...»

Stric Tirzek je priganjal kravi, Pirnik in ženske so od zadaj niti težak voz po klancu v Škofov breg. Do polovice so pripeljali naprej pa ni in ni šlo in stric se je zadiril nazaj:

«Katika, hitro podstavi poleni pod zadnja potača...»

in rekel je še:

«Potem pa pojdi prosit Kalista, da bi zapregel kravi in nam prišel pomagat. In branovleka ne pozabita vzeti s seboj...»

In že je hitela teta gor po bregu, prečkala je deželno cesto in se ustavila, nekoliko višje, pri hiši strica Kalista. Kakšnih osem otrok jo je obstopilo in vsi so ji hoteli povedati v en glas:

«Ateka ni doma!... Ruda se je zasula, tam doli, v Skorecovi grabi, in so šli pomagat odkopavati... Pet moških je zakopalo... Oče so rekli, da so mrtvi...»

In medtem se je znašla na pragu hiše Kalistova žena Milka in potrdila pripoved otrok:

«Kalist je šel reševati... Strop se je sesul in pet moških, ki so kopali kamen, v tisti novi jami, je verjetno mrtvih...»

Medtem so otroci zagledali očeta, ki je prihajal gor iz Skorecove grabe, bleden, z lopato in motiko v rokah in znojnega čela.

«Mrtvi so... Vsi so mrtvi... Spodnji sosedje so zdaj odpeljali po domovih njihova trupla... Strašno je to... Uboge žene in otroci, ki so ostali sami, le kdo jim bo zdaj služil kruh?...» je pripovedoval stric Miliki in Katiki, otroci, ki so stali naokoli, pa so zvedavo poslušali.

Med ponesrečenci je bil moj dedek Alojz Štefanec. Osemindeset let mu je bilo in dve leti pred tem mu je umrla žena Micika. Tri leta je ležala v bolniški postelji in je počasi hiral. Po smrti babice je zapustil dedek Ivanjševski Vrh in se priženil v obrat pri Sv. Benediktu. Za seboj je pustil

Srečanje mladih novinarjev

Vsako leto pripravi ena radiotelevizijska postaja v Jugoslaviji srečanje najboljših mladih novinarjev. Letos je to srečanje omogočila RTV Sarajevo na lepi planini Bjelašnici. Iz vsake republike se je srečanja udeležilo različno število mladih dopisnikov in novinarjev s svojimi voditelji — novinarji. RTV Ljubljana je izbrala pet deklet, ki nas je spremljala novinarka Tanja Pirš. Tudi jaz sem bila ena od tistih petih Slovenk, ki so se udeležile srečanja. Ta novica me je zelo presenetila, saj je bilo to najlepše darilo za uspešen konec osnovne šole. Dnevi do odhoda so se mi vlekli, moja nestrpnost pa je bila vedno večja.

Končno je le prišel težko pričakovani dan, ko smo se polni pričakovanj zbrali v avli RTV Ljubljana in se med seboj spoznali. Čas je hitel, od staršev smo se morali posloviti, kajti ob 19.20 smo s spalnikom odpotovali v Sarajevo. Prvič sem se peljala z vlakom spalnikom, tako da sem bila zares srečna in takoj pozabila na slovo. Prvič sem bila tudi v Sarajevu, nasploh v Bosni in Hercegovini. V kupeju sem bila z Mojco Marin iz Tržiča. Pogovarjali sva se dolgo v noč, dokler nisva zaspali. Jaz sem še posebej opazovala naravo, pa čeprav je bila že tema. Zjutraj sta me zbudila svetloba in piskajoč glas vlaka. Končno smo prispeli! Iz vlaka smo se usipale in hitele proti mestu. Bile smo tiho in vsaka je premišljevala po svoje. Glave smo obračale za tramvajem, stavbami, hišami, trgovinami in ljudmi. Vse nam je bilo tuje, kot da ne bi bile na naši zemlji, v naši domovini, ki jo spoštujemo in ljubimo. Vendar smo se kaj kmalu navadile na novo okolje in ga vzljubile. Pričakal nas je kombi, ki nas je odpeljal na Bjelašnico. Po velikih hribih smo se vzpenjali dobre tri četrt ure. Na Bjelašnici so nas že čakale druge ekipe, s katerimi smo imeli kosilo.

Začetna medsebojna spoznavanja so bila težka, zato smo imeli ob večerih razne programe, v katerih se je vsaka ekipa predstavila na svoj način. Prvi naši prijatelji so bili s Kosova in Srbije. Mogoče se čudno sliši, vendar med nami ni bilo nobenih razlik, le v jeziku. Me smo se trudile, da smo govorile srbohrvaško, tako da smo se sploh lahko kaj razumeli. Na začetku je bilo to zelo težko, a na koncu nam je jezik že gladko teklo.

Skoraj vsak dan smo imeli na sporedu snemanja za različne radijske postaje v Jugoslaviji, dva leta v Sarajevu ter po želji ogleda in sprehoda po lepi Bjelašnici. Sarajevo nas je zelo navdušilo, še posebej pa Baščaršija. Tu so ozke ulice s samimi majhnimi trgovinami, kjer prodajajo domače izdelke v muslimanskem stilu. Najpogostejši so bronasti in bakreni izdelki. Veliko je tudi uhanov in usnja. Kar pa se tiče cen, moram povedati, da niso nič kaj dosti nižje kot pri nas. Veliki znamenitosti Baščaršije in Sarajeva sta džamija in vodnjak, ki sta iz starih turških časov, vendar zelo dobro ohranjena.

Najzanimivejši del dneva je bil večer, ko je bil disko in različni programi. Plesi in pogovori so nas združili v dobre prijatelje.

Čas je mineval iz dneva v dan hitreje in prišel je dan slovesa, ko smo se morali raziti. Ostali so le prijetni spomini in pisma. Bog ve, če se bomo lahko še kdaj videli in srečali. Vsako srečanje ima tak konec in s tem se bomo morali sprijazniti. Naše srečanje novinarjev Jugoslavije se je končalo s solzami v očeh in stiskom rok.

NATAŠA CELEC

Zanimiva za slikarje

V občini Gornja Radgona bi lahko kar na preste prešteli s slamo krite hišice, ki bi dajale zavetje svojim stanovalcem. Tisti, ki se vozijo na relaciji Gornja Radgona—Spodnji Ivanjci, pa lahko ob cesti opazijo pristno viničarsko hišo, ki je še pred tremi leti dajala zavetje 5-članski družini Žinkovič. Kot je povedala Ljudmila Žinkovič, so v tej hiši stanovali kar 29 let. Čeprav v njej ni bilo elektrike niti tekoče vode, so bili zadovoljni, posebno še z lepo okolico. Lastnik hišice živi v Zvezni republiki Nemčiji in je ni hotel prodati. Tudi najemnine jim ni bilo treba plačevati, sproti so jo le popravljali in plačali davek od 90 arov velike parcele.

Ne samo v Pomurju, tudi drugod v Sloveniji je še mogoče videti stare dobre kmečke peči. Marsikje so pozabili nanje, čeprav je iz njih tako prijetno dišalo. Posnetek stare krušne peči je nastal pri Jerbičevih v Odrancih. V njej pečejo kruh, v dolgih zimskih večerih pa posedajo ob njej.

Foto: Jože Žerdin

Prevzgojni dom Radeče posodobiti!

V Radečah pri Zidanem mostu je že od leta 1952 prevzgojni dom. Po 17. členu kazenskega zakonika SR Slovenije je namenjen problematičnim mladoletnikom za učinkovitejšo prevzgojo. V dom pošiljajo mladoletnike vs vključno po sklepu sodišča, medtem ko lahko v druge domove vključijo mladoletnike tudi organi socialnega skrbstva.

V prevzgojnem domu mora mladoletnik ostati najmanj eno leto in največ tri. Povprečno so mladoletniki v zavodu nekaj več kot 2 leti.

Delovne in življenske razmere v prevzgojnem domu v Radečah so težke, saj je dom v gradu. Zaradi tega se v Sloveniji že dalj časa razmišlja o novi gradnji. Sredstva zbirajo v vsej Sloveniji, vendar problem ni denar, ampak lokacija. Kljub vsemu bo najbrž dom v naslednjem srednjoročnem obdobju zgrajen.

V Pomurju je tvevstnih ukrepov precej manj, zato ne moremo pričakovati, da bi zgradili takšen dom tudi pri nas. To za mlade iz Pomurja sicer ni najboljša, saj so zaradi oddaljenosti prikrašani za normalne stike z okoljem.

V prevzgojnem domu imajo mladi tudi možnost šolanja. Uspeh prevzgoje je dokaj pozitiven ko mladoletnik spozna, da dosedanji način življenja ni bil pravi in se je pripravil zaposlitvi. Toda prav zaposlitev predstavlja v sedanjih kriznih situacijah problem. Tako se dogaja, da kljub dobri prevzgoji, mladi ne dobijo zaposlitve. Prevzgojni dom Radeče in strokovne službe socialnih skrbstev v občini bodo morali v prihodnje tej problematiki posvetiti še več pozornosti.

Franci Klemenčič

Prejšnji mesec so delavci DO za PTT promet Murska Sobota pričeli polagati zemeljski kabel iz Kobilja do pošte v Dobrovniku za 85 novih telefonskih priključkov. K novi pridobitvi prispevajo tudi krajanji sami — vsak naročnik je prispeval 7 milijonov dinarjev, nekaj pa delovne organizacije. Predvidevajo, da bodo telefoni zabrnili še letos.

Karel Ščavničar

Dopisujte v Vestnik

Razmišljanje

Na našem malem prekmurkem bojišču, ki na srečo še ni pokopališče kulturne dediščine, se dogajajo razne — na videz male stvari, ki jih težko razumemo. Mislim na sprejeti predlog o postavitvi spominskega obeležja, spominske plošče akademskemu slikarju Lajču Vrečiču iz Škavceve. Vrečičevi posmrtni ostanki in njegova vseživljenska dela so na Madžarskem, pri nas pa domuje njegovo ime v kulturni dediščini kot identično prva oljnarbarna ustvarjalnost.

Zdi se mi, da smo tudi v tej naši splošni gospodarski krizi prišli v šepav utrip ali mlačnost dela nekdanjih kulturnih nosilcev. Mar je to duhovna kriza odgovornih? Finančna sredstva ne morejo biti izgovor za sledi birokratske oblasti. Tudi v političnem jeziku vedno bolj ugotavljamo, da se stara ustvarjalnost, v »guciu« in tisku zelo malo ceni. Zato spoštujemo tudi v tem začetem pluralizmu preteklosti umrlih — za riste čase naprednih ljudi, ki so brez stipepdij, referendumov, političnih prevrat, samo s svojo voljo, modrostjo in in garanjem dosegli uspehe.

Zakaj vse to pripovedujem? Zato, ker dokumente, ki potrjujejo, kako so si v povojnem času samozavani poslanci ljudstva spravili pod streho njegova bogata slovenska »rečje« za slikarsko duhovno zgodovino.

Navsezadnje je napomembnice dati stvari predznak: bodimo pravični do kulturnih vrednot in ljudi. Ne pozornost resnično ogroža spomin!

Dni Tiran

Lipovčani smelo v novo referendumsko obdobje

Krajani Lipovec, dolinske vasice z okrog tisoč prebivalci so v preteklem obdobju veliko storili za razvoj in napredek kraja ter si, predvsem z referendumskimi sredstvi, ustvarili primeren družbeni standard, ki ga želijo tudi ohraniti.

Zato kljub težavam in skokovitemu naraščanju cen, ki vedno bolj vplivajo na življenjski standard, s prvim avgustom smelo stopajo v novo, petletno referendumsko obdobje. V tem času bi radi dogradili mrliško vežico, saj krajani menijo, da je nujno potrebna in že urejajo potrebno dokumentacijo. Poleg referendumskih sredstev računajo, da bodo del sredstev zbrali tudi na druge načine. Začeli so tudi urejati zemljišča za stanovanjsko gradnjo, za kar je med krajani velik interes. Žal pa se ti postopki preveč vlečejo, pravijo v Lipovcih. Pri tem računajo tudi na novo trgovino. Predvideno imajo tudi razširitev vodovodnega omrežja in telefonije. Na novo je namreč prijavljenih kar sto naročnikov telefona. Z zadovoljtvijo le-teh bo imela v Lipovcih telefon več kot polovica gospodinjstev. Že dalje časa si prizadevajo urediti športno-rekreacijski center s potrebnimi športnimi objekti.

Kot je znano, v tem kraju že vrsto let deluje hokejski klub, ki je dosegel vidne uspehe v repu-

Od mnogih pred leti je ostala sama v Lipovcih.

Foto: F. Maučec

bliki in državi, žal pa lipovski hokejisti nimajo lastnega igrišča, kar otežuje njihovo delo.

Gasilci razglasili leto generacij Poleg družbenopolitičnih organizacij, kulturnoumetniškega in športnega društva, Rdečega križa ter aktiva žena v Lipovcih uspešno deluje gasilsko društvo, ki je letošnje leto razglasilo za leto generacij. Na občnem zboru so se namreč zbra-

vorili so se o vrsti aktivnosti. Gasilsko društvo Lipovci, ki deluje že 66 let in vključuje 60 aktivnih gasilcev, ima pet operativnih desetini: pionirje, mladince, mladinke in dve desetini članov. Ker mineva letos 100 let, odkar so v Lipovcih dobili prvo ročno brizgalno (to je kupil vaški odbor), bodo v septembru pripravili srečanje gasilskih društev s starimi ročnimi brizgalnami. Posebno skrb namenjajo tudi usposabljanju vodstvenega kadra, saj so letos poslali na usposabljanje 5 podčastnikov, 1 častnika in 2 strojnika. Taka kadrovska politika se jim obrestuje, kar dokazujejo tudi letošnji tekmovalni rezultati. Na sektorskih vajah sta namreč desetini mladincev in mladinke zasedli prvo, pionirjev in članov pa drugo mesto. V kraju so uredili tudi 17 protipožarnih vodnjakov. Sicer pa lipovski gasilci dobro sodelujejo z drugimi organizacijami in društvi ter se vključujejo v vse akcije krajevne skupnosti.

le vse generacije, od pionirjev do enega od ustanoviteljev društva, Ludvika Lebarja, in dogo-

Feri Maučec

ZAKLICAL BI NA POMOČ, A VEM, DA ME NE BODO SLIŠALI

Dostikrat me zapelje pot mimo hiše Severjevih v Stročji vasi. Vsakokrat se zgrozim, ko zagledam nekaj, čemer danes nikakor ne bi smeli in mogli reči — to je pa naš dom. Dom pomeni ne le streho nad glavo. Dom pomeni, da ti je toplo, da se rad vrneš po službi tja in da se boš v njem počutil tudi varnega. A od varnosti, topline in vseh drugih privilegijev doma so Severjevi zelo daleč.

vi v nič boljših razmerah kot je živela v Stročji vasi. Sin ni zaposlen, dela le priložnostno, ko ga kdo najame.

Ela Severjeva kmetuje doma. Res je, da imajo 4 hektarje zemlje, vendar pa vsa zemlja ni njena, a ker je drugi ne obdelujejo, jo mora sama, kolikor pač zmore.

Ko boste naslednjic prišli domov, sedli pred televizor in začeli čutiti toplino svojega doma, se spomnite, da vam je prav lepo. Lepše kot nekaterim, ki tako rekoč ne morejo reči: »Sem doma.«

Dušan Loparnik

Kuhinja, ki je obenem tudi dnevna soba, je še najvarnejši prostor v hiši, vendar blizu podkletenega dela, ki se že dlje časa podira, zato je nevarnost, da se bo porušila vsa hiša.

Ela Sever si niti z zemljo ne more kaj dosti pomagati, saj imajo toliko, da komajda preživijo. Sin išče službo, a je ne more dobiti, zato se preživlja s priložnostnimi deli.

Ob vsem tem pa doživljajo še drugo tragedijo. Osebnost. Zaradi podirajoče se hiše se je hčerka morala odseliti v sosednjo vas. Prišla je iz dežja pod kap. Ne ži-

Ze pred leti se je podrla ena od zunanjih sten na hiši Severjevih. Vse do danes je hiša ostala takšna. Severjevi si s svojim denarjem ne zmorejo popraviti te ruševine. Nevarnost, da se poruši še kakšna stena, pa je velika.

Ni je sobe v hiši Severjevih, ki ne bi imela razpokanega stropa ali sten. V takšnih razmerah živijo iz dneva v dan. Tudi pozimi, ko iz vsake špranje brije mraz.

Mirko Baligač — starosta radioamaterjev

Kot mladinski funkcionar je bil leta 1948 kadrovan v JLA v enoto zveze, kjer se je izučil telegrafije.

Od takrat s ukvarja z radioamaterstvom. Bil je med ustanovitelji Radiokluba v Murški Soboti, na njegovo pobudo pa je bila v Lipovcih ustanovljena sekcija soboškega kluba. Gre za starosta radioamaterjev Mirka Baligača, kmeta iz Lipovec, ki praznuje 60-letnico.

Po njegovi zaslugi je znak lipovske sekcije soboškega radiokluba YU 3 DWR znan na vseh celinah sveta. Mirko Baligač, ki je najprej začel sodelovati s številnimi radioamaterji iz Českoslovaške, ima prijatelje po vsem svetu. O tem se lahko prepriča vsakdo, ki ga obišče v njegovi »rezidenca« — sprejemno-oddajni postaji v gasilskem domu v Lipovcih. Žal postaja tre-

nutno ne deluje zaradi okvare oddajnika in antenskih sistemov, kar pa bodo po zagotovitvi soboškega radio kluba kmalu tudi uredili. Tega si Mirko tudi vroče želi, saj je postaja drugi dom, v kateri preživlja ure in ure. Je namreč s srečem, dušo in telesom radioamater, ki brez tega ne more in ne more, pa četudi trpi kmetija. Vesel je, da se je z radioamaterstvom začel ukvarjati tudi sin Mirko. Zeli pa si, da bi se s to dejavnostjo ukvarjalo več mladih, ki bi jim lahko z izkušnjami veliko pomagal. Za svoje neumorno delo v radioamaterstvu bo Mirko Baligač ob letosnjem praznovanju 40-letnice Radiokluba Murška Sobotica prejel najvišje republiško priznanje zlato plaketo Zveze radioamaterjev Slovenije. Sicer pa je v svojem dolgoletnem delovanju prejel številna priznanja in plakete, med drugimi zlato plaketo v

okviru akcije Nič nas ne sme presenetiti, ki jo je dobil v Sabcu, priznanje ob 200-letnici rojstva Vu-

ka Karadžića in priznanje Oslobojilne fronte.

Feri Maučec

Mirko Baligač na sprejemno-oddajni postaji v Lipovcih.

Foto: F. Maučec

ATTILA BARTAKOVIČ — PREDSEDNIK MONOŠTRSKIH PIONIRJEV

Posebni programi za pionirje slovenske in nemške narodnosti

V začetku šolskega leta 1988/89 je prišlo do sprememb v vodstvu mestne pionirske organizacije v Monoštru. Za predsednika predsedstva je bil izvoljen porabski Slovenec Attila Bartakovič. Njegova naloga je, da skrbi za dejavnost 1500 pionirjev z 10 osnovnih šol iz Monoštra in okolice.

Kot vemo je Madžarska v zadnjem obdobju država velikih sprememb. To pa se čuti v delovanju pionirske organizacije. »Res je tako. Tudi v naših vrstah je bila nekakšna kriza. Nujna je obnova, ki nas bo potegnila iz te monotonoosti. Potrebno bo pripraviti takšne programe, ki bodo za otroke resnično zanimivi, tako da se bodo vanje z veseljem

vodijo mentorji, navadno mladi učitelji.

»Enkrat mesečno se dobimo. Takrat sprejemamo program, ki ga potem posamezne čete izvajajo. Se pa ti programi razlikujejo od šole do šole, odvisno od njihovih potreb, želja, možnosti in tradicije. Nekatere šole so namreč specializirane za ene ali druge aktivnosti.« je povedal predsednik pionirjev.

In kaj vse so pionirji počeli v zadnjem času? Predvsem so organizirali različna tekmovanja in srečanja. »Ker sem sam po narodnosti Slovenec, sem pri sestavljanju programov mislil tudi na to, da imamo pri nas pionirje, ki so tako slovenske kot nemške narodnosti. Zato smo organizirali in bomo še naprej organizirali tudi takšne posebne programe. Tako smo imeli že tekmovanje v recitiranju pa srečanje folklornih skupin, ki smo ga poimenovali Z roko v roki. Na tem srečanju so nastopile tudi skupine iz Avstrije in Jugoslavije, iz Železne županije, pa tudi skupine iz Porabja in Hrvaškega Židanja ter Petrovega Sela, torej tudi skupine Hrvatov, ki žive pri nas.«

Vse pa tudi ne poteka tako, kot so si pionirji zastavili. Spremembe se predvidevajo tudi v sami organiziranosti, tako naj ne bi bili več vključeni znotraj KISZ-a (madžarske komunistične organizacije), ampak bodo postali samostojni. Vse manj je tudi denarja za njihovo dejavnost. Za zdaj si pomagajo tako, da si pri posameznih akcijah iščejo sponzorje. Problem se pojavlja tudi pri organiziranju poletnih taborov. Eden od njih poteka vsako leto tudi v Števanovcih. Udeležujejo pa se ga predvsem tisti pionirji, ki so predvideni za vodstvene funkcije v svojih četah.

»Upajmo, da se bodo stvari izboljšale, predvsem pa da bodo mladi lahko počeli resnično tisto, kar jih zanima in razveseljuje, je končal Attila Bartakovič.

Silva Eöry

Attila Bartakovič

vključevali. Samim pionirjem bo potrebno prepustiti več možnosti za lastne ideje in omogočiti uveljavljanje njihovih pobud. Vsi, ki se ukvarjamo z organiziranjem pionirskih aktivnosti, pa bomo morali bolj poprijeti za delo.« je razmišljal Attila Bartakovič.

V madžarsko pionirsko organizacijo so vključeni učenci od 4. do 8. razreda osnovne šole, vendar pa je vodstvo pionirske organizacije odgovorno tudi za ciberno, torej tudi učence nižjih razredov osemletke. Vsaka šola ima svojo pionirsko četo, ki jo

RADENCI

Noč, ki se je zavlekla v jutro

Minila je še ena velika veselica. Radenska noč je ena od številnih, ki zadnja leta poplavlja Pomurje. No roko na srce, gre za privedite, ki ima verjetno najdaljšo tradicijo pri tovrstnih zabavnoglasbenih prireditvah. Res je, da je imela v svoji zgodovini nekaj kriz in padcev, toda letos je vsekakor uspela — če merimo uspeh s številom obiskovalcev in radovednežev.

K tako številni udeležbi je vsekakor pripomogla pevka Neda Ukraden, ki je z ansamblom Magnet navduševala vse v Radencih.

D. L.

Foto: R. Bakračević

V Serdici so pripravili vaške igre, na katerih so bili tekmovalci iz okoliških vasi. Najprej so prikazali kmečka opravila, potem pa tekmovali v različnih veščinah, npr. streljanju s fračo, prebiranju fižola, hoji po deskah. Poveslili so se lahko tudi ob pravih domačih dobrotah in bilo je pravo kmečko praznovanje.

N. JUHNOV

DENARNO BLAGOVNA LOTERIJA

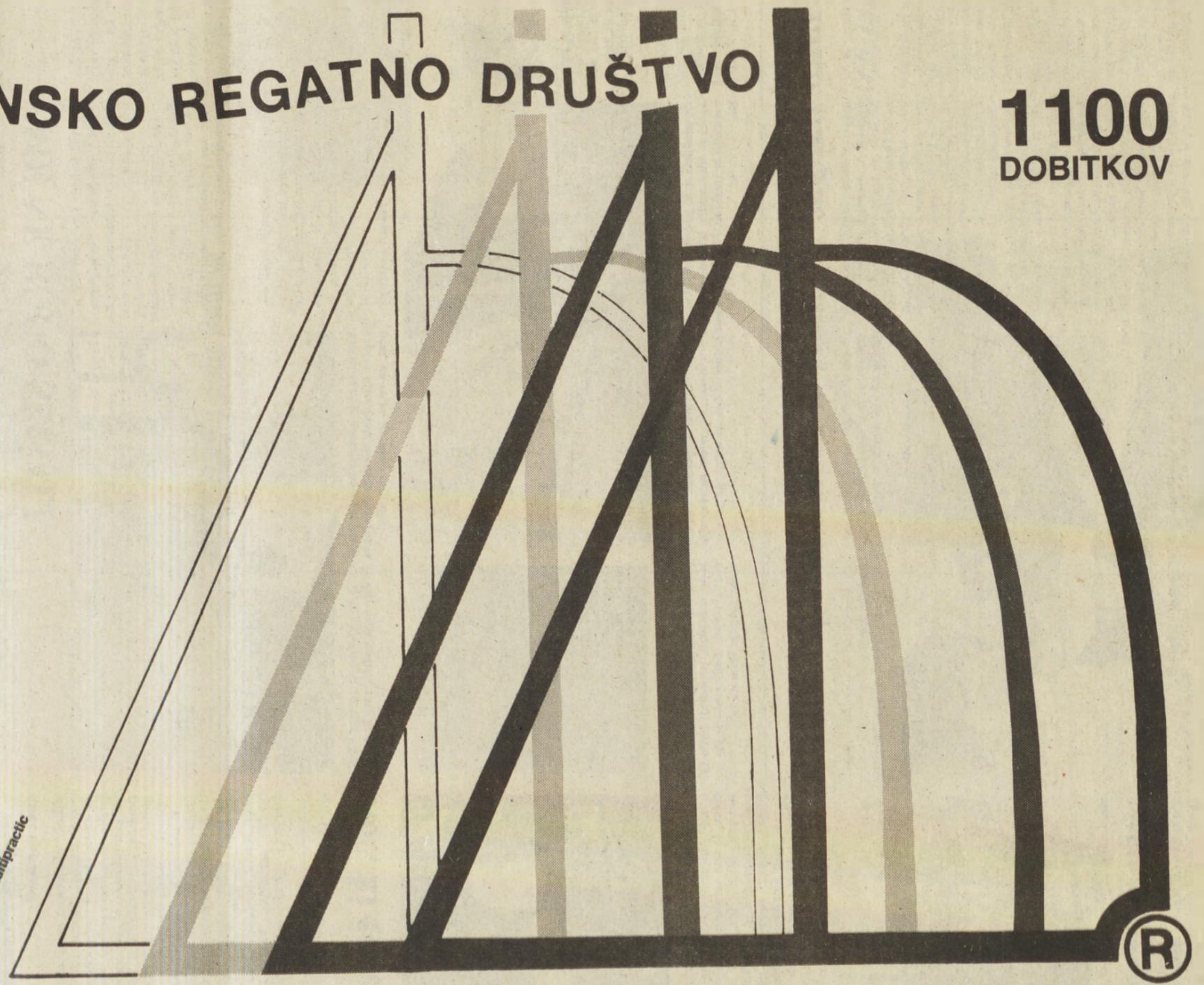
VESTNIK, 27. JULIJ 1989

PRVI DOBITEK
ŠTIRI MILIJARDE
(400 STARIH MILIJARD)

TRANSOCEANSKO REGATNO DRUŠTVO

1100
DOBITKOV

- 1 dobitek 3.000.000.000.-
- 18 dobitkov po 500.000.000.-
- 30 dobitkov po 300.000.000.-
- 8 dobitkov, avtomobil CBX 16 RS
- 2 dobitka, potovanje s turist. agenc.
- 100 dobitkov, videorekorder
- 100 dobitkov, barvni televizor
- 60 dobitkov, jadralna deska
- 60 dobitkov, pralni stroj
- 60 dobitkov, pomivalni stroj
- 60 dobitkov, hladilna omara
- 500 dobitkov, štedilnik
- 500 dobitkov, multipraktic

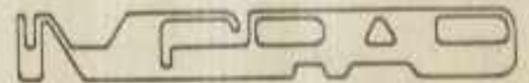

CENA SREČKE: 50 000 din
ŽREBANJE 26. AVGUSTA 1989 V PORTOROŽU

SREČKE BODO V PRODAJI OD 1. JULIJA DALJE

SPONZORJI:
gorenje

 CIMOS KOPER

YACOMa

TIGAR - HARPER - NI - LIBRARI - SANZINI

KASAŠKI ŠPORT

Nov kakovosten rod dveletnikov

Za nami je polovica letošnje kasaške sezone. Ljutomerski kasašci, ki so lani izgubili primat najboljšega kluba v Sloveniji, ki so ga imeli ves čas po vojni in še prej, se tudi letos niso uspeli prebiti na najvišje mesto. Vzrokov zato je več. Gre za menjavo generacije in dejstvo, da Marko Slavič iz Ključarovec, ki je glavni rejec kasaških konj, tokrat nima toliko dirkalnih konjev kot prejšnja leta. Kljub temu pa so ljubomerski kasašci letos že dosegli 14 zmag, kar pomeni četrtno vseh zmag na konjeniških prireditvah v Sloveniji in da se stanje zboljšuje. Zopet je bil najuspešnejši voznik Marko Slavič mlajši iz Ključarovec, ki je dosegel 6 zmag in je tudi najuspešnejši vozač v Sloveniji. Tekmoval je s petimi konji, od tega z dvema kasaščema iz lastnega hleva, Atiko MS in Duhanom MS, ter z Lambreto (Klemenčič, Murska Sobota), Coradevilom (Sack, Zagreb) in Fürstom (Krušič, Ljubljana). Duhan MS (Marko Slavič) pa je poleg ene zmage na dirki v Ljubljani dosegel še eno drugo mesto in najboljši čas kot jugoslovanski kasač 1:17,0; boljši je bil le uvoženi Madau iz Ljubljane. Slavič pa je dosegel dve zmagi z Atiko MS. Poleg Marka so zmagali še Grantaša s Palestro, dvakrat, ter Sagaj z Amilo, Slana s Frufrujem, Kokalj z Letjo, Miholič z Venko, Franc Jureš z Aškem in Slavko Jureš s Perzejem. Gre za nekatera nova imena, ki še niso znana v kasa-

škem športu. Od drugih voznikov velja omeniti še druga, tretja in četrta mesta Hanžekoviča, Puharja, Osterca, Sršena. Zlasti pa je razveseljivo, da so od 14 zmag polovico dosegli dveletniki, kar pomeni, da imamo kakovosten naraščaj, ki se bo lahko uveljavil v naslednjih letih.

V prvi polovici letošnjega leta

Konji iz hleva Marka Slaviča iz Ključarovec so na dirkah Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni doslej poželi veliko uspehov. Bo tako tudi letos?

je bilo v Sloveniji in na Hrvaškem 11 dirkalnih dni, medtem ko bo v drugi polovici leta še 8 dirk. Od teh velja posebej omeniti jugoslovanski kasaški derbi, ki bo 13. avgusta v Ljubljani. Na njem bo nastopil tudi Marko

Slavič z Duhanom, ki je eden od favoritov. Na kvalifikacijski dirki je bil sicer šele tretji, vendar pa je na derbiju pričakovati boljšo uvrstitev. Prav tako v Ljubljani bo 10. septembra jugoslovanski kasaški maraton, spominska dirka maršala Tita pa na Brdu (3. septembra). Za ljubitelje kasaškega športa v Pomurju pa bo gotovo zanimiva mednarodna

MNTL — zahod

Končna lestvica				
Industriogradnja	18	17	1	124:38 34
SOBOTA	18	13	5	104:58 26
Čobojpromet	18	12	6	91:71 24
Parizan	18	10	8	92:70 20
Manbor	18	10	8	88:74 28
Vitez	18	9	9	77:85 18
Ilirija	18	7	11	76:86 14
Mundus	18	5	13	62:100 10
Kočevje	18	4	14	40:122 8
Kvarner	18	3	15	56:106 6

II. RRL — vzhod — moški

Končna lestvica				
Aero Celje	18	15	1	2 492:404 31
Ormaž	18	14	0	4 452:352 28
Branik (-1)	18	11	1	6 397:373 22
V. Nedelja	18	10	1	9 430:416 21
Drava	18	8	1	9 430:416 17
KROG	18	7	2	9 381:404 16
RADGONA	18	7	0	11 390:347 14
Sempeter	18	6	1	11 409:437 13
Šoštanj (-1)	18	6	1	11 375:412 12
TOKO (-1)	18	2	0	16 345:475 3

— MALI NOGOMET —

Turnir v Vanči vasi

Klub malega nogometa Vanča vas prireja v nedeljo, 30. julija 1989, ob 8. uri v Vanči vasi turnir v malem nogometu. Prve štiri ekipe bodo nagradili. Zrebanje ekip bo v petek, 28. julija, ob 21. uri v vaškem domu v Vanči vasi.

ŠPORTNI OBRAZI

Dragan Djuričić — tekač super maratona

Super maraton je atletska disciplina, ki zahteva od tekača veliko vzdržljivosti, zato je potrebno tudi veliko in načrtno trenirati. Zato se za to disciplino odločajo redki te-

ga prilagodil in začel redno trenirati ter se udeleževati tekmovanj. Tekel je na državnem prvenstvu v malem maratonu na 21 km v Novem mestu, lani se je prvič preizkusil na velikem maratonu treh src v Radencih (42 km) in zasedel deveto mesto, nato je nastopil na Jasinem maratonu v Varaždinu. Lani je tudi prvič sodeloval na maratonu v Zagrebu in na 60 km zasedel četrto mesto. Potem pa se je odločil za super maraton — tek na 100 km, najprej v Varaždinu, kjer je v mednarodni konkurenci zasedel osmo mesto in bil najbolje uvrščeni tekmovalac iz Slovenije. Velika preizkušnja zanj je bilo mednarodno prvenstvo v super maratonu na 100 km v švicarskem Bilu, kjer je sodelovalo štiri tisoč tekačev, v svoji kategoriji je zasedel sedemnajsto mesto in najboljšo uvrstitev med šestimi tekači iz Slovenije. Za njegovo športno udejstvovanje imajo v delovni organizaciji Beltinka razumevanje in ga tudi materialno podpirajo. Poleg Beltinke so mu omogočili sodelovanje na raznih tekmovanjih še Planika iz Turnišča, Pletilstvo Prosenjakovič, SGP Pomurje iz Murske Sobotice, ABC Pomurka, OZTK in OSS Murska Sobota. Letos ga čakajo še nekatera pomembna tekmovanja. Konec tega meseca je povabljen na Poljsko na maraton veteranov na 40 km, a se ga ne bo udeležil zaradi pomanjkanja denarja. Pripravljiva pa se na mednarodno tekmovanje, ki bo septembra na Češkoslavaškem, in na mednarodni super maraton na 100 km, ki bo 26. novembra na Dunaju. Želi si, da bi na teh dveh pomembnih tekmovanjih dosegel solidne uvrstitve.

kači. Med temi je devetindvajsetletni Dragan Djuričić, doma iz Krupnja pri Beogradu, zaposlen v tovarni Beltinke v Beltincih kot navijač že pet let. Gre za vztrajnega tekača, ki ga tudi lahko pogosto srečujemo na naših cestah, ko si nabira potrebne moči.

Dragan Djuričić se je najprej preizkušal v nogometu in nekaj časa igral v mladinskem moštvu NK Bratstvo iz Krupnja. Po vojaščini se je v Beogradu dve leti ukvarjal z borbenimi veščinami. Po prihodu v Beltince pred šestimi leti je bil nekaj časa pri NK Beltinka, nato pa se odločil za tek. Skupaj z nekaterimi člani delovnega kolektiva Beltinka iz Beltincev se je pred tremi leti prvič udeležil tekaške maratona treh src v Radencih in v trinskem teku na 10 km dosegel solidno uvrstitev. To je bilo spodbudo za tek. Od našega znanega maratona Franja Mihaliča je dobil program treniranja, si

F. Maučec

Predstavljamo vam

NK Serdica — ob jubileju dvojni uspeh

Nogometni klub Serdica, ki je bil na pobudo mladinskega aktiva leta 1974 med prvimi ustanovljen v krajevni skupnosti Rogašovci, praznuje letos 15-letnico delovanja. Ob tem jubileju so dosegli dvojni uspeh. Člansko moštvo je postalo prvak v drugi medobčinski nogometni ligi in se uvrstilo v višje tekmovanje, zgradili pa so si tudi novo nogometno igrišče. Zelo so veseli, da so prvič uvrstili v prvo medobčinsko nogometno ligo Murska Sobota, za kar so zaslužni vsi igralci na čelu s trenerjem Vilijem Mohapom, k uspehu pa jim je veliko pripomogel tudi bivši igralec Mure Konstantin Friedreich, ki je vnesel v moštvo precej svežine. Uspeh nogometne Serdice je toliko pomembnejši, ker niso imeli lastnega igrišča in so morali vse tekme odigrati zunaj domačega kraja. Zato so se lani lotili gradnje igrišča, v glavnem sami, saj so večino fizičnih del opravili prostovoljno (okrog 850 delovnih ur). Največ sredstev so prispevali občani krajevne skupnosti s prostovoljnimi prispevki, nekaj pa sta primaknili tudi TKS Murska Sobota in KS Rogašovci. Igrišče je v sklepnih fazah gradnje in ga bodo predali namenu avgusta, ko bodo tudi proslavili 15-letnico kluba. Njihova največja želja je, da bi se moštvo obdržalo v prvi medobčinski ligi. Upajo, da jim bo to s prizadevnim delom uspelo, zlasti še, ker bodo lahko igrali tekme tudi doma.

F. Maučec

Nogometni klub Serdica, prvaki druge medobčinske nogometne lige Murska Sobota. Stojijo od leve: Fridrih Marič, Jože Jud, Edvard Gomboc, Zdenko Buček, Drago Janič, Franc Rogič, Vili Mohab (trener) in Karel Horvat (predsednik). Čepijo: Milan Zorjan, Anton Skledar, Jože Jančar, Janez Jauk, Marjan Skledar in Karel Marič. Manjkajo: Konstantin Friedreich, Drago Skledar, Miodrag Korčulanin, Stefan Skledar, Stanko Kuzmič in Stanko Čurman.

F. Maučec

Osebni rekord Špurja v ZR Nemčiji

Člani AK Pomurje iz Murske Sobotice so se udeležili okrogne atletskega tekmovanja v Ingolstadt, kamor jih je povabil tamkajšnji športni kolektiv TSV Ingolstadt. Najuspešnejši med pomurskimi atleti je bil Damjan Špur; v teku na 100 metrov je zmagal in z rezultatom 10,89 postavil osebni rekord. To je hkrati drugi pomurski atlet, ki je tekel hitreje od 11 sekund na 100 m. Rekord iz leta 1985 ima še vedno Šifnar (10,76). Šabjan je tekel na 100 m 11,34, Žilavec 11,91 in Šterman 12,07.

T.E.

— KOLESTARSTVO —

Hajdinjak drugi v Avstriji

Kolesarja Pomurja iz Beltincev, Hajdinjak in Šooš, sta se udeležila dveh dirk v Avstriji in se lepo odrezala v konkurenci mlajših mladincev. V Paldauu je bil Hajdinjak peti, Šooš pa deseti. V Egersdorfu pri Gradcu pa je bil Hajdinjak drugi, Šooš pa dvajseti.

— ŠPORTNI RIBOLOV —

Ratnik ribiški car

V Gradišču je bilo tekmovanje v športnem ribolovu, ki ga je pripravila Ribiška družina Gornja Radgona, sekcija Tišina — za ribiškega carja 89. Med 40 ribiči z obeh strani reke Mure je bil najsrečnejši Boris Ratnik iz Tropovec, ujel je babuško in postal ribiški car. Sicer pa je med posamezniki zmagal Drago Grah pred Andrejem Vrečo in Dragom Merčnjakom. Najboljši so dobili praktična darila.

frku

— ROKOMET —

Med strelci Merčnik prvi, Meolic drugi

S pripravami na novo tekmovalno sezono začenjajo te dni tudi rokometarji. Bakovčani, ki bodo tokrat edini pomurski predstavnik v prvi republiški ligi, saj so rokometarje Polane izpadle, začnejo s pripravami 31. julija pod vodstvom trenerja Zorana Antolina. Vadili bodo petkrat tedensko, predvidene pa imajo tudi enotedenske skupne priprave od 25. avgusta do 1. septembra. V prestopnem roku v ekipi Bakovec ni bilo bistvenih sprememb. Z aktivnim igranjem je prenehal Smodiš, ki bo odslej trener mladinske ekipe. Moštvo sta okrepila Rade Petek (Zrinski Čakovec) in Dušan Titari, ki se je po enoletnem nastopanju v Krogu zopet vrnil v matični klub. Iz vojske se vračajo Jože Buzeti (jeseni) ter Žugej in Lovenjak (spomladi). V člansko ekipo pa nameravajo vključiti tudi nekatere mladince: Meolica, Boruta Buzetija in Štefanca. V prvem kolu tekmovanja v novi sezoni, ki se začne 16. septembra, gostujejo Bakovčani pri Jadranu. Želijo si, da bi ponovili lanskoletno uvrstitev, to je sedmo mesto, ali pa še zasedli kakšno mesto višje.

Pomurski ligaši v drugi republiški moški ligi, Krog, Radgona in Toko iz Črenšovec, se v minuli sezoni niso najbolje odrezali, saj je Krog zasedel šesto, Radgona sedmo in Toko zadnje mesto. Izkazali pa so se pomurski strelci v drugi republiški ligi, saj je Radgončan Merčnik na prvem mestu s 128 goli, Meolic iz Kroga je drugi s 125, Šernek iz Črenšovec pa s 105 goli četrti. V novi tekmovalni sezoni, ki se začenja 16. septembra, bodo sodelovali Krog, Radgona in novinec — Mladinec iz Murskih Črnc. Kot smo zvedeli, pa ne nameravajo več tekmovati rokometarji Toka iz Črenšovec. Že v prvem kolu je na sporedu pomurski derbi med Krogom in Radgono, medtem ko mora Mladinec v Veliko Nedeljo.

F. Maučec

— KAJAKAŠTVO —

Kdo bo tokrat najhitrejši?

V organizaciji Brodarskega društva Bistrica bo to nedeljo na Muri tradicionalno medrepubliško tekmovanje kajakašev in kanuistov v spuštu od mostu Dokležovje—Veržej do mostu Razkrižje—Srednja Bistrica. Proga bo dolga okrog 8 kilometrov, tako da jo bodo lahko boljši tekmovalci — pričakujejo jih med 60 in 80 — lahko privesali v manj kot 20 minutah. Obiskovalci jih bodo lahko pozdravljali in spodbujali na cilju predvidoma okrog 12.30. Lani je bil najhitrejši kajakaš Armatović iz Bosne in Hercegovine pred Vargo iz Kroga. Kako bo letos, pa bo torej pokazala nedeljska tekma. Med tekmovalci iz Kroga so trenutno v zelo dobri formi predvsem mladinci in dvojica Vereš—Marič, Bistričani pa bodo »najmočnejši« v pionirski konkurenci.

-aj

— JADRALNO LETENJE —

PFEIFER DEVETI

V Subotici je bilo letošnje državno prvenstvo v jadrlnem letenju. Med najboljšimi jadrlnimi piloti sta tekmovala tudi člana Aerokluba Murska Sobota Vlado Pfeifer in Janez Kramberger ter bila glede na možnosti solidna. Lep uspeh je dosegel zlasti Pfeifer, ki je v skupni uvrstitvi zasedel deveto mesto (s 5936 točkami) in tako izboljšal uvrstitev z republiškega prvenstva v Murski Soboti, kjer je bil enajsti. Kramberger pa je s 4405 točkami pristal na štirindvajsetem mestu (na republiškem tekmovanju je bil devetnajsti).

Plavalni tečaj v Radencih

ZTKO Gornja Radgona organizira v okviru akcije Naučimo se plavati v času od 26. 7. do 4. 8. 1989 plavalni tečaj za predšolske in šolske otroke. Bo na poletnem kopalisku v Radencih vsak dan od 9.30 do 12.00. Prijave zbirajo na ZTKO Gornja Radgona.

NOGOMET

Mura z Vozili, Nafta z Beltinko

Prestopni rok za nogometarje je potekel, s tem pa so tudi mimo uganjanja med ljubitelji nogometa. Pri soboški Muri so izdali izpisnice kar devetim igralcem: Mertuku, Jančarju, Gaborju, Kreslinu, Konstatinu in Jožetu Cenerju, Branku Baranji, Balantiču in Kralju. Muro pa bodo v novi sezoni okrepili: Gorza in Črnko (Dokležovje), Forjan (Bratonce), Belec (Veržej), Semrl (Apače) in Lesjak (Tišina). Mura je v ponedeljek začela s pripravami na novo tekmovalno sezono pod vodstvom trenerja Zorana Cirkvenčiča. V prvem kolu novega prvenstva v slovenski nogometni ligi, ki se začne 27. avgusta, igra Mura doma z Vozili iz Nove Gorice.

Lendavsko Nafto sta v prestopnem roku zapustila Šarkezi in Žalik, prišli pa so: Šebjan (Dobrovnik), Hozjan (Hotiza) in Toth (Mladost). Nafta je že začela s pripravami za novo sezono pod vodstvom trenerja Jožeta Pala. S pripravami so začeli tudi nogometarji Beltinke iz Beltincev, ki so novi član druge republiške nogometne lige vzhod, pod vodstvom trenerja Ivana Maučeca. Beltinko so ligo vzhod, pod vodstvom trenerja Ivana Maučeca. Beltinko so okrepili: Merrich, Jančar in Balantič (Mura), Jona (Bratonce), Sklaruz (Odranci), Maučec (Bakovec) ter Dusan in Godina (Bistrica). Prvenstvo v drugi republiški nogometni ligi se začne 3. septembra. Žreb je odločil, da se že v prvem kolu srečata v Lendavi davni pomurska ligaša Nafta in Beltinka. Sicer pa se že 9. avgusta začne tekmovanje za lokalni Nogometni zvez Slovenije. V prvem kolu igrajo Nafta z Muro in Drava z Beltinko.

F.M.

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: Martin Vinčec

Leto XXV

Murska Sobota, dne 27. julij 1989

Št.: 21

146. Odlok o lokacijskem načrtu za koaksialni telefonski kabel Lendava—Lipovci preko Dobrovnika

147. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o poslovnem času v občini Lendava

148. Sklep o uvedbi krajevnega samoprispjevka za krajevno skupnost Dolga vas

146

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84) ter 267. člena statuta občine Lendava (Ur. objave št. pomurskih občin št. 37/81 in 9/86) je Skupščina občine Lendava na seji zбора združenega dela in zбора krajevnih skupnosti dne 13. 7. 1989 sprejela

ODLOK

O LOKACIJSKEM NAČRTU ZA KOAKSIALNI TELEFONSKI KABEL LENDAVA—LIPOVCI PREKO DOBROVNIKA

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Sprejme se lokacijski načrt za koaksialni telefonski kabel Lendava—Lipovci preko Dobrovnika, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota pod št. 9/88-LN/LE.

2. člen

Sestavna dela lokacijskega načrta sta:

1. Tekstualni del:

- usmeritve iz dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Lendava in Murska Sobota
- prostorski pogoji za realizacijo planskih odločitev
- usmeritve po posameznih področjih
- osnove za parcelacijo
- ocena stroškov za izvedbo načrta
- etapnost izvajanja
- soglasja pristojnih organov in organizacij

2. Grafični del:

- prikaz širšega območja
- kopija katasterskega načrta
- zakoličbena situacija trase kabiovoda
- zbirna situacija komunalnih vodov in naprav

II. MEJA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

3. člen

Glavni kabel v dolžini ca. 30 km poteka po sledeči trasi:

— iz vozliščne avtomatske telefonske centrale VAT—Lendava po Partizanski ulici v Lendavi — na zahodni strani magistralne ceste št. M-10/1

— ob opuščeni trasi železniške proge

— naselje Dolga vas

— lom v trasi kabla ter potek ob regionalni cesti št. R-357 (M. Sobota—Dobrovnik—Lendava)

— potek trase kabla na jugozahodnem delu omenjene ceste preko naselij Mostje, Genterovci, Kamovci in Žitkovci

— v naselju Dobrovnik odcep za KATC—Dobrovnik

— lom v trasi kabla proti jugozahodu

— ob jugovzhodni strani magistralne ceste Dobrovnik—Turnišče

— v naselju Turnišče odcep po KATC Turnišče

— prečkanje regionalne ceste št. R-358 (Renkovci—Turnišče—

Črenšovci—Razkrižje), na severozahodni strani

— pred naseljem Črenšovci odcep z glavnega voda, do KATC—

Črenšovci na severovzhodni strani magistralne ceste št. M 10/1

— ob magistralni cesti v naselju Odranci vse do naselja Beltinci

Celotna trasa je prikazana v merilu M 1:5000

III. PROSTORSKI POGOJI ZA REALIZACIJO

4. člen

Koaksialni telefonski kabel je v celoti vkopan v zemljo, minimalno 0,80 m pod koto terena.

Kapaciteta sistema medkrajevne povezave je 480 kablov.

5. člen

Pri vseh križanjih in približevanju k obstoječim komunalnim napravam je potrebno upoštevati pogoje, ki jih določijo upravljalci komunalnih naprav in drugi soglasodajalci k lokacijskemu načrtu.

Upravljalci obstoječih komunalnih naprav lahko v času gradnje stalno ali občasno nadzorujejo delo izvajalcev.

6. člen

Teren za polaganje voda se pripravi v širini 3,0 do 5,0 m, odvisno od globine polaganja.

Na kmetijsko-obdelovalnih površinah se najprej odstrani vrhnji sloj — humus, katerega se v času gradnje deponira in se ga uporabi za vrhnji sloj pri zasipavanju.

IV. KONČNE DOLOČBE

7. člen

Vse posege, ki bodo nastali kot posledica izgradnje medkrajevne telefonske povezave je dolžan investitor izvesti oz. sanirati, zemljišče vzpostaviti v prvotno stanje najkasneje en mesec po položitvi voda. Investitor mora pridobiti ustrezna soglasja od lastnikov zemljišč, kateri morajo biti tudi pravočasno in na primeren način, vendar najmanj 30 dni pred pričetkom del, seznanjeni o predvidenih posegih.

8. člen

Realizacija celotnega lokacijskega načrta je predvidena v dveh fazah:

— I. faza — izgradnja primarnega koaksialnega kabla

— II. faza — izgradnja priključkov

9. člen

Na kritičnih mestih, kjer trasa zaradi razmer na terenu, bližine drugih objektov in naprav ni v skladu s podanimi pogoji soglasodajalcev, je obvezno na terenu ugotoviti dejanski odmik telefonskega koaksialnega kabla od obstoječih komunalnih objektov in naprav ter ostalih infrastrukturnih vodov in skupaj s soglasodajalci sprejeti optimalno rešitev, ki ne prizadene drugega varovalnega območja.

10. člen

Lokacijski načrt je stalno na vpogled občanom, organom, organizacijam in skupnostim pri občinskem upravnem organu — oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve.

11. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka vrši uprava inšpekcijskih služb občin Pomurja.

12. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 352-2/89

Datum: 27. 6. 1989

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Rudolf LEINER, l. r.

147

Na podlagi 72. člena zakona o delovnih razmerjih (Uradni list SRS, št. 24/83, 5/86 in 18/88) 15. člena zakona o blagovnem prometu (Uradni list SRS, št. 21/77), ter 265. člena statuta Skupščine občine Lendava (Uradne objave št. 37/81) je Skupščina občine Lendava na

ODLOK O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ODLOKA O POSLOV- NEM ČASU V OBČINI LENDA VA

1. člen

Drugi odstavek 12. člena odloka o poslovnem času v občini Lenda va (Ur. objave št. 10/85) se spremeni tako, da se glasi:

Nosilec preskrbe z naftnimi derivati je dolžan v turistični sezoni določiti vsaj eno dežurno prodajalno naftnih derivatov v občini Lenda va s podaljšanim poslovnim časom in sicer med tednom od 5. do 22. ure, ob nedeljah pa od 8. do 18. ure.

2. člen

13. člen se spremeni tako, da se glasi:
Prodajalne tobačnih izdelkov, poštinih in taksnih vrednotic, časopisov in revij pričnejo z delom med 7. in 9. uro ter končajo med 15. in 18. uro, v soboto pa končajo med 12. in 18. uro.

3. člen

18. člen se spremeni tako, da se glasi:
Gostinski obrati določijo poslovni čas:
— restavracije s prenočišči: začetek med 6. in 12. uro, konec pa med 22. in 2. uro, ob petkih in sobotah pa najkasneje do 4. ure,
— gostilne in okrepčevalnice: začetek med 6. in 9. uro, konec pa med 22. in 24. uro,
— kavarne: začetek med 12. in 20. uro, konec pa med 24. in 4. uro,
— slaščičarne: začetek med 6. in 9. uro, konec pa med 20. in 22. uro,
— okrepčevalnice v sklopu trgovin:

a) začetek in konec se prilagodi obratovanju prodajaln oziroma b) začetek med 7. in 9. uro, konec pa med 18. in 20. uro, razen v naseljih, kjer ni drugega gostinskega obrata.
Gostinski obrati lahko ob prigrasitvi javne prireditve poslujejo v podaljšanem poslovnem času do 2. ur.
Ko je moten javni red in mir, Izvršni svet lahko določi, da je poslovni čas gostinskega obrata krajši, kot je navedeno v tem členu.

4. člen

V 19. členu se črta tretji odstavek.

5. člen

22. člen se spremeni tako, da se glasi:
Poslovni čas za opravljanje gostinskih storitev izven poslovnih prostorov ob raznih prireditvah, razstavah, proslavah in ob drugih priložnostih, se določi ob prigrasitvi prireditve.

6. člen

V 27. členu se drugi stavek spremeni tako, da se glasi:
Razpored dežurnih mehaničnih obratovalnic se določi z dogovorom med družbenimi avtoservisi in sekcijo avtoremontnih obratovalnic pri Obrtnem združenju Lenda va ter IS Občine Lenda va.

7. člen

V 30. členu se znesek »500 din« nadomesti z zneskom 50.000.— din, beseda »objavljenega« pa se nadomesti z besedo izobešenega.

8. člen

V prvem odstavku 31. člena se zneska »od 3.000 do 30.000 din« nadomestita z zneskoma od 300.000 do 3.000.000 din.
V drugem odstavku se zneska »od 500 do 3.000 din« nadomestita z zneskoma od 50.000 do 300.000 din.

9. člen

32. člen se spremeni tako, da se glasi:
Z denarno kaznijo od 50.000 do 2.000.000 din se kaznuje za prekršek samostojni obrtnik, ki stori prekršek iz 31. člena tega odloka.

10. člen

V prvem odstavku 33. člena se zneska »Od 3.000 do 20.000 din« nadomestita z zneskoma od 500.000 do 3.000.000 din.
V drugem odstavku se zneska »od 500 do 5.000 din« nadomestita z zneskoma od 50.000 do 500.000 din.

11. člen

V 34. členu se zneska »od 1.000 do 30.000 din« nadomestita z zneskoma od 100.000 do 3.000.000 din.

12. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občine Pomurja.
Številka: 307-1/89-3
Lenda va, dne 13. 7. 1989

Predsednik
Skupščine občine Lenda va
Rudolf LEINER

Na podlagi 3. člena Zakona o samoprispevku (Uradni list SRS, št. 35/85) ter izida glasovanja na referendumu z dne 9. 7. 1989 je Skupščina krajevnih skupnosti Dolga vas, na seji, dne 11. 7. 1989 sprejela

SKLEP O UVEDBI KRAJEVNEGA SAMOPRISPEVKA ZA KRAJEVNO SKUPNOST DOLGA VAS

1. člen

Na podlagi odločitve delovnih ljudi in občanov na referendumu, dne 9. 7. 1989 se uvede krajevni samoprispevek za območje KS Dolga vas za financiranje naslednjih programov:

- za izgradnjo sekundarnega telefonskega omrežja;
- za izgradnjo slačilnice ob novem nogometnem igrišču;
- za notranjo adaptacijo vaškega doma;
- za asfaltiranje treh odsekov vaških poti;
- za izgradnjo odvoda meteorne vode ob glavni cesti Lenda va — državna meja na območju naselja;
- za izgradnjo odvodov meteorne vode z betonskimi koriti v va si;

2. člen

Krajevni samoprispevek se uvede za dobo 5 let in sicer od 1. 8. 1989 do 31. 8. 1994.

3. člen

Zavezanci za plačevanje krajevnega samoprispevka so delovni ljudje in občani, ki imajo stalno prebivališče na območju KS Dolga vas v naslednji višini:

1. v denarju:
- 2 % od netto OD zaposlenih;
 - 2 % od pokojnin;
 - 2 % od katastrskega dohodka;
 - 2 % od netto osebnega dohodka oseb, ki opravljajo obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti;
 - 2 % od letno od povprečnega OD v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini;
2. v delovni obveznosti:
- vsako gospodinjstvo prispeva 20 delovnih ur na leto;

4. člen

Plačila samoprispevka so oproščeni občani, ki jih določa 12. člen zakona o samoprispevku.

5. člen

Samoprispevek, ki se plačuje od netto OD delavcev iz delovnega razmerja in pokojnin, obračunava in odteguje izplačevalec teh prejemkov.

Samoprispevek, ki se plačuje od katastrskega dohodka in netto osebnega dohodka oseb, ki opravljajo obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti obračunava in odteguje Uprava za družbene prihodke občine Lenda va.

Samoprispevek od osebnega dohodka občanov, ki so na začasnem delu v tujini, obračunava KS Dolga vas, ki vsakega zavezanca obvesti o njegovi obveznosti in o roku plačila.

Od zavezancev, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz samoprispevka v določenem roku, se obveznost prisilno izterja po predpisih, ki veljajo za izterjavo prispevkov in davkov.

6. člen

Sredstva, ki se zbirajo iz samoprispevka se nakazujejo na zbirni račun št.: 51920-842-021-82107 z oznako »Lenda va okolica — KS Dolga vas«.

7. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo sredstev iz samoprispevka opravlja svet krajevnih skupnosti in o tem najmanj enkrat letno poroča skupščini krajevnih skupnosti in zboru občanov. Po izteku obdobja, za katero se uvaja samoprispevek, mora svet krajevnih skupnosti sestaviti zaključni račun ter ga predložiti v sprejem skupščini krajevnih skupnosti.

8. člen

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Dolga vas, 11. 7. 1989

Predsednik
Skupščine KS Dolga vas
Danutai Janez, l. r.

Radijski in televizijski spored od 28. julija do 3. avgusta

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (končan je delovni teden z jutranjim programom z murskega vala. Tudi če ste na počitnicah ali na dopustu in še niste krenili občudovati lepote modrega Jadrana, nas poslušajte in sodelujte z prijatelji ali telefonski predlogi!) 8.00 Konec jutranje oddaje.
16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, Utrip življenja petkova reportaža, reklame, glasba), 18.00 21-232 (Prenos iz Super Lija).

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev, 18.00 Tv dnevnik 1, 18.10 Spored za otroke in mlade, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.15 Svet ne navadnih sil A. Clarka, angl. dokumentarna serija, 21.00 Kriminalna zgodba, ameriška nanizanka, 21.45 Tv dnevnik 3, 22.10 Poletna noč: D. Arcy Niland: Težko breme, avstralska nadaljevanka, 24.00 Jasnovidnost, ameriški film

Program LJ 2:

17.30 Satelitski programi — poskusni prenosi, 19.00 Alpski večer '89, ponovitev 5. oddaje, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Žarišče, 20.35 Darius Milhaud: Vol na strehi, 21.45 En avtor, en film, oddaja TV BG, 22.05 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Poletni spored in ponovitve, 17.40 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Mortimer, 21.00 Skupina Yum, 21.30 Dnevnik, 21.50 Kulturni magazin, 22.50 Program plus,

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Agencija Maxwell, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Evropolicaji, 21.20 Dva advokata, 22.05 Filmske novice.

TV MADZARSKA

9.10 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.35 Primer za dva, kriminalka, 17.00 Letni kolobarji, za upokojece, 17.30 Teka, uporabni napotki, 17.40 Balatonsko smetje, 18.00 Okno, služnostni program, 19.00 Večerna pravljica, lutkovni film, 19.10 TV kino, najava filma Pokora, 19.30 TV dnevnik, 20.05 TV kino: Pokora, gruzinski film iz leta 1984, 22.35 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 14.00 do 16.00).

TV LJUBLJANA

16.10 Poletna noč, ponovitev, 17.05 Tednik, ponovitev, 18.00 Tv dnevnik 1, 18.10 Spored za otroke in mlade, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 19.59 Utrip, 20.20 Zrebanje 3x3, 20.30 Vojna med policijama, francoski film, 22.15 Tv dnevnik 3, 22.40 Poletna noč: D. Arcy Niland: Težko breme, 4. — zadnji del avstralske nadaljevanke, Samo bedaki in konji, angl. naniz.

Program LJ 2:

16.30 Jugoslavija, dober dan, 17.00 Sportno popoldne, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Krošnjar, kanadski film, 21.00 Večer z gosti, gala koncert v portoroškem avditoriju, prenos, 22.40 Evropski kulturni magazin, 23.25 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

9.20 Poletni spored, 14.30 Oddaje za mladino, 19.30 Dnevnik, 20.00 Smrt podkupljene podgane (film), 22.00 Dnevnik, 22.15 Festival, 23.25 Program plus,

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitev, 14.10 Mladinski spored, 18.00 Pan-optikum, 18.30 Nogomet, 19.00 Tedenski tv spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Žandar iz Saint Tropeza (film), 21.55 V podzemlju (film), 23.30 Kraljestvo pajkov (film),
Drugi program
16.00 Pogled v deželo, 16.45 Domači koledar, 17.00 Dediči očetov, 18.00 Risanke, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Avstrija danes,

TV MADZARSKA

9.05 Spored za otroke, 10.40 Svet brez tebe, pon. 11.35 Naš ekran, v nemščini, 16.00 Igra Barkochba, 16.55 Svet videa, 17.45 Pravni primeri, 18.30 Sosedje, pon. 59. dela, 19.30 TV dnevnik, 20.05 12 mesecev v gozdu, julij, 20.30 Muhasti letni časi, zabavni magazin, 21.45 Rock na odru, skupina Bikini, 22.35 Vojščaki pekla, ameriški film (za odrasle), 0.10 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 Spored v madžarsčini, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldne (aktualni prispevek, športne in druge novice, minuta za varstvo okolja, minuta za kmetovalce, humor), 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

9.20 Otroška matineja, 10.40 Siniša Pavič: Boljše življenje, 11.30 Domači ansambli: Zadovoljni Kranjci, 12.00 Kmetijska oddaja TV Beograd, 13.00 San Remo '89, zabavnoglasbena oddaja, 15.15 Prislunimo tišini, 15.55 M. Zinnerova: Zapisani šoli, 17.00 Tv dnevnik 1, 17.10 Svobodna ženska, italijanski film, 18.40 Risanka, 19.05 Tv mernik, 19.30 Tv dnevnik 2, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 Miodrag Karadić: Djekna še ni umrla, kdaj bo, pa ne vemo, nadaljevanka TV TG, 21.25 Zdravo, 22.55 Informativna oddaja za goste iz tujine.

Program LJ 2:

10.00 Danes za jutri in Odpisani, nadaljev. 15.00 Sportno popoldne, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Poljudnoznanstvena serija, 20.50 Poezija, 21.25 Športni pregled, 22.25 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

9.30 Nedeljsko dopoldne za mladino, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Tv v šoli, 12.30 Potopis, 13.00 Quo vadis? (nadaljevanka), 14.00 Nedeljsko popoldne, 16.35 Morje, ljudje, obale, 17.05 Dama in podzemlje (film), 19.30 Dnevnik, 20.00 Piknik (drama), 20.50 Neke daljne širjave (film), 22.20 Dnevnik, 22.45 Program plus,

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitev, 14.00 Mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.00 Prenos koncerta iz Salzburga, 22.50 Dunajska kri (opereta),

TV MADZARSKA

9.00 Za otroke, 10.10 Predznost, dokumentarni film, 14.10 Formula 1, prenos iz Nemčije, 16.30 Kraške jame Madžarske, 3. del, 17.05 Cirkus jutrišnjega dne, francoski film, 18.15 Delta, znanstveni poročevalac, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Dnevnik, 20.15 Vitez La Mancha, ameriško-italijanski musical iz leta 1972, 22.30 Telesport, 22.45 Video strani.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Jutranja ekipa z murskega vala vstaja zgodaj tudi zaradi vas! Pomagajte in sodelujte na telefon 21-232 — pomagamo vam sveže vremenske in cestne informacije, zdravniški nasvet...), 8.00 Konec jutranje oddaje.
16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, glasba), 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

16.10 Poletna noč, ponovitev, 17.40 Mozaik, 18.00 Tv dnevnik 1, 18.10 Utrip, 18.35 Spored za otroke in mlade, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 C. Barma: Klan, 6. — zadnji del francoske nadaljevanke, 21.05 B. Martinu: Komedija na mostu, opera, 21.55 Tv dnevnik 3, 22.20 Poletna noč: M. Robe—J. Sadwith: Posvečen umor, ameriška nadaljevanka, 1/4, Alo, Alo, angleška nanizanka, 9/13

Program LJ 2:

17.30 Satelitski programi — poskusni prenosi, 19.00 P. brezkončnosti sveta: Azija, potopisna reportaža TV ZG, 13/13, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Žarišče, 20.35 Po sledah napredka: Na pragu 21. stoletja, 8. del, 21.05 Portret, 21.45 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

8.40 Poletni spored in ponovitve, 17.40 Oddaja za mladino, 19.30 Dnevnik, 20.00 Miss Murple (tv film), 21.45 Koncert, 22.30 Dnevnik, 22.55 Program plus,

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 13.55 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Agencija Maxwell, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Magnum, 22.10 Tiran na kmetiji (film),
Drugi program
16.45 Zemlja živi, 17.25 Lipova cesta, 18.00 Risanke, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Podočeljski zdravnik.

TV MADZARSKA

9.10 Srečnje, pon. 10.10 Delta, pon. 10.35 Teden, pon. 16.50 Video novice, 17.00 Poročila v romunščini, 17.10 Fantje, za menoj! Otroška serija, 17.40 Ema in dedek, angleška serija, 18.00 Koledar '89, magazin, 19.00 Literarne uganke za otroke, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Baltazarji, TV igra, 20.55 Panorama, svetovna politika, 21.40 Lepi madžarski plesi, 21.50 Kipar Z. Popovits, 22.20 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Torkova oddaja vam ponuja poleg standardne vsebine še nagradno igro, recept Cilke Sukič in še posebej izbrano glasbo, poslušajte nas!) 8.00 Konec jutranje oddaje.
16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, pogovor v živo, reklame, glasba), 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev, 18.00 Tv dnevnik 1, 18.10 Mozaik, 18.30 Spored za otroke in mlade, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 C. Barma: Klan, 6. — zadnji del francoske nadaljevanke, 21.05 B. Martinu: Komedija na mostu, opera, 21.55 Tv dnevnik 3, 22.20 Poletna noč: M. Robe—J. Sadwith: Posvečen umor, ameriška nadaljevanka, Nenavadne zgodbe, angl. nanizanka.

Program LJ 2:

18.30 Beograjski Tv program, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Oddaja resne glasbe, 20.45 Zrebanje lota, 20.50 Zabavni terek, 22.20 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

8.30 Poletni spored in ponovitve, 17.40 Oddaje za mlade, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kazen (film), 21.40 Dnevnik, 22.00 Kontaktni magazin, 23.05 Program plus,

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.10 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Rdeči sloni (nadaljevanka), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Z očmi živati, 21.15 Dallas, 22.05 Lov v megli (film),
Drugi program
14.00 Šport, 17.00 Dok. film, 17.30 Usmeritev, 18.00 Risanke, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Donava po notah, 21.07 Zunanje politični pregled, 22.00 Čas v sliki, 22.15 Šport, 22.40 Klub 2,

TV MADZARSKA

9.10 Zlato, pon. 9.50 Monsieur René Magritte, pon. 10.35 Panorama, pon. 11.20 Telovadba za invalide, 16.45 Panoska kronika, 16.55 Poročila v nemščini, 17.00 Naš ekran, v srbohrvaščini, 17.40 Poroče iz konstolubja, TV variacija romana V. Neffa, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Svet brez tebe, francoska serija, 21.05 Studio '89, 21.50 Izpovedi o György Lukacsu, 22.45 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Sredi tedna smo z vami in za vas — poskušali vas bomo razvedriti, da boste lažje in bolj veselo preživeli delovni teden. Ali tudi dopust, počitnice!) 8.00 Konec jutranje oddaje.
16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba), 18.00 Poslušamo vas (pripombe in vprašanja na telefon 21-232), 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.25 Poletna noč, ponovitev, 18.00 Tv dnevnik 1, 18.10 Mozaik, 18.40 Spored za otroke in mlade, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Film tedna: Naprej Francozi, francoski film, 21.50 Tv dnevnik 3, 22.15 Poletna noč: M. Robe—J. Sadwith: Posvečen umor, ameriška nadaljevanka, Hooperman, ameriška nanizanka.

Program LJ 2:

17.30 Satelitski programi — poskusni prenosi, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Kdo je morje, glasbena oddaja, 20.30 Svet poročila, 21.30 Poročila, 21.40 Znanstveni forum.

TV ZAGREB

8.35 Poletni spored in ponovitve, 17.40 Oddaje za mlade, 19.30 Dnevnik, 20.00 Filmski večer, 23.15 Program plus,

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.10 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Rdeči sloni, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Amerikanelec (film), 21.35 Dogodivščine na Lucky Lady (film), 23.25 Mannix,
Drugi program
14.00 Šport, 17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Risanka, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Vse bo še dobro, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Šport, 23.15 Sanje o svobodni domovini, 0.00 Jazz,

TV MADZARSKA

9.10 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.50 Studio '89, pon. 17.35 Video novice, 17.45 Poročila v slovaščini, 18.00 Koncert moskovskih virtuozov, češki film, 18.45 Dokumentarna reportaža, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Tajni dnevnik tri najst in tričetletne Adrien Mole, igra v dveh delih, posnetek predstave gledališča Zalaegeerszeg, 22.20 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Tokrat se boste prebujali ob zvočnih prijetnih glasbah, sporočili vam bomo, kakšen je tečaj dinarja, koliko novih Pomurcev se je rodilo v Rakčičanu, ne bo manjkal humor Džoučija in kmetijski nasvet), 8.00 Konec jutranje oddaje.
16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, reklame, glasba), 18.00 Staro nova godba.

TV LJUBLJANA

16.25 Poletna noč, ponovitev, 18.00 Poročila, 18.10 Mozaik, 18.40 Spored za otroke in mlade, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 G. Simenon: Župan iz Veurna, belgijska nadaljevanka, 21.05 »NAŠE ESO ŠIRBSKE PLESO (NAŠ AS PTRBSKE PLESO), zabavna oddaja slovaške in ljubljanske TV, 22.30 Tv dnevnik 3, 22.45 Poletna noč: M. Robe—J. Sadwith: Posvečen umor, 4. — zadnji del ameriške nadaljevanke, Leteči cirkus Mothya Pythona, angleška nanizanka.

Program LJ 2:

17.55 Satelitski programi — poskusni prenosi, 19.00 Čas, ki živi: Izvir, 19.30 Tv dnevnik, 19.55 Premor, 20.00 Zabavnoglasbena oddaja, 20.45 Poročila, 20.50 Odprta knjiga, 21.20 Umetniški večer, 22.50 Skoki s Starega mostu, reportaža iz Mostarja.

TV ZAGREB

8.30 Poletni spored, 17.40 Oddaje za mladino, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spekter, 21.05 Zabavna oddaja, 22.20 Dnevnik, 22.45 Program plus,

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.15 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Rdeči sloni, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Glasbeni scenik, 22.10 Videoteka, 23.45 Mannix,
Drugi program
14.00 Šport, 17.15 Otok na kopnem, 18.00 Risanke, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranje politični pregled, 22.05 Kultura, 22.00 Čas v sliki, 22.15 Šport, 22.35 Klub 2,

TV MADZARSKA

9.10 Človeško telo, pon. 9.35 Lovca na kozuhovinarje na Spitzbergh, 10.20 Szia, mami! 10.50 Telovadba za invalide, 17.00 Panoska kronika, 17.10 Poročila v srbohrvaščini, 17.20 7 čudežev tehnike, vrtni otok v Severnem morju, 18.00 Kratki filmi studia Helios, 19.15 Zrebanje lota, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Eszterlanc, madžarski film, 21.25 Pesem za vsakogar, 21.35 Gala na Akademiji za glasbo, 22.55 TV dnevnik.

SEZNAM DOBITKOV TOMBOLE ROKOMETNEGA KLUBA BAKOVCI

Številka dobitka	Izrebrana št.	Številka dobitka	Izrebrana št.	Številka dobitka	Izrebrana št.	Številka dobitka	Izrebrana št.
1.	024844	23.	011745	45.	020208	67.	009285
2.	014172	24.	005895	46.	037862	68.	027230
3.	006922	25.	030746	47.	014872	69.	023850
4.	002478	26.	036274	48.	003271	70.	034596
5.	018463	27.	018005	49.	016179	71.	010910
6.	011251	28.	005531	50.	003677	72.	016356
7.	033313	29.	035743	51.	014360	73.	006448
8.	037780	30.	037021	52.	012994	74.	010556
9.	017575	31.	021561	53.	011760	75.	008537
10.	016387	32.	018655	54.	001745	76.	020207
11.	017526	33.	003917	55.	014509	77.	017835
12.	023472	34.	022613	56.	021562	78.	024217
13.	016351	35.	017945	57.	017407	79.	032989
14.	033611	36.	000100	58.	001470	80.	008368
15.	006216	37.	035605	59.	001899	81.	025020
16.	031442	38.	037674	60.	031537	82.	020666
17.	017062	39.	036692	61.	033202	83.	012859
18.	026593	40.	026472	62.	001851	84.	025199
19.	029843	41.	034470	63.	031271	85.	035612
20.	026130	42.	020861	64.	022461		
21.	029832	43.	007301	65.	036233		
22.	033097	44.	020393	66.	018819		

DOBITKE LAHKO DVIGNETE V 60 DNEH NA ŠRC BAKOVCI VSAK PETEK OD 18. DO 20. URE.

SOBOTA, 29. JULIJ

VOJNA MED POLICIJAMA, FRANCOSKA BARVNA KRIMINALKA, 1979

Francoska kinematografija je na ameriški črni film, trdo kriminalko štridesetih let, »odgovorila« s »serie noire«, črno serijo. Tovrstne francoske kriminalke so trde, umazane, nesmiselnje, pesimistične, depimirajoče. V njih ni nobenega bleška, »happy end« je redek, zapleti in razpleti pa verjetni. Filmski junaki so ljudje z ulice, iz mesa in krvi. Film ni več lahkotna zgodbica, ampak skoraj dokumentarna podoba življenja. Vse to velja tudi za film Vojna med policijama, v katerem režiser Robin Davis obdeluje tudi za francosko kriminalko redek, prezrt motiv. V kriminalkah običajno policaji preganjajo kriminalce, ali pa slednji obračunavajo med sabo, zelo redko pa filmi prikazujejo tekmovalstvo med policaji. In prav to je osnovni zaplet v filmu Vojna med policijama.

ZVESTOBA JE PRIVILEGIJ

Potujte z VESTNIKOM med ljudmi in kraji, ki so vam najbližji. Vaš četrtak v sliki in besedi Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer, Lenart v Slovenskih goricah, so sednje dežele Avstrije, Madžarske ter aktualno in zanimivo po domovini in tujini...

Vprašanje- odgovor- nagrada

Zakaj SEM oziroma NISEM naročnik VESTNIKA?

Odgovore pošljite do 31. avgusta 1989 na uredništvo Vestnika. Najbolj duhoviti in odkriti odgovori bodo nagrajeni.

Prodaj

MOTORN VOZILA

PRODAM

PEUGEOT 504, letnik 1978, ter syntbesizer poly 61 ugodno prodam. Gorazd Kovacik - Hrasice - Mota 83, Radenci. M-3024

126 P, letnik 1979, tehnični, 2 x 180 W, dvojni kasetnik, prodam. Kličiče po 19. uri: 87 505. M-3028

ZASTAVO 101, letnik 1979, prevoznik 76.000 km, prodam. Srednja Bistrica 52. M-3029

TOMOS AVTOMATIC in rezervne dele za ford escord prodam. Anton Jug, Vanča vas 18. M-3030

ZASTAVO 101, letnik 1978, ugodno prodam. Dušan Košar, Staneta Rozman 6, 24 736. M-3031

KAM NA KOZARČEK IN PICO? NA HOTIZO V OSANCO!

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Moščanci 44. M-3038

SUZUKI 125 RM, kros, 32 KM, vozen samo za rekreacijo, prodam. Fras, Skakovci 21. M-3042

FIAT 850 SPORT CUPE, prodam. Bakovci, Vrtna 8. Informacije po 17. uri: 22 734. M-3045

ČZ ENDURO 175 prodam. Telefon: 23 681. M-3050

ZASTAVO 101, letnik 1976, neregistrirano, prodam za 300 SM. Zdravko Mursič, Iljaševci 33. IN-17445

RENAULT 4 GTL, 1987, traktor TV 420, 1987, s frezo, bočno koso in plugom, ter gumijasti čoln atlantic, nov, z motorjem tomos 4, prodam. Telefon popoldne: (069) 82 197. IN-17438

AVTOMATIC, star dve leti, dobro ohranjen, prodam. Marjana Ožvald, Čepinci 11, p. Petrovci. M-3053

ZASTAVO 101, prednja stran karambolirana, tudi po delih, prodam. Vladimir Novak, Veščica 24, p. Ljutomer. IN-17396

MERCEDES 280 SE (z vbrizgavanjem goriva), v odličnem stanju in RENAULT 4, neregistriran, letnik 1979, prodam. Informacije po 19. uri: telefon: 25 372. M-3054

ZASTAVO 101, letnik 1976, neregistriran, v voznem stanju, prodam. Jože Žitnik, Vučja Gomila 121. M-2055

GOLF, dizel, letnik 1984, v dobrem stanju, prevoženih 66.000 km, prodam. Telefon: 70 210. M-3057

RENAULT 16 GL in GT (za rezervne dele), prodam. Miadinski 11, ali telefon: 23 242. M-3060

AVTOMATIC ugodno prodam. Telefon: 21 803. M-3063

AVTOMATIC in pralni stroj prodam. Murska Sobota, Šercerjevo naselje 20. M-3065

ZASTAVO 850, letnik 1982, prodam. Brezovci 86 a, telefon: 72 643. M-3066

126 P, letnik 1981, prodam. Telefon: 24 146. M-3077

RENAULT 18, letnik 1982, prodam. Telefon: 71 083, Bratonci 173. M-3081

ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. Bratonci 82, telefon: 71 067. M-3082

ZASTAVO 126 prodam. Lemerje 1. M-3085

ZASTAVO 101, letnik 1985, na novo registrirano, prodam. Kovač, Murska Sobota, Lendavska 45 b. M-3090

KOMBI ZASTAVA 850 (zaprt), na novo registriran, star šest let, prodam za 1,5 milijarde. Informacije popoldne: 22 354, zvečer 22 888. M-3091

TAM 2001, prekucnik, prodam. Franc Trstenjak, Moravci 34, p. Bučkovi. IN-17447

Menjvam izolacije na vseh znanih zamrzovalnikih, ki točijo, rosijo, ali ledenijo z zunanje strani. Popravila v najkrajšem roku in z uvoženim materialom. Servisiramo ne glede na oddaljenost, po želji dopoldne ali popoldne. Vaše naročilo sprejemamo vsak dan od 7. do 21. ure. Garancija 5 let. Izolacijski servis Milana Kosi, Ptuj, Čufarjeva ulica 2. Telefon: (062) 36 829.

126 P, star dve leti, na novo registriran, prodam. Šernek, Bučkovi 62. IN-17448

JAWA 350, prevoženih 1500 km, po zelo ugodni ceni prodam. Jože Lupsa, Kokorič 26, 69242 Križevci pri Ljutomeru. IN-17453

JUGO 45 a, 87, po ugodni ceni prodam. Jože Zmazek, Gajševci 14, Križevci pri Ljutomeru, telefon zvečer: 87 766. IN-17453

MAZDA 1500, za rezervne dele, na prodaj. Telefon do 14. ure: (069) 81 414. IN-17452

MOTOR APN 14 M prodam. Jože Štefanec, Radenci, Kidričevo naselje 7. M-3093

126 P, letnik 1988, prodam. Telefon: 22 886. M-2096

ZASTAVO 101, prednja stran karambolirana, lahko tudi po delih, prodam. Vladimir Novak, Veščica 24, p. Ljutomer. IN-17396

ZASTAVO 101, letnik 1977, in RENAULT 4, letnik 1981, prodam. Pločevina menjana pri obeh. Ivan Belč, Ljutomer, Ormoška 15. IN-17459

SUNBEAM, 1300 cm³, vozen, neregistriran, prodam. Oto Lasič, Desnjak 1, Ljutomer. IN-17456

VISA CLUB, 1982, 68.000 km, registrirana do avgusta 1990, prodam. Oglede: Lendavska 23, telefon 21 580, interna 34. M-3103

OSEBNI AVTO PEUGEOT 504, avtomat in kosilnica za traktor ferguson 533 prodam. Ritop, Črenšovci 176, telefon: (069) 70 060. M-3108

BT 50 S TOMOS, nov, ugodno prodam. Telefon po 19. uri: 23 216. M-3112

ZASTAVO 101 prodam. Poznanovci 37, telefon: 77 198. M-3116

UNIMOG 404 prodam. Telefon: 73 025. M-3118

BMW R 90 RS prodam. Telefon: 73 025. M-3118 a

RENAULT 4, letnik 1983, v odličnem stanju, prodam. Cena po dogovoru. Gornji Slaveci 79. M-3121

OSEBNI AVTO FORD ORION 1,6 CL, letnik 1987, prodam. Anton Hajdinjak, Černelavci, Ledavska 18, telefon: 23 284. M-3126

AUDI 184 100, letnik 1977, prodam. Velika Polana 103, telefon: 70 631. M-3127

ZASTAVO 101, letnik 1976, registriran, prodam za 11 milijonov. Hotiza 145. M-3131

126 P, star dve leti, na novo registriran, prodam. Šernek, Bučkovi 62. IN-17448

JAWA 350, prevoženih 1500 km, po zelo ugodni ceni prodam. Jože Lupsa, Kokorič 26, 69242 Križevci pri Ljutomeru. IN-17453

JUGO 45 a, 87, po ugodni ceni prodam. Jože Zmazek, Gajševci 14, Križevci pri Ljutomeru, telefon zvečer: 87 766. IN-17453

MAZDA 1500, za rezervne dele, na prodaj. Telefon do 14. ure: (069) 81 414. IN-17452

MOTOR APN 14 M prodam. Jože Štefanec, Radenci, Kidričevo naselje 7. M-3093

126 P, letnik 1988, prodam. Telefon: 22 886. M-2096

ZASTAVO 101, prednja stran karambolirana, lahko tudi po delih, prodam. Vladimir Novak, Veščica 24, p. Ljutomer. IN-17396

ZASTAVO 101, letnik 1977, in RENAULT 4, letnik 1981, prodam. Pločevina menjana pri obeh. Ivan Belč, Ljutomer, Ormoška 15. IN-17459

SUNBEAM, 1300 cm³, vozen, neregistriran, prodam. Oto Lasič, Desnjak 1, Ljutomer. IN-17456

VISA CLUB, 1982, 68.000 km, registrirana do avgusta 1990, prodam. Oglede: Lendavska 23, telefon 21 580, interna 34. M-3103

OSEBNI AVTO PEUGEOT 504, avtomat in kosilnica za traktor ferguson 533 prodam. Ritop, Črenšovci 176, telefon: (069) 70 060. M-3108

BT 50 S TOMOS, nov, ugodno prodam. Telefon po 19. uri: 23 216. M-3112

ZASTAVO 101 prodam. Poznanovci 37, telefon: 77 198. M-3116

UNIMOG 404 prodam. Telefon: 73 025. M-3118

BMW R 90 RS prodam. Telefon: 73 025. M-3118 a

RENAULT 4, letnik 1983, v odličnem stanju, prodam. Cena po dogovoru. Gornji Slaveci 79. M-3121

OSEBNI AVTO FORD ORION 1,6 CL, letnik 1987, prodam. Anton Hajdinjak, Černelavci, Ledavska 18, telefon: 23 284. M-3126

AUDI 184 100, letnik 1977, prodam. Velika Polana 103, telefon: 70 631. M-3127

ZASTAVO 101, letnik 1976, registriran, prodam za 11 milijonov. Hotiza 145. M-3131

126 P, star dve leti, na novo registriran, prodam. Šernek, Bučkovi 62. IN-17448

JAWA 350, prevoženih 1500 km, po zelo ugodni ceni prodam. Jože Lupsa, Kokorič 26, 69242 Križevci pri Ljutomeru. IN-17453

JUGO 45 a, 87, po ugodni ceni prodam. Jože Zmazek, Gajševci 14, Križevci pri Ljutomeru, telefon zvečer: 87 766. IN-17453

MAZDA 1500, za rezervne dele, na prodaj. Telefon do 14. ure: (069) 81 414. IN-17452

MOTOR APN 14 M prodam. Jože Štefanec, Radenci, Kidričevo naselje 7. M-3093

126 P, letnik 1988, prodam. Telefon: 22 886. M-2096

ZASTAVO 101, prednja stran karambolirana, lahko tudi po delih, prodam. Vladimir Novak, Veščica 24, p. Ljutomer. IN-17396

ZASTAVO 101, letnik 1977, in RENAULT 4, letnik 1981, prodam. Pločevina menjana pri obeh. Ivan Belč, Ljutomer, Ormoška 15. IN-17459

SUNBEAM, 1300 cm³, vozen, neregistriran, prodam. Oto Lasič, Desnjak 1, Ljutomer. IN-17456

VISA CLUB, 1982, 68.000 km, registrirana do avgusta 1990, prodam. Oglede: Lendavska 23, telefon 21 580, interna 34. M-3103

OSEBNI AVTO PEUGEOT 504, avtomat in kosilnica za traktor ferguson 533 prodam. Ritop, Črenšovci 176, telefon: (069) 70 060. M-3108

BT 50 S TOMOS, nov, ugodno prodam. Telefon po 19. uri: 23 216. M-3112

ZASTAVO 101 prodam. Poznanovci 37, telefon: 77 198. M-3116

UNIMOG 404 prodam. Telefon: 73 025. M-3118

BMW R 90 RS prodam. Telefon: 73 025. M-3118 a

RENAULT 4, letnik 1983, v odličnem stanju, prodam. Cena po dogovoru. Gornji Slaveci 79. M-3121

OSEBNI AVTO FORD ORION 1,6 CL, letnik 1987, prodam. Anton Hajdinjak, Černelavci, Ledavska 18, telefon: 23 284. M-3126

AUDI 184 100, letnik 1977, prodam. Velika Polana 103, telefon: 70 631. M-3127

ZASTAVO 101, letnik 1976, registriran, prodam za 11 milijonov. Hotiza 145. M-3131

126 P, star dve leti, na novo registriran, prodam. Šernek, Bučkovi 62. IN-17448

JAWA 350, prevoženih 1500 km, po zelo ugodni ceni prodam. Jože Lupsa, Kokorič 26, 69242 Križevci pri Ljutomeru. IN-17453

JUGO 45 a, 87, po ugodni ceni prodam. Jože Zmazek, Gajševci 14, Križevci pri Ljutomeru, telefon zvečer: 87 766. IN-17453

MAZDA 1500, za rezervne dele, na prodaj. Telefon do 14. ure: (069) 81 414. IN-17452

MOTOR APN 14 M prodam. Jože Štefanec, Radenci, Kidričevo naselje 7. M-3093

126 P, letnik 1988, prodam. Telefon: 22 886. M-2096

ZASTAVO 101, prednja stran karambolirana, lahko tudi po delih, prodam. Vladimir Novak, Veščica 24, p. Ljutomer. IN-17396

ZASTAVO 101, letnik 1977, in RENAULT 4, letnik 1981, prodam. Pločevina menjana pri obeh. Ivan Belč, Ljutomer, Ormoška 15. IN-17459

SUNBEAM, 1300 cm³, vozen, neregistriran, prodam. Oto Lasič, Desnjak 1, Ljutomer. IN-17456

VISA CLUB, 1982, 68.000 km, registrirana do avgusta 1990, prodam. Oglede: Lendavska 23, telefon 21 580, interna 34. M-3103

OSEBNI AVTO PEUGEOT 504, avtomat in kosilnica za traktor ferguson 533 prodam. Ritop, Črenšovci 176, telefon: (069) 70 060. M-3108

BT 50 S TOMOS, nov, ugodno prodam. Telefon po 19. uri: 23 216. M-3112

ZASTAVO 101 prodam. Poznanovci 37, telefon: 77 198. M-3116

UNIMOG 404 prodam. Telefon: 73 025. M-3118

BMW R 90 RS prodam. Telefon: 73 025. M-3118 a

RENAULT 4, letnik 1983, v odličnem stanju, prodam. Cena po dogovoru. Gornji Slaveci 79. M-3121

OSEBNI AVTO FORD ORION 1,6 CL, letnik 1987, prodam. Anton Hajdinjak, Černelavci, Ledavska 18, telefon: 23 284. M-3126

AUDI 184 100, letnik 1977, prodam. Velika Polana 103, telefon: 70 631. M-3127

ZASTAVO 101, letnik 1976, registriran, prodam za 11 milijonov. Hotiza 145. M-3131

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

TRAKTOR FERGUSON, 35 KM, in traktor FIAT 420, dvojni pogon, prodam. Markovci 56. M-3043

TRAKTOR URUS C 360, letnik 1988, prevoženih 120 ur, prodam. Možnost plačila v dveh obrokih. Feliks Kraner, Zgornji Porčič 128, 62235 Gradisce v Slov. goricah. GR-18876

TROSILNIK GNOJA TG 28, TEH-NOSTROJ, nerabljen, prodam. Telefon: (069) 81 879. IN-17444

DVOBRAZDNI OBRAČALNI PLUG VOGEL NOTT in rotacijsko brano 3000 prodam. Telefon: 78 433. Mirko Rengeč, Salovci 13. M-3076

OBRAČALNIK ZA SENO, prikolico za avto in vrata za R 18, zadnja, leva, prodam. Šavel, Košarovci 2. M-3078

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota. Ureja uredniški odbor:

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač. Dušan Lopamnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Göntér (tehnični urednik), Nевenka Ermi in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za III. trimesečje 1989 je 80.000 dinarjev, za delovne organizacije 160.000 dinarjev za naročnike v tujini 70 DEM (letno).

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP Večer tozd Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Graditelji pozor!

Izdelujem strojne nosilce vseh velikosti. Zelo ugodne cene. Dobava takoj. Večjo količino pripeljamo brezplačno. Cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovec, telefon (042) 811 685.

STISKALNICO CLAS, visokotlačno, prodam. Rous, Ivanci 70. M-3079

MLATILNICO HOFHER pripravljeno za mlatitev, ugodno prodam. Slamar, Grad 201, telefon: 77 789. M-3092

NOVO BALIRKO ZA SENO IN SLAMO LJAFAM, ugodno prodam. Telefon: (062) 775 549. M-3111

PUHALNIK ZA SILAŽO prodam. Bokračič 29, p. Puconci. M-3113

TRAKTOR DEUTZ TORPEDO, 40 KS, 2800 delovnih ur, prodam. Viktor Kerman, Urban 59, p. Strigova. M-FH

ŽITNO TRAKTORSKO SEJALNICO in dvovrstni sadilnik za koruzo, prodam. Bakani, Gradisce 33. M-3115

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO, 22 m³, prodam. Franc Varga, Kupšinci 72. M-3122

TRAKTOR IMT 579 prodam. Nemčavci 25. M-3128

KOMBAJN ZMAJ 780 (lahko tudi po delih), prodam. Polana 2, p. Puconci. M-3129

TRAKTOR IMT 533, s koso, prodam. Perša, Pertoča 74. M-3130

ZIVALI

PUJSKE prodam. Krajna 11. M-3036

KRAVO s teletom prodam. Pečarovci 91. M-3086

BREJO SVINJO prodam. Ana Kokek, Dolnja Bistrica 37 a. M-3087

PIŠČANCE, 2 kg, prodam. Tropovci, Križna 13. M-3125

posesti

GRADBENO PARCELO v okolici Ljutomera prodam. Telefon: (062) 415-230. IN-17442

NOVO HIŠO NA GORIČKEM, z velikim vrtom, prodam. Interesenti naj se ogledajo v Večeslavcih 126. M-3051

STAREJŠO HIŠO V VERZEJU ugodno prodam. Telefon od 20. do 21. ure: (062) 819-333. M-3089

ZEMLJIŠČE (2000 do 2500 m²), možni dve parceli za poč. hišico z vinogradom, v Ljutomeru, prodam. Informacije v soboto in nedeljo: telefon (061) 832-286. M-3067

STANOVANJSKO HIŠO s sadovnjakom, vrtom in vinogradom, v Lendavskih goricah, v okolici gradu, prodam. Telefon: (069) 75-993. LE-19803

STAREJŠA STANOVANJSKA HIŠA v središču Sebebotec, stanovanjske površine 104 m², skupna površina stavbnega zemljišča 10,27 ara, primeren za obrt ali gostinsko dejavnost, na prodaj. Telefon: 23-122 ali 26-469. M-3070

GOZD, velik prlično 70 arov, v Kupčincih, prodam. Telefon: (069) 87-477. M-3106

GRADBENO PARCELO z začetno gradnjo, ob glavni cesti na Hotizi, primerno za gostinski lokal, prodam. Informacije: telefon 71-212. M-3117

GRADBENO PARCELO V LEMERJLI, 38 arov, z lokacijskim dovoljenjem, prodam. Možna obrt. Bela Banfi, Murska Sobota, Staneta Rozmana 15, ali po 20. uri telefon 24-664. M-3123

NOVO HIŠO S 23 ARI ZEMLJE V BUČKOVCIH prodam. Informacije: Marinič, Aškerčeva 3, Maribor. M-AMM

RAZNO PRODAM

ZRAČNO PUŠKO, ameriški tip, prodam. Olga Halas, Lukavci 62, Križevci pri Ljutomeru. IN-17439

ŠPORTNA PLETIŠČA ZA JUGO in HI-FI GORENJE prodam. Telefon: (069) 82-316. IN-17416

PRIKOLICO ZA AVTO prodam. Petanjci 76. GR-1875

SEME KRMILNEGA OHROVTA prodam. Turnišče, Stefana Kovača 43. M-OP

SUHE HRASTOVE PLOHE (8 cm — 1,5 m²) in jabolčnik, večjo količino, prodam. Ivan Lovrec, Andrejci 18, Cerkevnik. M-OP

COMMODORE C 64, malo rabljen prodam. Vprašajte v večernih urah po telefonu 71-238.

PRALNI SYRO GORENJE, nov, prodam. Deasa, Trnje 12 a. M-3103

PRIKOLICO ZA AVTO, novo, prodam. Telefon: 23-311. M-3119

DVA TRISEDA IN DVA FOTELJA prodam. Lendavska 25, 6 nadstropje, stanovanje 145. M-3120

SEDEŽNO GARNITURO ZA DNEVNO SOBO, zlatonumene barve, iz finega zameta, staro tri leta, ugodno prodam. Igor Zubčić, Radenci, Titova 3. M-30002

POHIŠTVO ZA SPALNICO, novo in rabljeno, ter električni štedilnik ugodno prodam. Lang, Pertoča 42. M-3075

BARVNI TELEVIZOR, nov, ekran 40, ugodno prodam. Telefon: 24-146. M-3077

FRANCOSKO POSTELJO z radiom, psiho in nočne omariče, dobro ohranjeno, prodam. Informacije po telefonu: 23-884. M-3080

STARE IN NOVE DELE ZA ZASTAVO 101 prodam. Gomilica 125. M-3083

GLASBENI STOLP AUDIOTON, 2 x 30 W, zelo morno in poceni prodam. Telefon: 70-557. M-3084

KRITNO ETERNIT, rjave barve, uvožen, 190 m², prodam. Informacije po telefonu: 68-153. M-3008

JABOLČNIK prodam. Janez Bratusa, Negova 108, p. Sp. Ivanjci. M-3094

TRAJNOZARNO PEČ KÜPPERS-BUSCH, kavč in šest stolov prodam. Informacije po telefonu: 24-690. M-3097

BOROVE PLOHE (5 in 8 cm) in rezan les (12 x 14 x 6, 16 x 18 x 6), prodam. Tel. 72-668. M-3101

BARVNI TELEVIZOR, GORENJE v odličnem stanju, prodam. Cven 43, Ljutomer. IM-17455

BELO VINO (laški riziing in šipon), prodam. Telefon zvečer: (069) 82-361. IN-17458

REZERVNE DELE ZA MERCEDES 240, dizel, letnik 1974, prodam. Telefon: 22-773. M-2914

REZERVNE DELE ZA TAUNUS 12 M, letnik 1968, prodam. Telefon: 22-773. M-2914

SEME RDEČE DETELJE in frezo IMT prodam. Janko Škraban, Krog, Plečnikova 3, telefon: 26-280. M-3105

REZERVOAR ZA KOMPRESOR, 200 l, in vrata za zastavo 101 prodam. Murski Petrovci 26, telefon: 72-917. M-3107

NOVO PLETENO VRTNO SEDEŽNO GARNITURO, motor BT 50, dvoosni voz z gumijastimi kolesi, prodam. Telefon po 20. uri: 21-818. M-3114

PRODAM RAZSTAVLJENO KERAMIČNO (LONČENO) PEČ, rjave barve, velikost 140 x 80 x 60 cm in novo enoletno peč za centralno ogrevanje priključna ugodno prodam. Ljubica Filip, Bučkovi 26 a — blok, p. Bučkovi IN-17440

ZAMRZOVALNO OMARO, skrinjo in hladilnik prodam. Pečuh, Murska Sobota, Stara 8. M-3025

PRIKOLICO ZA PREVOZ ŽIVINE prodam. Janez Škraban, Dokležovje 164. M-3037

NOVO, KOMPLETNO OMARICO (dvoletni števec, uro, varovalke...), prodam 20 odstotkov ceneje. Telefon: 46-373. M-3039

MASIVNO SPALNICO, jesenovo, rabljeno, ugodno prodam. Dobrovnik 261, telefon: 79-024. M-3046

KUHINJO VESNA, LIPA AJDOVŠČINA, novo, prodam 20 odstotkov ceneje. Telefon: (062) 512-405. Ob nakupu dostavimo. M-3047

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
Smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

Nenadoma in brez slovesa
nas je zapustil naš dragi ujec

Janez Gergar

iz Križevca

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste darovali vence in cvetje, g. župniku za pogrebni obred, govornikom za ganljive besede slovesa, pevcem, gasilcem in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
Smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je za vedno zapustil ljubi mož, oče in sin

Janez Vrečič

iz M. Sobote

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, našega draga pokojnika pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje. Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem žalostink ter predstavniku KS za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi, ki smo ga imeli radi

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite.
Spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega draga
moža, očeta, brata, dedka,
strica in pradedka

Rudolfa Gregorja

iz Dokležovja 58

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste našega očeta pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za sv. maše, nam pa ustno ali pisno izrekli sožalje.

Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS za poslovilne besede, GD Dokležovje, KO ZB Beltinci, zasebnemu obrtniku Voharju, kolektivom MTT Ljutomer, Mure, tozđ Oblačila, ZO Likalnica, Bolnišnice M. Sobota, očesnega in čistilnega oddelka.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Frančiška, hčerke Marica, Angela, Zora in Majda, sinova Alojz in Štefan z družinami, brat Franc z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 63. letu
starosti zapustil naš ljubljeni sin,
dragi mož, nepozabni oče, stari
oče, brat in sorodnik

Jožef Bojnec

iz Gornjih Petrovec 32

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami delili žalost. Hvala za darovane vence in cvetje, za ustno ali pisno sožalje ter vsem, ki so darovali in druge namene.

Srečna hvala vsem dobrim sorodnikom, sosedom, vaščanom in vsem, ki ste nam stali ob strani in s svojim delom pomagali pri žalni slovesnosti. Posebna hvala zdravnikom internega oddelka, posebno dr. Vlasti Petric in medicinskemu osebju ter dr. Keppeju in drugemu osebju ZD G. Petroveci.

Zahvaljujemo se lovcem gojitvenega lovišča Kompas Gornji Petroveci in drugim lovskim družinam v Prekmurju, tov. Bačiču in tov. Maruši za besede slovesa ter godbi iz Bakovec.

Rakičan, G. Petroveci, Ljubljana, Bunčani, Beograd, Mostar

Žalujoči: žena Milka, oče Martin, hčerka Jožica z možem Nikom, sin Bojan z Danico, vnuki Aleš, Miha, Tomaž, sestra Marija z družino, brat Ludvik z družino ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Nenadoma in brez slovesa nas je
zapustila naša draga mama, stara
mama in prababica

Terezija Lovenjak

iz Poznanovec

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO TE IMELI RADI

V SPOMIN

Mineva deset let, odkar nas je za
vedno zapustil naš dragi mož, oče
in brat

Rudolf Fujs

iz Dolnjih Slaveč

Vedno nam bo ostal v spominu žalosten obraz, ko si se poslavljaj zadnjikrat od nas.

Vsem, ki se ustavite pri njegovem grobu — iskrena hvala!

NJEGOVI NAJDRAŽJI

*Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš.
Srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.*

V SPOMIN

Mineva leto žalosti, odkar nas je
zapustil dragi mož, oče in dedek

Martin Makovec

iz Ljutomera

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate!

Žalujoči: žena Marija in otroci z družinami

*Ne morem iz zemlje kot dobra semena,
da znova bi segli si v tople dlani.
Med nami je krsta lesena
in grob je med nami, tišina prsti,
le sveča ljubezni visoko gori.*

V SPOMIN

Boleč je spomin na 21. julij, ko so minila tri leta žalosti, odkar
nas je zapustil dragi mož in oče

Rudolf Časar

iz Beltincev

Usoda je hotela, da si zapustil svoje drage in topli dom, ki si
ga ljubil in se zanj žrtvoval.

Vsem, ki se z dobro mislijo ustavite pri njegovem grobu,
iskrena hvala!

Žalujoča žena Magdica s hčerkama Melito in Rudino

*Zaspala mamica si zlata,
naj Bog odpre ti rajska vrata,
to ti iz srca želimo vsi.
(dr. Jože Smej)*

ZAHVALA

Po dolgi in težki boleznini nas je v 66. letu starosti zapustila
predraga mama, tašča, stara mama in sestra

Emilija Ivanič

roj. Petek
iz Filovec 122

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za spremstvo na njeni zadnji poti, darovane vence, cvetje in za sv. maše.

Iskrena hvala podjetju Sobota in ožjim sodelavcem ter Marijini sodelavcem Moravskih toplic za darovane vence. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS, tov. Ošlaju.

Žalujoči: sin Štefan z ženo Marijo, vnuka Milica in Marjan, brat Jože z družino, družina Ošlaj iz M. Sobote ter drugo sorodstvo

*Vse teče, nič se ne povrne
in nič ne pride več nazaj,
nikoli val se ne obrne,
sijoča zvezda se utrne in
v temi izgubi se njen sijaj.
Lily Novy*

ZAHVALA

Boleča je resnica, ko se zavedamo, da nas je nepričakovano, tiho
in brez slovesa v 81. letu zapustil naš dragi oče, dedek, tast,
brat in stric

Avgust Trstenjak

iz Černelavec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje ter darovali vence in cvetje.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter za odigrano Tišino.

Vsem še enkrat — prisrčna hvala!

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s teboj je bilo tako lepo živeti.
Odkar utihnil je tvoj glas,
žalost in bolečina domujeta pri nas.*

ZAHVALA

Po težki boleznini nas je v 60. letu
starosti zapustil dragi mož,
oče, dedek in brat

Karel Buzeti

iz Rakičana

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ali v druge namene ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna zahvala dr. Šavlovi za vso skrb in pomoč med boleznijo.

Zahvaljujemo se g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavnikoma KS in invalidskega društva za poslovilne besede, OOS in delavcem konstrukcije ter orodjarne IMP Panonija, Planinskemu društvu Matica in Društvu za varstvo in vzgojo ptic M. Sobota.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi, ki smo ga imeli radi

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Izteklo se je življenje našemu dragemu možu, očetu, dedku,
tastu in bratu

Kalmanu Recku

iz Večeslavec

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in za sv. maše ter draga pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala č. g. duhovniku za opravljeni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Posebna hvala dr. Peričevi in patronažnima sestrama Anici in Marici, ki so mu pomagale med boleznijo.

Žalujoči: vsi, ki smo ga imeli radi

*Zaspala mamica si zlata,
naj Bog odpre ti rajska vrata,
to ti iz srca želimo vsi.
(dr. J. Smej)*

ZAHVALA

Boleča je resnica, ko se zavedamo, da nas je 6. julija v 75. letu
starosti nenadoma in tiho, brez slovesa zapustila naša draga
žena, mama, tašča in stara mama

Verona Hozjan

roj. Toplak iz Nedelice

Iskrena hvala botrini, vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti, nam pa izrekli sožalje.

Hvala za vence, cvetje, za sv. maše ter vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali.

Posebna zahvala g. župniku, patru Benjaminu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovilne besede.

Žalujoči: mož Štefan in vsi, ki smo te imeli radi

MURSKA SOBOTA

O denarju brez »prerekanj«, toda ...

Katera najnujnejša dela postoriti v srednjih šolah v občini in kako porazdeliti namenska sredstva (združena amortizacija) v ta namen? O tem so v torek razpravljali in se odločali na seji izvršnega sveta občinske skupščine. Po pripetih vlogah bi potrebovali za razna (p)opravila okrog 1.880.000 dinarjev, na voljo pa bo le blizu 440 milijonov. Zato je bila potrebna dokaj kompromisna odločitev. Po 50 milijonov dinarjev bo šola dobila Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve (predvsem za najnujnejša popravila

la strehe) in Srednja kmetijska šola Rakičan (za ureditev kanalizacije), 340 milijonov dinarjev pa Srednja družboslovna in ekonomska šola Murska Sobota za novo kotlovnico in nekatera druga nujna dela. Zdravstvena šola ni zahtevala ničesar, viogo Doma učencev Stefan Kovač pa so morali zavrniti, ker z njo itak ne bi uspeli na Republiški izobraževalni skupnosti, kamor je vse skupaj potrebno poslati v potrditev, lani pa to še ni bilo nujno.

Razdelitev sredstev za sofinanciranje večjih vzdrževalnih del ob-

jektov srednjega usmerjenega izobraževanja se je torej na videz končala brez večjih problemov in »prerekanj«. Predstavniki srednjih šol, ki so sodelovali v razpravi, pa so opozorili, da bi morali za vzdrževanje šolskih objektov in posodabljanje učne tehnologije storiti veliko več. Izvršni svet bo tudi proučil ustreznost srednješolskih programov v občini, da bi lahko v šolskem letu 1990/91 kaj spremenili, če bo tako pokazala analiza.

Jože Grnj

RADENCI

Cvetje, šopki, ikebane ...

Turistično društvo Radenci je tudi letos pripravilo razstavo cvetja. Čeprav je bilo letos na razstavi nekoliko manj cvetja, ki krasi radenske domove (le 8 krajank je prineslo pokazati svoje mojstrovine), pa so razstavo popestrili s prikazom šopkov in ikeban, za najrazličnejše priložnosti. Ta razstava je tudi sponzor tradicionalne Radenske noči.

D. L.

Foto: R. Bakračević

Bistrica: Söjtör neodločeno

V program mednarodnega sodelovanja športnikov lendavske občine s sosednjo Madžarsko je vključen tudi Nogometni klub Bistrica, ki je pred tremi leti navezal stike z nogometaši iz Söjtörja v zalski županiji. Minulo nedeljo so pripravili srečanje na igrišču v Srednji Bistrici, končalo se je z 2:2. Oba gola za domačine je dosegel Kelenc.

-aj

ZASEBNA PRODAJALNA SADIJA IN ZELENJAVE -- Pred meseci je Marija Aleksič v Blokovskem naselju na severni strani Lendavske ulice v Murski Soboti, tik za hišjem Pikaopolica, uredila prvo zasebno prodajalno sadja in zelenjave. V prijetno urejeni prodajalni je mogoče po znatno nižjih cenah kupiti tudi sokove in kompote. Ob delavnikih je prodajalna odprta od 8. do 18. ure, ob nedeljah pa dopoldne. M. Jerše, foto: N. Juhnov.

Pomanjkljivosti ob tehničnih pregledih vozil

Pomanjkljivosti, ki jih ugotavljajo pri tehničnih pregledih motornih vozil, so predvsem na krmilnih mehanizmih, zavornih sistemih in na svetlobnih telesih. Nekatere od teh pomanjkljivosti se mnogokrat ugotovijo ob pogostih kontrolah prometne milice. Od prvga oktobra letos začne veljati zakon o periodičnih pregledih tovornih vozil, avtobusov, taksijev in kombiniranih vozil. Tako naj bi se tudi izboljšala brezhibnost motornih vozil.

Da bi lahko lastniki motornih vozil v čim krajšem času opravili redne ali izredne periodične preglede, jim priporočajo: 1. vozilo naj bo oprano in očiščeno, prav tako tudi motor; 2. vozilo, ki je staro že nekaj let in ima prevoženo večje število kilometrov, naj bo pred tehničnim pregledom pregledano v servisu delavca in pomanjkljivosti odpravljene; 3. obvezna oprema naj bo zložena na vidnem mestu vozila. Ta priporočila in morda še kakšno bodo pripomogla k hitrejšemu opravljanju tehničnih pregledov, saj kontrolorjem ne bo potrebno čistiti žarometov, ugotavljati identifikacijskih števil in podobno.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

VEDNO VEČ JE DELOVNIH NEZGOD

V zadnjem času je vedno več delovnih nezgod pri spravilu kmetijskih pridelkov. Vse so bolj ali manj posledica nepazljivosti, končajo pa se s hudimi poškodbami. Opozoril ni nikoli preveč, in če bi jih ljudje upoštevali, bi bilo manj tragičnih nesreč.

Divjad na cesti

17. julija se je zgodila prometna nezgoda pri Prosenjakovcih. Voznik motornega kolesa Jože Špilak iz Pordašinec se je peljal proti domu. Nenadoma je prek ceste stekla divjad in voznika podrla. Špilak je padel po cesti in se lažje poškodoval.

Otroci našli ročno bombo

17. julija so otroci v Križevcih na Goričkem našli ročno bombo iz druge svetovne vojne. Na srečo so jo pokazali očetu Hermanu Sabu. Ta je ob pregledu bombe izvelk varovalko in jo vrgel nekaj metrov daleč, kjer je eksplodirala. Na srečo ni bil nihče poškodovan.

Požari uničujejo gospodarska poslopja

18. julija je zagorelo na gospodarskem poslopiju Antona Sukiča v Podgradu. Zgorelo je ostre-

še poslopja, traktor, slama, seno, živino pa so pravočasno rešili. Škode je za 300 milijonov dinarjev. Požar je povzročila napaka na inštalaciji traktorja. 19. julija pa je zgorelo gospodarsko poslopje Marije Ferencak iz Odranec. Škode je za 150 milijonov dinarjev. 20. julija je ogenj uničil pritočno delavnico Stefanije Koši v Logarovcih. Škode je za 60 milijonov dinarjev, hitra intervencija gasilcev pa je preprečila še večjo škodo.

Premajhna varnostna razdalja

21. julija se je zgodila prometna nezgoda na Lendavski ulici v M. Soboti. Voznica osebnega avtomobila Slavica Jaušovec iz Gorice je zavijala, za njo vozeči voznik osebnega avtomobila Franc Banfi iz Puconec pa se je zaradi prekratke varnostne razdalje zaletel v njen avtomobil. Pri trčenju se je voznica hudo poškodovala.

Zapeljala pred avtomobil

21. julija se je zgodila prometna nezgoda v Mostju. Silvija Stopar iz Mostja se je peljala za kombajnom. Nenadoma je zavila na drugo stran ceste, po kateri se je pripeljal voznik osebnega avtomobila Dragutin Bohanec iz Selnice. Pri trčenju se je Stoparjeva hudo poškodovala.

Padla s prikolice

22. julija sta zakonca Lopert s Kobilja vozila bale sena z njive domov. Slamo sta naložila na prikolico, nanjo pa je sedla Marija Lopert. Med vožnjo je padla s prikolice in se hudo poškodovala.

Zapustil mesto nesreče

22. julija je voznik osebnega avtomobila Emil Rengec z Melinca zaradi pretesnega prehitavanja zadel Aleksandra Glavača z Melince in ga hudo poškodoval. Zapustil je mesto nesreče, a so ga kmalu izsledili.

Kulturna dejavnost v Moravskih toplicah

Kulturna dejavnost je v zdravilišču Moravske toplice v zadnjih letih doživela velik razmah. Ta mesec so pripravili sejem domače obrti, retrospektivo amaterskega filma, nastopala pa je tudi folklorna skupina slovenske izseljenske matice iz Toronta v Kanadi—Nagelj. Septembra načrtujejo lovski piknik pri lovskem domu, tradicionalno srečanje pomurskih izseljencev, postavljanje klopota in večer slovenske narodne in umetne pesmi.

G. G.

Nabrusimo kose, že klas dozoreva ...

Praznik žetve je zadnje čase priljubljena oblika poletnih prireditel. Tudi aktiv kmečkih žena iz Spodnje Ščavnice se tega zaveda že sedem let, zato je njihova prireditev tudi vredna ogleda. Dobro pripravljena in tudi precej obiskana je bila. Ze zgodaj dopoldne so se zbrali žanjice in žanjci in na polju pokazali svojo spretnost pri žetvi pšenice, delanju povresli, klepanju kose in mlačvi pšeničnih snopov. Pokrovitelj praznika žetve je bila tokrat Zadruga zveza Slovenije.

Eni si igrajo, drugi delajo, tretji pa samo opazujejo. Se vam ne zdi, da je to tipična jugoslovanska slika, ki bi ji lahko dali naslov: Kako smo želi pšenico?

D. L.

Tudi kose morajo biti za žetev pšenice posebej prirejene. Klasje mora lepo pasti, da ženske, ki ga pobirajo in vežejo v snope, nimajo velikih težav z zlaganjem.

Za žanjico, ki je morala pšenico požeti sama, narediti povresli in povezati pšenico v snope (torej naporno delo), je ostalo lepo zloženo snopje. Užitek za oko gledalca in napor za vsako žanjico.

Za lahko košnjo ob žetvi mora biti kosa dobro sklepana in še bolj nabrušana. Seveda pa je vse odvisno od mojstra, ki koso kleplje. V spodnji Ščavnici so pravi mojstri za klepanje kos.

Danes kombajn opravi vse delo kar na njivi. Včasih pa so morali pšenico najprej požeti, jo posušiti, pripeljati domov in s cepci omlatiti ter pobrati zrnje. Na koncu so ga spravili v kašče. Takšna je bila mlačev pšenice s cepci.

NA PRLEŠKI NOČI BODO KRSTILI AVTO

Sedaj že tradicionalna Prleška noč, ki jo prirejajo v Vogričevcih, bo letos še lepša, saj bodo tamkajšnji gasilci dobili nov gasilski avtomobil, ki ga bodo krstili na tej prireditvi. Vsekakor bo zanimiva, saj jim bo ob tem pomagala znana Šerbi, članica ansambla

Agropop, ki bo razveseljeval staro in mlado. Tokrat so prireditelji sklenili, da se bo slavnost začela ob 18.00, saj bi bilo dopoldne in popoldne verjetno prevroče.

D. L.

OB ROB POPLAVAM

Kako skrbimo za družbeno premoženje?

Nedavne poplave so povzročile ogromno škodo na poljščinah in komunalnih objektih tudi v Pomurju. Pri varovanju premoženja in ljudi je bilo vključenih veliko gasilcev, pripadnikov civilne zaščite in drugih. Reševanje jim je omogočala oprema, ki jo imamo v Pomurju, a bi se morali do nje odgovorneje obnašati. To tembolj, ker nas kaj podobnega lahko vedno preseneči. Žal pa imajo nekateri zelo slab odnos do reševalne opreme, kar lepo ponazarja gumijasti čoln, ki po več kot štirinajstih dneh od poplav sameva v opuščeni strugi reke Mure v Krogu. Čoln je že močno poškodovan in vprašanje je, če ga bodo ob novi katastrofi lahko zopet uporabljali. Tako torej skrbimo za družbeno premoženje. Pri tem pa se postavlja vprašanje odgovornosti tistih, ki so opremo uporabljali (civilna zaščita), pa potem pozabili, da jo je potrebno tudi pospraviti na varno mesto. Zato se ljudje nad takim početjem zgražajo in zahtevajo, da se oprema vrne tistim, ki so jo vzeli. Tak čoln danes menda stane okrog 20 milijonov dinarjev.

F. M.

Povečan promet na mejnih prehodih

Ob koncu minulega tedna se je močno povečal promet na mejnih prehodih v Radgoni, Gederovcih in Lendavi. V Lendavi prestopajo mejo v glavnem Poljakini Čehi, v Radgoni in Gederovcih pa Nemci in Avstrijci, med njimi pa je tudi veliko naših občanov, ki začasno delajo v tujini. Kljub povečanemu prometu ni bilo zastojev, saj so vse službe na mejnih prehodih dobro opravile svoje delo. Večina tujih državljanov je bila namenjena na morje. Dobro so delale tudi mejnalnice. Poostren je bil tudi prometni nadzor, tako da hujših prometnih nesreč ni bilo.

Jani D.

Druga izmena GORIČKO '89

V nedeljo je prišla druga izmena akcije Goričko '89. Brigadirjev je približno 170, brigade pa prihajajo iz Kumanova, Suve Reke, Banjaluke in z vojaške akademije kopenske vojske v Beogradu. Delajo pri centralnem vodstvu za Goričko v Černelavcih in na cesti Tešanovci—Vučja Gomila.